

XIX. ÉVFOLYAM

13. SZÁM.

BUDAPEST, 1929

MÁJUS 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

L M. kir.
Hadtörténelmi Lapok
IV. évfolyam
Nagybányai
Budapest. IV.,

FŐSZERKESZTŐ :
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL : BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL.
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Utat a tehetségnek!

Kétféle arisztokráciáról szoktak az emberek beszélni: a születési és a pénzarisztokráciáról. A harmadikról, a szellem arisztokráciájáról már kevesebb szó esik, úgy hogy a tájékozatlanabbak talán azt is mondják, hogy ilyen nincs.

Hát tényleg nincs is. Azaz, hogy van, de elrejtve mélyen, mint a gyémánt. Napfényre kell hozni, gyengéd kezekkel ápolni, hogy erősödjék, csiszolni, hogy értékesedjék, nevelni, hogy nemesedjék és megvédeni, hogy darabokra ne törjék féltékeny társai, mint a durva csákány a gyémánt kristályát. A szellemi arisztokrácia egyedei önmagukban viselik a társadalmi felsőbbrendűség előjogait, de összességükben nem mindig tudnak odáig emelkedni, ahová valók, mert az igazi tehetség legbizonyosabb ismertetőjele: a szerénység nem alkalmas tulajdonság életküzdelmek megvívására és társadalmi pozíciók kiverekedésére.

A szellemi arisztokrácia nem letűnt évszázadok emlékeire vagy a materiális szerencse szeszélyes kedvezésére alapítja a maga vezetői jogosultságát, hanem Istennek és a természetnek arra a legbecsesebb adományára, amit tehetségnek neveznek. Aki tehát a szellemi arisztokráciát megteremteni akarja, annak először gondosan ki kell válogatnia azokat az egyedeket, akikből a társadalomnak ezt a legnemesebb rétegét felépíti. Kiválogatni addig, amíg nem késő, amíg az Élet ki nem ölte vagy ferde irányba nem terelte minden tehetségek éltető televényét: az ambíciót.

Ennek a szellemi arisztokráciának a távoli kontúrjait látjuk kibontakozni a kultuszminiszter úr intézkedéséből, amellyel a különösen tehetséges gyermekek részére állami ösztöndíjakat engedélyez. Nem befolyásos protektorok, hanem tehetségük egyedül hivatott bírója, a tanári testület választotta ki az érdemeseket, megbízhatunk tehát benne, hogy valóban azok is.

Testületünk huszonnégy tényleges és nyugállományú tagjának, tiszteknek és altiszteknek a neveit közöljük a mai számunkban, akiknek gyermekei szintén bejutottak a gárdába. Hát igen, így van ez jól. Szinte meghatva olvassuk egy-egy szerény csendőrtiszthelyettes gyermekének a nevét Magyarország reménységeinek, jövő arisztokráciánk zsenge hajtásainak diszes névsorában. Ha anyagilag nem is biztosít még talán mindvégig gondtalan tanulást ez az állami ösztöndíj, annál nagyobb értéket jelent az erkölcsi támasz és bizalom, amelyet az állam nekik máris előlegezett.

Lesznek közöttük, akik elmaradoznak a hosszú úton, amely az Életig vezet, mert a jeles bizonyítvány nem mindenkit képesít az életre is. De ha az állam kitart a kultuszminiszter úr egyedül helyes koncepciója mellett, akkor a válogatottak többsége, a gárda zöme diadalmasan fog bevonulni a küzdőterre, amit ma még jövőnek, akkor majd közéletnek nevezünk. Es akkor fogja kezdetét venni Magyarország igazi feltámadása.

A szellemi pályák mai, beteges túlszufaltsága nem lehet örökös jelenség. Kell, elkerülhetetlenül kell egy egészséges revízió, amely az állam alkalmazottainak a számát a reális szükséglethez csökkenti s amely ennek megfelelően lelkiismeretesen kiválogatja azt a keveset, akire szüksége van. A legkiválóbbakból természetesen. A szabad szellemi pályák numerusz klauzuszát viszont a kenyér mennyisége fogja megteremteni. Aki tehát nem odavaló, az menjen és boldoguljon olyan pályán, amely egyéniségének és képességeinek jobban megfelel, mint a szellemi pálya. Aminthogy nagyon-nagyon sokan valóban jobban is boldogulnak és boldogulnának például a cipőkészítéssel, mint a pennarágással.

Végének kell lennie annak a felfogásnak, amely egy írónoki állást többre becsül egy jól menő fűszerüzletnél s ki kell pusztulnia annak a tipusnak, amely a vizsgákon való keserves átvergődés után nem visz magával egyebet az életbe, mint egynéhány kegyelem-elégségest, mert a hivatalt a protekciótól, az észt pedig a hivataltól várja. Az élet egyre realisabb lesz és többet követel, szemfényvesztéssel mindig nehezebb lesz őt becsapni. Aki bírja ésszel, ám keljen birokra vele, de elégségeseken és pótvizsgákon bukdácsoló gyermekét ne nevelje senki szellemi pályára, mert csak az élet hajótörötteinek szerencsétlen tábora számára nevel benne tölteléket. Erre a szülőnek kell rájönnie, mert amikor majd a gyermek maga jön rá: késő lesz. Hiszen annyi útja van a becsületes boldogulásnak, nem követ-e el szörnyű vétket a gyermekével szemben az, aki őt a sok pálya közül éppen arra az egyetlenegyre kényszeríti, amelyre egészen bizonyosan nem való!

Amilyen nagy veszteséget jelent a köz szempontjából az anyagi eszközök hiánya miatt elkallódott minden tehetség, olyan teher számára a reáerőszakolt tehetségtelenség »munkája« is!

Tehetségtelenek és áltehetségek, dologtalanok és mások hátán kapaszkodók: félre az útból! Nézzétek csak: a távoli horizont halvány derengéséből lassan, méltóságteljesen hömpölyög felétek egy komoly gyermekereg; most még könyv van a kezükben és iskola-táska, de alakjuk egyre nő, amint közelednek s parányok lesztek mellettük, mire ideérnek! Szükségünk, nagyon nagy szükségünk van Reájuk, tárt karokkal várjuk őket: — félre az útból!

Az elkobzás esetei a kihágási ügyekben.

Irta: ZSOLDOS BENŐ budapesti kir. ítélőtáblai bíró.

Az 1878. évi V. t.-c.-nek, vagyis a büntettekről és vétségekről szóló polgári büntető törvénykönyvünknek 61. §-a tudvalevőleg aképen rendelkezik, hogy azokat a tárgyakat, melyek a büntett vagy vétség által hozattak létre, úgyszintén azokat, melyek a büntett vagy vétség elkövetésére szolgáltak, amennyiben a tettes vagy a részes tulajdonai: *el kell kobozni*, ha pedig azoknak a birtoklása, használása vagy terjesztése különben is tiltva van, akkor is *el kell kobozni* és megsemmisíteni, ha másnak a tulajdonát képezik.

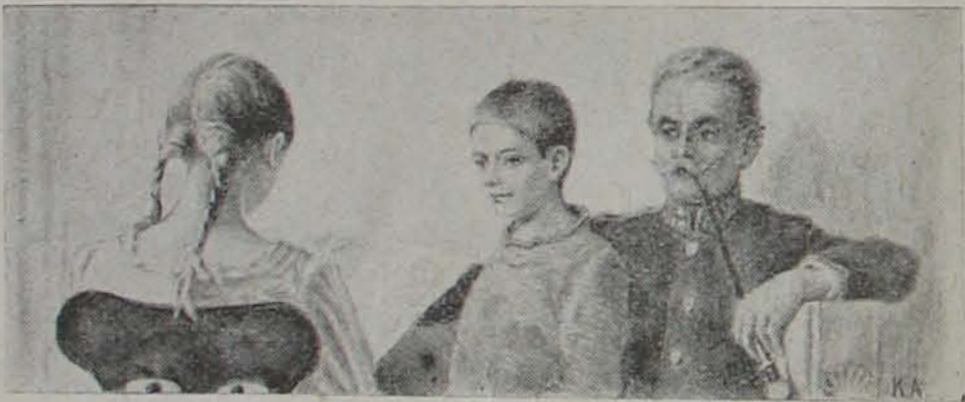
Ez a rendelkezés tehát, mint a törvény fenti szavaiból látható, a büntettek és vétségekre vonatkozik. *Kihágási* büntető törvénykönyvünk, az 1879. XL. t.-c. pedig erre való utalással kimondja (25. §.), hogy az elkobzás, mint mellékbüntetés, a Btk. 61. §-ában megjelölt feltételek alatt a kihágási esetekben is alkalmazható.

Az elkobzás *általános szabályai* közül ki kell itt emelnünk azt, hogy az elkobzás csakis ítéletben és elítélttel szemben mondható ki, — az olyan egyén birtokában levő tárgyakra nézve tehát, ki ellen bünvádi eljárás folyamatban nem volt: az elkobzás nem rendelhető el. E tekintetben kivételes intézkedést tartalmaz a Btk.-nak a kihágási ügyekben is alkalmazandó 62. §-a, amely szerint abban az esetben, ha a büntetendő cselekmény *nyomtatvány, irat, vagy képes ábrázolat* közzététele vagy terjesztése által

követtetett el, a szerzőnek, a nyomdásznak, az elárusítónak vagy terjesztőnek, úgyszintén a nyilvános kiállítónak birtokában levő példányok, minták vagy lemezek elkobzását és megsemmisítését *ítélet* által abban az esetben is *ki kell mondani*, ha a bünvádi eljárást senki ellen sem lehet megindítani. Olyan tárgyakat azonban, amelyek bűncselekményből származnak ugyan, de amelyeknek birtoklását törvény nem tiltja, *elkobozni nem lehet*, úgyszintén azokat a tárgyakat sem, amelyek a *tettes akaratán kívül* szolgálnak bűncselekmény elkövetésére.

Az 1908. évi XXXVI. t.-c. 37. §-a szerint az igazságügyminiszter elrendelheti, hogy egyes tárgyak, melyeket a bíróság a Btk. fentebb ismertetett 61. vagy 62. §-a alapján elkoboztatott, *bűnügyi múzeumok* létesítésére és gyarapítására fordíttassanak. Az idevonatkozó végrehajtási rendelet (20.001/1908. I. M.)-8. §-a pedig kimondja, hogy a bíróság által elkobozni rendelt tárgyakat a kir. törvényszék hatásköréhez tartozó ügyekben a kir. ügyészség, — a kir. járásbíró hatásköréhez tartozó ügyekben pedig a kir. járásbíró vezetője a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányi hivatalánál, vagy valamely *csendőrségi parancsnokságnál*, vagy más közhatóságnál szervezett bűnügyi múzeum megkeresésére az eljárás jogerős befejezése után a múzeumnak megküldi, — sőt a kir. ügyészség vagy a kir. járásbíró vezetője *hivatalból is köteles* bűnügyi múzeumba küldeni azokat az elkobzott tárgyakat, amelyeknek megőrzése a *nyomozó hatóságoknak*, vagy a büntetőjogi tudományos továbbképzésnek céljaira kívánatos.

Lássuk ezek után egyenként azokat a különleges

Közös gyászból közös harcra.

Valamikor réges-régen
Erdély volt az ország csonka,
S e maradék-haza volt a
Török, tatár, osztrák konca.

Onnan indult eszme, fegyver,
Diadalra, drága vérre:
Ha rabszíjon járt a testvér
Nyugatra, északra, délre.

Úgyis volt az! De most kincses
Erdély jajgat sötét gyászba,
Minden árvánál szomorúbb
Szegénynek az árvasága.

Óh, jöjj Hadúr bösz haraggal
A Krivánról, mint fergeteg, —
Küldj minden elesett magyart:
Gyávák lettünk, segítsenek!

Új Bulcsú lengessen zászlót,
A kürtöt új Lehel fujja!
S mint egy káprázatos álom
Robogjon a Hadak útja!

Új botondi-buzogányok
Vágjanak nyílt, kemény rendet,
S milliónyi csonka-magyar
Rontson ítélve keletnek!

Égi-derű jényesedjék:
Ne legyen több sötét éjjel.
Kolozsváron ölelkezzék
Megint majd a magyar s székelj!

Gyergyóaljai dr. vitéz Gereöffy Géza százados.

A talizmán.

Irta: CZIER KÁROLY örmester (Debrecen).

A proletárdiktatura borzalmas uralmának idején játszódott le ez a kis epizód, amit alább el fogok mondani. Van benne valami megkapó, valami, amit nem lehet véletlennek tartani. Érezzük egy természetfölötti hatalom titkos közreműködését, érezzük — az Istentagadás ezen szomorú korszakában — az isteni gondviselés közbenjárását az ő választottjai érdekében, látjuk az elbukás pillanatában, mint nyújt segédkezet a »végzet«, de mondhatjuk egész bátran azt is, hogy az isteni gondviselés.

A nagyalföld egyik kis falucskájában, még a háború alatt is, egész a kommunizmus kitöréséig, mindenki vallásos, buzgó katolikus volt s a vallásos szeretetben egybeforrt

eseteket, amelyekben elkobzásnak különböző törvényeink vonatkozó rendelkezései értelmében a *kihágási ügyekben* helye van. A bünygyi nyomozással gyakorlatilag foglalkozók tájékoztatására e helyen még azt is előre kell bocsátanunk, hogy az elrendelt elkobzás hatósági fogatosítása úgy a büntetteknel és vétségeknél, mint a törvényben meghatározott kihágások eseteiben is történhetik már *előzetesen* a folyamatban levő *nyomozás* vagy vizsgálat során, vagy pedig — ez esetben *lefoglalás* útján — csak az elkobzást kimondó határozatnak a jogerőre emelkedése után.

Az *állategészségügy rendezéséről* szóló 1888. évi VII. t.-c. 155. §-a értelmében el kell kobozni a hamis bizonyítványokkal eladásra szállított, vagy tudva hamis bizonyítványokkal vett vagy szállított állatot, nemkülönben a *határszéli törzskönyvekbe* be nem jegyzett marhát, a helyi vagy határzár megszegésével, vagy a kijelölt belépő állomások és hajóutak elkerülésével hajtott vagy csempészett állatot vagy tárgyat. Ezek az elkobzott állatok vagy tárgyak, — amennyiben azokat a fennálló törvények vagy viszonyok szerint ártalmatlanokká nem kell tenni, — értékesítendőek. Ha az elkobzást nem királyi bíróság rendelte el, az értékesítésből befolyó összeget állategészségügyi célokra kell fordítani és felerészben az államkincstárt, felerészben pedig azt a községet illeti, amelynek területén a kihágást elkövették.

Az 1891. évi XXXV. t.-c. szerint — mely a *kézi löfegyvernek* kötelező megvizsgálásáról rendelkezik — kihágást követnek el azok a fegyverkészítők vagy kereskedők és azoknak alkalmazottjai, akik a törvényben előírt bélyeggel el nem látott kézi löfegyvereket

árusítanak, szállítanak, vagy szállításra készen tartanak. Ez esetben a fegyvereket hivatalból meg kell vizsgálni s amennyiben a szakértő azokat a használatra kielégítőeknek találja: az illetőknek visszaadandók, ellenkező esetben a fegyvereket el kell kobozni és *használatlanokká tenni*.

Nem teszi kötelezővé, csak megengedi az elkobzást a *csomagokban árult cikkek* mennyiségtartalmának helyes megjelöléséről szóló 1893. évi XXXIV. t.-c. 7. §-a. Az e törvényben meghatározott kihágások tárgyát képező árukészlet ugyanis elkobozható akkor, ha az áruk mennyiségileg nem a valósághoz hiven és nem a törvényes mértékben vannak megjelölve, vagy ha valaki az olyan árukat, melyekre nézve a törvény alapján előírt megjelölés kötelezettsége áll fenn, a kötelezett megjelölés nélkül, vagy szabályellenes megjelöléssel belföldön közvetlenül a fogyasztó közönségnek eladott, vagy annak részére eladásra készletben tart. El lehet kobozni ezenkívül az olyan szabályellenes megjelölésű árut is, amelyen vagy burkolatán olyan felírás van alkalmazva, mely a törvény szerint alkalmas arra, hogy a közönséget az abban foglalt mennyiség iránt tévedésbe ejtse. A hivatkozott törvény ide sorozza még az árukészlet elkobzását szintén maga után vonható azt a kihágást is, melynek elkövetője — habár szabályszerű megjelöléssel ellátott — olyan árucsomagokat bocsát közvetlenül a fogyasztó közönségnek belföldön áruba, amelyekről tudta, vagy rendes kereskedői gondosság mellett tudnia kellett, hogy az azokon feljegyzett mennyiség a feltüntetett tartalomnak nem felel meg.

A *találmányi szabadalmakról* rendelkező 1895. évi XXXVII. törvénycikk 51. §-a a sértett félnek a tár-

falusi nép, mint egy család, békében élt egymással. Ám a proletárdiktatura itt is elvetette mérges tévtanainak csiráit, az orosz fogságból hazatért fiatalság között többen akadtak, akik a maguk felfogásuk szerint magyarázták Kun Béla elveit s hogy többnek lássanak, mint a mennyiek, az Isten nem létezését is hirdették.

Ilyen zajongó volt J. Ferenc is, akkor még csak 23 éves lakatossegéd, aki orosz fogságban szívta magába »Marx tanait«. Aki őt hallotta, nem tudott volna a jámbor lélekre haragudni, hiszen nem hirdetett mást, mint hogy az emberek szeressék egymást, mint a testvérek, hogy az önzést ki kell az emberek, de főleg a gyermekek szívéből ölni, hogy minden ember önzetlen, kötelességtudó legyen, hogy szeresse felebarátait annyira, hogy csendőrségre, rendőrségre, törvényre ne is legyen szükség és a közös munka eredményének közös és igazságos megosztását is teljesen altruisztikusan gondolkozó, minden önzéstől, kapzsiságtól ment, szigorúan önfegyelmezett emberiséggel képzelte megvalósítani.

Ilyen és ehhez hasonló frázisokkal kiabálta tele a falut, amiket, mint éretlen elme szüleményeit, nem tartok érdemesnek itt felsorolni. Mindezek mellett azonhan tagadta Isten létezését is s ezt mindenféle esztelenségekkel igyekezett bizonyítani, melyeket bizony meg nem hallgatott senki.

Mint mondani szokás, a rossznak mindig akad követője, így J. Ferencnek sikerült elveinek megnyerni S. Gyulát, egy 19 éves diákot, ki J. Ferenc elveit, így az Isten létezésének tagadását is magáévá tette. S. Gyula édesanyja buzgó, vallásos katolikus asszony volt, ki mikor először hallotta fiát, mint Istentagadót beszélni, ájultan esett össze. Hiába igyekezett megtévedt fiát a jó útra visszatéríteni, a rossz, az ördög diadalmaskodott. S.-né családja a leg-

buzgóbb családok egyike volt a faluban. A jó öregasszony sokat siratta fia megtévedését és a templomban keresett vigasztalást a bánatára.

Egy áprilisi napon azzal lepte meg S. Gyula édesanyját, hogy elutazik.

— Hová mégy, fiam, — kérdezte az asszony.

— Oroszországba! — volt a válasz.

— Ne menj, fiam! — könyörgött az anya, de a fiú nem tágitott. Nagy, véres csatákról, világhódításról kezdett beszélni, elmondta anyjának, hogy Oroszország a szabadság hazája s hogy ő ott kíván küzdeni, harcolni a világszabadságért.

Hiába volt minden kérlelés, marasztalás, a fiú nem hallgatott anyjára, hanem csomagolt. Az anyja sírva segédkezett, miközben fia ruhái közé egy szentképet rejtett el s kérte az Istent, hogy oltalmazza meg és térítse észre a fiát.

A két rajongó elindult Oroszország felé hirnévről, dicsőségről álmodozva. J. Ferencnek összeköttetései voltak a magyarországi kommunista vezetőkkel s így városról-városra, »elvtárstól-elvtársig« könnyű szerrel eljutottak, mindenfelé szíves támogatásban volt részük.

J. Ferenc több nyelven, így lengyelül és oroszul is beszélt, míg S. Gyula csak magyarul s így abban állapodtak meg, hogy S. Gyula kerülni fogja az emberekkel az érintkezést, az J. Ferenc dolga lesz.

Ment is ez egy darabig. Már messze bent jártak Lengyelországban, mind közelebb és közelebb jutottak az orosz határhoz. J. Ferenc nem mert elaludni a vonatban, mert félt attól, hogy ha társát megszólítják, az nem érti meg a lengyelek nyelvét, gyanúsakká válnak s elfogják őket. Ugyanis a lengyelek ebben az időben nem értették a tréfát, ha gyanús egyének akadtak horogra. Egyszer

gyalás folyama alatt kifejezendő kívánságától teszi függővé az elkobzást. Olyan esetben ugyanis, ha valaki a szabadalom tulajdonosának engedélye nélkül valamely szabadalom tárgyát előállítja, forgalomba hozza, vagy tiltott módon használja úgy, hogy ezáltal a szabadalom tulajdonosának a törvényben gyökerező jogait tudva sérti (*szabadalombitorlás* kihágása), sértett kívánságára a vádlott birtokában talált utánkészítésnek vagy utánzatnak bizonyult tárgyakat vagy alkatrészeket el kell kobozni, azokat az eszközöket és készülékeket pedig, melyek *kizárólag* a bitorlás végrehajtására szolgálnak, *az elítélt költségén* erre a célra használhatatlannokká kell tenni. Abban az esetben, ha a szabadalombitorlás kihágása miatt elítélt egyén és a sértett fél között más megállapodás nem jön létre: az elkobzottak nyilvánított tárgyakat meg kell *semmisíteni*.

A mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisítása által elkövetett kihágások eseteiben — melyekről az 1895. évi XLVI. t.-c. rendelkezik — a hamisítványok elkobzását szintén el kell rendelni és azoknak megsemmisítése is elrendelendő. Ennek pedig a törvény 3. §-a értelmében akkor van helye, ha valaki mezőgazdasági terményeket, termékeket vagy cikkeket hamisít, — hamisításra alkalmas anyagokat e célra hirdet vagy e célra hoz forgalomba, — hamisított mezőgazdasági terményeket, termékeket vagy cikkeket forgalomba hoz, avagy pedig mezőgazdasági terményeket, termékeket vagy cikkeket, habár azok nincsenek is meghamisítva, olyan elnevezés alatt, vagy olyan megjelöléssel *árul*, illetve hoz forgalomba, mely azokat természetük és származásuk szerint valósággal meg nem illeti.

azonban az álom észrevétlenül meglepte J. Ferencet. Társa hagyta őt aludni, gondolván, hogy óvakodni fog bárkivel is szóba állni. A vonat már közel járt az orosz határhoz, midőn egy kisebb állomáson néhány lengyel katona szállott fel abba a kocsiba, amelyben embereink utaztak. Az egyik megszólította S. Gyulát s mivel az nem értette a nyelvét, J. Ferencet kezdte költögetni. Ez gyanússá vált a katonának s vallatóra fogták a két utast. J. Ferenc azt mondta nekik, hogy vasmunkások, Magyarországból jöttek, munkát keresnek. Nyomban leszállították őket a vonatról és a kis városka rendőrségére kísérték be. Embereink kétségbe voltak esve, mert tudták, hogy minden mentség hiábavaló. Nem volt ugyan náluk semmi kompromittáló irat, de S. Gyulának nem volt munkakönyve, útlevele pedig egyiküknek sem volt.

Itt kihallgatás után átmotózták a két utas ruháit és a csomagokat. Mikor S. Gyula csomagját kibontották, abban megtalálták azt a szent képet, melyet annak édesanyja rejtett el a csomagban. (»Jézus a két tanítvánnyal«.) A szigorú rendőrtisztviselő ekkor felállott, alaposan szemügyre vette a két fiatalembert. Kis szünet után kijelentette, hogy nem kételkedik szavukban, de azt ajánlja, hogy nyomban térjenek vissza Magyarországra, mert a lengyelországi munkaviszonyok nagyon kedvezőtlenek s figyelmeztette őket arra a veszélyre, amely őket fenyegeti, ha mint kommunista gyanúsakat valahol letartóztatják.

S. Gyula e közben mélyen elpirult, nem mert társára nézni. Szégyelte, hogy társa őt hazugnak, képmutatónak tarthatja.

Mikor a rendőrségi épületet elhagyták, J. Ferenc kezét nyújtotta S. Gyulának s azt mondta neki: »Kedves barátom, mi mind a ketten nagy tévedésbe estünk, mert most ismét érzem, amit éreztem mindig, míg hazámtól távol orosz

A fehér vagy sárga foszforral való gyújtógyártás eltiltását tárgyaló 1911. évi V. t.-c. kihágást állapít meg abban az esetben, ha valaki a fehér vagy sárga foszforral készített gyújtóáru behozatalára, valamint a fehér vagy sárga foszforral, vagy a törvény alapján tiltott más anyagokkal készített gyújtóáru raktáron tartására, árusítására és bárminő módon való forgalombahozatalára megállapított tilalmat megszegi. Ugyanennek a törvénynek 6. §-a kimondja, hogy a jelzett tilalom ellenére előállítva, az országba behozott, raktáron, valamint árusításra vagy bárminő más módon forgalombahozatalra készen tartott árut *el kell kobozni* s egyszersmind *meg is kell semmisíteni*. A törvény e tekintetben azt a szigorító rendelkezést is tartalmazza, hogy az elkobzást és megsemmisítést az eljáró kir. bíróság, illetve az illetékes közigazgatási hatóság a büntető törvénykönyv 61. §-ának e cikkünk elején ismertetett rendelkezésétől eltérően — még abban az esetben is köteles elrendelni és foganatosítani, ha meghatározott személy ellen bármilyen okból nem is lehet hozni marasztaló ítéletet.

Kihágást követ el az Osztrák-Magyar Bank által kibocsátott *bankjegyek felülbélyegzése* tárgyában a minisztérium részéről tett intézkedések jóváhagyásáról rendelkező 1920. évi III. t.-c. 4. §-ának hatodik bekezdése szerint mindaz, aki a minisztériumnak azzal a törvénnyel jóváhagyott rendeletét vagy e törvény alapján kiadandó rendelkezését *megszegi* vagy *kijátsza*, amennyiben cselekménye súlyosabb minősítés alá nem esik. A törvény 9. §-a értelmében az *elkobzásra* a Btk. 61. §-ának rendelkezése irányadó; különleges rendelkezés idevonatkozóan az, hogy postai küldemények lefoglalása kihágás esetében is elrendelhető.

fogságban a tévelygők útjára nem léptem, hogy van Isten és hogy a kommunizmus nem más, mint örület«.

A két fiú visszatért a falujába. S. Gyula sirva borult édesanyja kebelére s elmondta neki — bocsánatát kérve — a szentkép történetét. A buzgó anya örömtelt szívve! adott hálát az Istennek, hogy fiát visszarántotta a szakadék széléről, kisegítette a kommunizmus fertőjéből s visszaadta a hitet lelkébe.

Rövid idő múlva J. Ferenc is megnősült, vallásos, Istenfélő és hazafias érzésű magyar iparosember vált belőle.

*

Egyszerű a példa, de úgy vélem, lehet belőle tanulni.

Tele van ma a levegő tévtanokkal, melyek hitet, tekintélyt, nemzeti érzést és hazaszeretetet vannak hivatva a lelkekből kiirtani. S. Gyula csomagjába rejtett szentkép azt a jelenetet ábrázolja, midőn Jézus, feltámadása után megnyilatkozott a már kicsinyhitű, félénk tanítványai előtt, hitet, erőt öntvén szívükbe azáltal, hogy mint az utolsó vacsorán, vette a kenyeret és megszegte s feléjük nyújtotta, miről azok ráismertek, felismerték mesterüket, a megdicsőültet, ki halottaiból feltámadott.

A két eltévelyedett fiú, meglátva a szentképet, megértette annak jelentőségét, felismerte Krisztust, felismerte azt az utat, melyet egy igazi keresztény becsületes magyar embernek követnie kell.

Magyar csendőrök! Mi nem vagyunk eltévelyedettek, de nem is vagyunk kísértésektől mentesek, mert a sátán nem nyíltan támad, hanem orozva, kerülő úton, épp ezért óvjuk meg hitünket s mutassuk meg a tévelygőknek is azt az utat, melyen minden magyar embernek haladnia kell.

Legyünk vallásosak, mert a vallásosságban rejlik az erő, a hit és a bátorság, a csendőrnek pedig mindezekre nagy szüksége van.

A bíróság abban az esetben is elrendelheti az elkobzást, ha a tettesnek vagy részesnek tulajdonában álló bankjegykészlet, amelyre nézve a bűncselekményt elkövették, a bűncselekmény elkövetésének sem nem eszköze, sem nem eredménye.

Abban az esetben, ha azt a bankjegykészletet, melyre nézve a bíróság az elkobzást kimondotta, természetben nem lehet lefoglalni, vagy ha azért nincs helye az elkobzásnak, mert a bűncselekmény elkövetésének alapjául szolgáló bankjegykészlet sem a tettesnek, sem a részesnek nem áll tulajdonában, — ilyenkor az elítélt egyént az ilyen bankjegykészlet értékének megfelelő összeg megfizetésére lehet kötelezni, mely esetben az összeg egyharmadrésze, amiként különben az elkobzott bankjegykészlet $\frac{1}{3}$ -a is *jutalomképen* a feljelentőt s illetve tettenérőt illeti.

Ugyanennek a törvénynek 10. §-a intézkedik a *katonai büntetőbíráskodás alá tartozó egyénekre* vonatkozóan is, kimondván, hogy ezekkel szemben is ugyanezeket a büntető rendelkezéseket kell alkalmazni, mely esetben a katonai büntetőbíróságok hivatottak az eljárásra.

Az elkobzás különleges esetét állapítja meg az árdrágító visszaélésekre vonatkozó 1920. évi XV. t.-c. 5. §-a arra az esetre, ha a bűnvádi eljárást vagy a terhelt halála, vagy más ok miatt nem lehet megindítani vagy tovább folytatni. E törvény szerint ugyanis az elkobzásnak ilyenkor is helye van. Arra az esetre, ha az elkobzandó tárgy nem a tettesnek vagy a részesnek a tulajdona, vagy az elítélt a büntetés kijátszása végett a vagyonát másra ruházta át, amikor tehát az elkobzást vagy a vagyoni elégtételt nem lehet alkalmazni vagy foganatosítani, kimondja a törvény, hogy ilyenkor az elítéltet és azzal egyetemlegesen azt az egyént is, aki a kérdéses bűncselekmény következtében gazdagodva, vagy pedig elkövetése után az elítéltnak vagyonából ingyenes juttatásban vagy a büntetés kijátszására irányuló olyan juttatásban részesült, melynek célját a szerzés idejében ismerte, vagy a körülményeknél fogva ismerhette: a gazdagodás vagy a juttatás erejéig az elkobzás alá eső cikk értékének, avagy a vagyoni elégtétel összegének megfelelő összeg megfizetésére kell kötelezni.

Kiegészítésképpen megjegyzem még ezen a helyen, hogy bírói joggyakorlatunk jelenlegi álláspontja szerint az árdrágító visszaélés esetében nemcsak a Btk. 61. §-ában megjelölt, tehát a bűncselekmény által létrehozott, vagy annak elkövetésére szolgáló tárgyakat, hanem azokat a cikkeket is el kell kobozni, *melyekre nézve* a bűncselekményt elkövették. Ennek az álláspontnak indoka pedig az 1920. évi XV. t.-c.-be ütköző bűncselekményeknek különleges természetében rejlik.

Speciális esetei az elkobzásnak azok, melyeket a *szerzői jogról* alkotott 1921. évi LIV. törvénycikk állít fel (20. §.). Kötelezővé teszi ugyanis az elkobzást a szerzői jog bitorlása útján, mely a 21. §. szerint akkor van befejezve, ha valamely műnek a törvény ellenére többszörösített első példánya vagy a jogosulatlan utánképzésnek első példánya elkészült, avagy a

művet közzétették vagy forgalomba helyezték, — létrejött példányok készleteire, valamint a szerzői jog bitorlásának elkövetésére szánt különös eszközökre és készülékekre, amilyenek a minták, lapok, lemezek, dúcok, kövek, tömöntvények, hengerek, tekercsek, *filmek* stb. Ezeket aztán meg is kell semmisíteni, vagy *károsító alakjuktól megfosztva*, a tulajdonosnak visszaadni.

Abban az esetben, ha a kérdéses műnek csakis egy bizonyos része tekinthető bitoroltnak, — az elkobzásnak csakis erre az egy részre és a hozzá különösen használt eszközökre és készülékekre szabad kiterjednie. Máskülönben pedig elkobzás tárgyát képezik mindazok a példányok, eszközök és készülékek, melyek a szerzői jogot bitorlónak vagy részeseinek, továbbá a nyomdásznak, elárusítónak, más iparszerű terjesztőnek, nyilvános kiállítónak vagy üzletszerű használónak birtokában vagy bárhol készletben találhatók. Még akkor is helye van az elkobzásnak, ha a vádlottal szemben sem szándékosságot, sem gondatlanságot nem lehet megállapítani. További különleges rendelkezés a bűncselekményeknél az is, hogy elkobzásnak örökösök és hagyományosok ellen is van helye, valamint hogy az elkészült részeket, a bitorlás előkészítésére, a bitorló cselekmény előzetes hirdetésére szolgáló különös eszközöket és készülékeket a szerzői jog bitorlásának *kísérlete* esetében is el kell kobozni.

Az 1922. évi XXVI. törvénycikk, mely a *fizetési eszközökkel elkövetett visszaélésekről* szól, lényegében az előbbi törvények azonos rendelkezéseket tartalmaz az elkobzás tekintetében. (2. §.) Speciális szabályként állítja fel azt, hogy azt a pénzt vagy egyéb értéket, melyre nézve a bűncselekményt elkövették, még abban az esetben is *el lehet* kobozni, ha az nem a tettesnek vagy a részesnek, hanem *másnak a tulajdona* és ez utóbbinak a bűncselekmény elkövetéséről *előzetes tudomása* volt, vagy a körülményeknél fogva tudnia kellett.

A törvény 7. §-a felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértően a bank- és pénzváltóüzlet gyakorlását *iparendélyhez* köthesse s az engedélyezésnek, valamint az üzlet gyakorlásának feltételeit rendelettel szabályozhassa. Az ily rendeletben foglalt rendelkezések megszegése vagy kijátszása kihágást képez.

A bűncselekmény természeténél fogva is szélesebb körű alkalmazást nyer az elkobzás a bor előállításának, kezelésének és forgalmának szabályozása és a *borhamisítás* tilalmazása tárgyában alkotott 1924. évi IX. törvénycikk 43. §-ában meghatározott kihágások eseteiben is. Ilyen elkobzás elrendelhető mindazon egyén ellen, aki a hivatkozott törvény rendelkezései alá eső, forgalomba hozatalra szánt ital előállításához vagy kezeléséhez a törvényben vagy rendeletben *tiltott* anyagot használ (hozzáad), ideértve a megengedettől eltérő mennyiségű vagy minőségű anyagok alkalmazását is, — vagy aki az említett italok valamelyikének *előállításánál* vagy *kezelésénél* *tiltott eljárást* alkalmaz, — továbbá aki az ilyen módon hamisított italt, melynek ezt a minőségét tudja, *forgalomba hozza*, vagy ebből a célból raktáron tartja, végül aki az ilyen hamisításra másnak *tanácsot ad*, útmutatást készít, vagy pedig ilyen útmutatást bárminő módon terjeszt.

Ugyancsak a most szóbanforgó borhamisítási törvény szerinti kihágást követi el és cselekménye szűkség esetén szintén elkobzást vonhat maga után annak,

Ha valamit nem bírsz véghezvinni, ne gondold, hogy az más embernek is lehetetlen; ellenben, ha bármit lehetségesnek látsz más ember számára — és az emberi természettel megegyezőnek látod — gondold, hogy az számodra is elérhető.

Marcus Aurelius.

aki a jelzett törvény rendelkezései alá eső italt olyan *elnevezéssel* vagy *megjelöléssel* hozza forgalomba, amely az ital valódi származásának, jellegének vagy előállítási módjának nem felel meg, vagy amelyet ez a törvény vagy az ennek alapján kiadott rendelet kifejezetten tilt. Ide tartozik az az eset is, amikor valaki *borseprőt* kisajtolás céljaira forgalomba hoz vagy beszerz, a beszerzett borseprőből *borsajtolást* üzletszerűen folytat, vagy a beszerzett borseprőből kisajtol bort forgalomba hozza, — valamint az, ha valaki bejelentés nélkül törkölybort készít vagy hoz forgalomba.

A most említett kihágások eseteiben is — amennyiben a kérdéses italok *elkobzása* rendeltetett el — az ipari célokra felhasználható italokat az ítélet jogerőre emelkedése után a borvizsgáló szakértő bizottság szakvéleménye alapján denaturálni kell és értékesíteni, amennyiben pedig a hamisított italok ipari célokra való felhasználásra nem alkalmasak vagy amelyeket nem érdemes denaturálni: azok a törvény rendelkezései értelmében megsemmisítendőek.

Itt említem meg a törvény 43. §-ának azt a rendelkezését is, hogy ha az elkobzást amiatt, mert a hamisítás tárgyát képező italt nem lehet feltalálni vagy más okból az elkobzást nem lehet alkalmazni, vagy foganatosítani, ilyenkor a bíróságnak az elítéltet olyan összeg megfizetésére kell köteleznie, mely az elkobzás elől elvont ital forgalmi értékének megfelel.

Mindezeket a rendelkezéseket a törvény szerint akkor is alkalmazni kell, ha a kérdéses kihágást ismeretlen egyén követte el, vagy a büntető eljárás valamely más ok miatt nem folytatható, vagy pedig az elítélre kiszabott büntetést nem lehet végrehajtani.

Elkobzásról rendelkezik az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1925. évi XXVI. törvény-cikk 162. §-a is, az olyan cselekmény által elkövetett kihágás esetében, amikor valaki olyan zászlót vagy jelvényt tűz ki vagy használ nyilvánosan, amelynek kitűzését vagy használatát a belügyminiszter azért tiltotta meg, mert az a magyar állammal vagy törvényes intézményeivel szemben ellenséges érzést juttat kifejezésre. Az ilyen tilalom ellenére kitűzött vagy használt zászlót vagy jelvényt, valamint a tilalom ellenére kifüggesztett falragaszt a *rendőrhatóság*, illetőleg a *községi előljáróság* köteles eltávolítani, a tiltott zászlót vagy jelvényt pedig el kell kobozni.

Ezekben adtuk lényegesebb és a gyakorlati életben gyakrabban előforduló eseteit a kihágási ügyekben alkalmazható elkobzásnak, melyeket a nyomozás foganatosítására hivatottaknak is mindig szem előtt kell tartaniok.

A legjenségesebb szubstancia: az erkölcs. Ez önmagától és önmagában való, jüggetlenül mindentől, még a vallástól is. Az erkölcsi jó, úgy pozitív, mint negatív formájában kifejezve, vagyis cselekedni a jót, tartózkodni a rossztól: az élet kulcsa. Istenien jenséges gondolat ez vallásos áttételben is, amit olyan megkapóan fejez ki az a csodálatosan szép, mert jenségesen egyszerű ima, melyre édesanyád tanított téged, mint kicsi gyermeket: »Istenem, add, hogy ne tegyek rosszat, se magamnak, se másnak«. De a vallástól jüggetlenül is: ez abszolút érték. Ennek a kristályelvnek önmagunkban való elhatározása és úgy bejelé, vagyis önmagunkban, mint kijelé való megnyilatkozása: a minden kíváncsnak inkarnációja. Rosszat soha nem akarok tenni, mindig jót akarok tenni: ez a néhány szó a Minden-ség lelke.

Kossuth Lajos.

A magyar csendőrök a déli harctéren

1914—18.

Irta: SUHAY IMRE tábornok.

(9. közlemény).

A közerkölcs és prostitúció ügyosztálya érthető okokból nem a katonai rendőrpáncsnokság épületében, hanem a gimnasijska ulicában nyert elhelyezést, ahol mint önálló osztály működött különleges büntető hatalommal felruházva, mely kiterjedt a 6. és 7. kerületekre is.

1916 végével, mivel a belgrádi indóháznál a betöréses lopások újból felburjánzottak, egy büntető hatalom nélküli rendőri kirendeltség beállítása vált szükségessé.

Így a cs. és kir. katonai rendőrség lassan közismert intézménnyé vált és bírva a lakosság teljes bizalmát, mindennemű feladatokra és kényes természetű megállapításokra vétetett igénybe.

A cs. és kir. katonai rendőrpáncsnokságnál az alábbi ügyosztályok voltak rendszeresítve:

1. A politikai osztály a hírszerző osztállyal.
2. A fegyelmi osztály.
3. A nyilvántartó és bejelentő osztály, ide tartozott a nyomda is.
4. Rendőrségi fogda, tolonc, fogolykiséret és szegények ügyei.
5. Kereskedelmi, ipari és vásárügyek osztálya.
6. Végrehajtás és árverési ügyosztály.
7. Erkölcsrendészeti osztály.
8. Harácsolások és kivételes ügyek osztálya.
9. Átvételi, iktató, kiadó és pénztári osztály.
10. Katonai rendőrségi egészségügyi osztály.

Az egyes ügyosztályok üzeméről, tevékenységéről a katonai rendőrpáncsnokot az osztályvezetők tájékoztatták úgy, hogy ez képes volt apró részletintézkedéseket is tenni, avagy ellenőrizni.

Az egyes osztályok végzéseit vagy ítéleteit csak a katonai rendőrpáncsnok írhatta alá.

A katonai rendőri büntető hatalom a szerb büntetőtörvénykönyv III. része szerint gyakoroltatott, a Hadseregparancsnokság erre vonatkozó rendelkezéseinek figyelembe vételével.

Sok esetben az osztrák és magyar büntetőtörvénykönyv rendelkezéseit is kellett alkalmazni. Tekintettel arra, hogy a cyrill írást csak elvétve ismerte egy-egy katonai rendőrközeg, szükségessé vált a szerb büntetőtörvénykönyv III. részét magyar és német nyelvre lefordíttatni; ha ez az igazságügyi segédlet a maga nemében nem is volt mintaszerűnek mondható, sok esetben mégis igen jó szolgálatokat tett.

Az a körülmény, hogy a belgrádi lakosság oly hamar tudott a cs. és kir. katonai rendőrség működéséhez alkalmazkodni és nemcsak tisztelték, hanem teljes bizalommal viseltettek irányában, arra enged következtetni, hogy ez a szerv egészséges alapokkal birt, helyesen működött.

A cs. és kir. belgrádi katonai rendőrség által

1916 január 1-től 1916 december 31-ig eszközölt letartóztatásokat és feljelentéseket az alábbi kimutatás tünteti fel:

A bűntény megnevezése	Letartóztatva		Feljelentve	
	kat.	polg.	kat.	polg.
Szökés	46	—	—	—
Haderő elleni bűntettek	1	45	—	1
Fel ségsértés	—	15	—	2
Hazaárulás	—	5	—	2
Tiltott fegyverbirtoklás	—	32	—	4)
Nyugtalanító hírek terjesztése	—	14	—	—
Tilos és propaganda iratok árusítása	—	1	1	52
Rendőrség elleni ellenszegülés	19	32	4	9
Halóságok félrevezetése	—	8	—	3
Erőszakos nemi közösülés	1	3	1	—
Kerítés	—	—	—	2
Gyilkosság	—	—	—	1
Rablógyilkosság	—	—	—	1
Rablás	—	4	—	—
Magzatelhajtás	—	3	—	—
Gyermekek kitétele	—	1	—	—
Gyújtogatás	—	1	—	—
Betörése, lopás	3	31	—	—
Lopás	120	615	69	927
Orgazdaság	—	8	—	9
Sikkasztás	3	12	—	13
Vesztegetés	—	2	—	6
Csalás	2	49	4	46
Uzsora	—	3	—	7
Rágalmazás és becsületsértés	—	1	—	2
Életbiztonság elleni vétség	4	28	7	95
Verekedés	7	9	2	11
Idegen tulajdon rongálása	—	17	1	86
Levélcsempészlet	3	—	—	1
Csempészlet	40	76	15	2)
Önkényes harácsolás	3	—	8	—
A rendőri szabályzat túllépése	22	215	29	648
Egészségügyi „ „	6	28	9	277
Forgalmi „ „	4	21	25	79
Állatkinzás	—	4	—	39
Katonai fegyelmi kihágás	61	—	44	—
Itasság	149	73	22	38
Tiltott szerencsejáték	—	8	5	10
Közerközség elleni kihágás	4	28	3	48
Tiltos prostitúció	—	52	—	8)
Törvények áthágása	—	2	—	—
Jelentkezési kihágás	—	61	—	98
Takarodón túli kimaradás	204	110	103	53
Útleveél és okmányok hiánya	32	152	3	23
Igazolványhiány	46	70	8	4)
Csavargás és munkakerülés	—	54	—	7
Hadifogoly-szökés	72	21	—	—
Ipari kihágás	—	192	4	207
Tiltott kereskedés	9	426	9	360
Árdrágítás	1	143	—	247
Záróra túllépése	—	8	—	76
Összesen	852	2678	376	3517

Internálási ügyek. A katonai rendőrség működésének első idején a fennálló intézkedések értelmében, az összes megbízhatatlan, de fegyverképes (polgári) szerb alattvalókat 17—53 éves korig, a Monarchia területén fekvő táborokba kellett internálni. A katonai rendőrség kötelessége volt az ilyen elemeket kipu-

tolni és kellő rendőrorvosi vizsgálat után, ha fegyverképesnek találtattak, elszállítani.

Ugyanez a rendszabály szólt az intelligenciához tartozó személyekre is, abban az esetben is, ha fegyverképteleneknek találtattak. Az így előállítottakat előbb a topcideri és kalimegdáni gyűjtőhelyre, innen pedig megfelelő fegyveres kísérettel a magyarországi Nezsider-táborba szállították.

A különböző bandamozgalmak az internálás szükségessége mellett szóltak, de az eljárás maga számtalan panaszra adott okot és nagy elkeseredést szült.

Az intelligenciához tartozó személyek természetesen minden néven nevezendő furfanggal igyekeztek e rendelkezés alól kibujni. Protekcióért ostromolták az egyes katonai parancsnokot, biztosítva őket kifogástalan lojalitásukról és a kettős birodalom iránt táplált törhetetlen hűségükről.

Az internálandók perlusztrálásánál és útbaindításánál alkalom nyílt nagyszerű pszichológiai tanulmányokra. Látni lehetett ravaszságot, intelligenciát, álnokságot és gyűlöletet, megvetést és fájdalmat, de valódi lelki nagyságot is.

Ily néppel helyesen bánni a rendőrségnek nem volt éppen könnyű feladat. A háborús állapot, a szerbek közismert ellenszenve és a »svábák« iránt tanusított ellenséges magatartása, továbbá a szükségadta rendeletek szigorú betartása, — a kettős birodalomban oly mély gyökeret vert humánus gondolkozás- és bánásmód, sokszor nagyon befolyásolták a katonai rendőrség céltudatos tevékenységét.

1915 november 1-től 1917 március 31-éig 12,341 személyt perlusztráltak és 2,955 személyt internáltak.

Toloncügy. A Monarchia és a szövetséges hatalmak alattvalói, továbbá azok a szerbek, akik Belgrád városában munka nélkül lézengtek, előzetes »perlusztrálás« és orvosi vizsgálat után hazájukba, illetve illetőségi helyükre toloncoltattak.

1915 november 1-től 1917 március 31-ig eltoloncoltatott:

Ausztria-Magyarországra 2,011 személy.

Bosznia- és Hercegovinába 435 személy.

Szerbia belsejébe 902 személy.

Fogolyügy. Amíg a péterváradai portyázó parancsnokság az öreg Skupstina épületében székel, a foglyok és rabok egy pinchehelyiségben nyertek elhelyezést. Midőn a cs. és kir. rendőrfőnökség a Gracanicka utcai 22. számú házban 1915 november 10-én végre megfelelő elhelyezéshez jutott, a rabok részére a szuterén helyiségben jó és fűthető zárkák állítottak be.

Kiséretek (Escorte-ok). Eskorták igen gyakran kísérték foglyokat a megszállott területen kívüli ország-részekbe is, úgy a Monarchiába és főleg Bulgáriába. Messzebbmenő nagyobb fogolykiséretek 317 esetben kellett adni. 1915 november 10-től 1917 március végéig 4,079 férfi, 522 nő, 115 gyermek, összesen 4,716 rab nyert a különböző fogdáknál ellátást.

Koldusügy. A megszállás első napjaiban Belgrád utcáin koldusokat alig lehetett látni. (Megjegyzendő, hogy a város lakossága akkor nem haladta meg a 8.000 lelket.) 1915 december havában, miután a lakosság egy része lassankint visszaszivárgott, tűntek fel Belgrád utcáin újból egyes koldusok, többnyire aggok és nyomorékok.

1916 őszéig a koldusok száma feltűnő kevés volt, sőt később is, még 1916—17. telén, mikor az éhség és nélkülözés tetőpontját érte el, a koldusok száma

nem lett türhetetlen. Nemcsak a létesített jóléti intézmények, hanem a vagyonosabb szerb lakosság áldozatkészsége is sokat segített e téren a könnyeket felszáritani.

Később már szükségesnek mutatkozott a koldusok felülvizsgálata és azoknak rendőrségi koldulási engedéllyel való ellátása is.

Az engedély nélkül talált koldusokat letartóztatták és szigorúan megfenyítették.

Orosz fogolyosztág. Az orosz foglyokat, kik hátukon egy fehér lendarabot viseltek »fogoly« felirattal, a városban mindennemű tisztogatási munkákra, úgymint utcaseprésre, középületek rendbentartására, hullák elszállítására stb. használták fel. Az oroszok kitünően voltak ellátva; nagyon szorgalmas, jól fegyvermezett és engedelmes emberek voltak, kiket mindennemű szolgálatokra kitünően lehetett alkalmazni.

Épületkezelőség. A rendőr csapatok elhelyezése a rendőrparancsnokságnak sok gondot adott. 1916 elején sok költözködés után végre megfelelő elszállásoláshoz jutottak. Belgrád városának több, mint 30 kisebb-nagyobb épületében helyezkedtek el.

Építkezések. A katonai rendőrség állományában lévő iparosok, úgymint asztalosok, lakatosok, köművesek, szabók, cipészek, kőfaragók, elektrotechnikusok, szerelők stb. igen gyakran vették igénybe. A katonaság által igénybe vett házak a város bombázása által sokat szenvedtek és alapos javításra szorultak.

Tekintettel arra, hogy a Katonai Főkörmányzóság építőosztága állandóan más helyt volt igénybe véve, ezen javításokat saját hatáskörben kellett eszközölni, ajtók, ablakok beállítása, padló- és tetők kijavítása, vízvezeték, villanyvezeték helyreállítása stb., stb.

1915 decembertől 1916 februárig egy hajtóüzemmel ellátott asztalosműhely állítottott föl, ahol az összes megszálló csapatok részére a laktanyaberendezési tárgyak készültek kifogástalan minőségben. Hogy milyen állapotban vették át csapataink például a Kralj Alexander utcában lévő 5., 9., 24. és 26. számú házakat, megvilágítja az a tény, hogy onnan 237 fuvar szemetet kellett elszállítani.

A politikai osztály felállítása. Crevato József cs. kir. csendőralezredes rendőrfőnökké történt kinevezése után azonnal megkezdődött a rendőrség átszervezése, ami természetesen megkövetelte egy politikai osztály felállítását is. Legelőször besugókra volt szükség, mely célra intelligens és kellőleg kioktatott altiszteket alkalmaztak. Második főkérdés a lakosság »perlusztrálása« volt, ellenséges veszélyes elemek eltávolítása és bűnözőknek törvény elé való állítása. Sok dolgot adott a politikai osztálynak főképen az intelligencia megismerése és elkülönítése, mert közülök főképen a lelkészek, kereskedők és más nagyobb tekintélyű polgárok politikai magatartása volt nagyon kétséges. Az internálások mindig érett, komoly megfontolás után, de humánus módon eszközöltettek.

Ház kutatások irományok és fegyverek után. Befolyt jelentések alapján szükséges volt szerb politikai személyek házait, a kulturintézményeket, nyomdákat, könyvkereskedéseket, bankokat és hivatalokat átkutatni. Így egy külvárosi házban megtalálták a szerb vezérkar jól elrejtett iratait, melyeket 25 fuvarral beszállítottak s a hadvezetőség részére megbecsülhetetlen anyagot képeztek.

Dr. Stanojevits egyetemi tanár lakásán több igen fontos és veszélyes politikai iratot találtak. Sok fegyver és bomba került így felszínre — a Godjevac-cég

pincéjében sok százezernyi töltény és sok száz pisztoly találtatott. Könyvkereskedésekből nagymennyiségű szerb propagandairat, zászló stb. foglaltatott le. A kereskedők címtábláit levétették és latin felírással pótolatták.

Propagandacélt szolgáló utcanéveket megváltoztattak.

Volt szerb katonák és komitácsik. A szerb hadsereg kivonulása után sok szerb katona maradt meg Szerbiában polgári öltözetben, kiket mint hadifoglyokat azután a hátsó országrészekbe szállítottak. Így kipuhatolták a volt komitácsikat s ha büntényt követtek el, bíróság elé állították őket.

Összesen 2,955 személy internáltak ily módon.

A politikai osztály további kifejlesztése. A közigazgatás kibővülésével a politikai osztály hatásköre is megnagyobbodott. Például 1916 december 1-től 1917 március 30-ig nem kevesebb, mint 4,672 útlevelel és több mint 2,000 döntés állítottott ki különböző kereseti és alkalmazási kérdésben.

1916 július havától kezdődőleg a politikai osztály havonként kétszer tett jelentést a Katonai Főkörmányzóságnak az általános politikai helyzetről, a lakosság gondolkodási módjáról, a gazdasági helyzetről és különös észleleteiről.

A rendőri felügyelet alá való helyezések az erre vonatkozó osztrák rendelkezések szerint eszközöltettek. A városban tartozkodó és működő szerb orvosok szintén rendőri felügyelet alá helyeztettek.

A hírszerzőosztály a rendőrparancsnokság kezdeményezésére szintén a politikai osztályhoz csatoltatott. Ennek az osztálynak folytonos megnagyobbodása megkívánta az úgynevezett »besugók« alkalmazását. A volt osztrák-magyar monarchiának a háború kitörésekor Szerbiába átszökött állampolgárai mint hazaárulók kipuhatoltattak és az illetékes katonai bíróság elé állítottattak; munkakerülők, csavargók és gonosztevők ellenben internáltattak. Az internálások lebonyolítása maga igen sok gondot és munkát szerzett a politikai osztálynak, mert igen sok alaptalan bosszúból tett följelentés érkezett be. Az internálástól félt a szerb lakosság leginkább és ezért volt ez a közrend érdekében a leghatásosabb szer.

1916-ban, a román hadüzenet idején, a férfi lakosság és megbízhatatlan elemek újbóli rostálása és internálása vált szükségessé. E téren kitünő szolgálatot tettek a besugók.

A lakosság politikai élete. Szerbia megszállása után, természetesen, Belgrádban politikai életről nem eshetett szó. Az a kevés számú tekintélyesebb szerb politikai személy, kik ugyan exponálva voltak és Szerbiában visszamaradtak, illetve idők multával oda visszaszivárogtak, nyilvánosan nem szerepelt és a politikai közéletben semminemű szerepet nem játszott s politikai nézetüknek is csakis a legszűkebb családi körben adhattak kifejezést. A kiválóan működő besugók tevékenységének tudható be, hogy ezek a személyek fokozott óvatossággal kerültek mindennemű politikai nyilatkozatot, az esetleges kellemetlenségek kikerülése végett.

Belgrád bevétele alkalmával az egész lakosság — kevés kivétellel — irányunkban ellenséges magatartást tanusított, ami másképp nem is volt elképzelhető, hisz meg voltak arról győződve, hogy a »svábák« mindent letipornak, legyilkolnak és Szerbiát a föld színéről teljesen el fogják törölni.

Idők multával, mikor a rendes viszonyok újból helyreálltak, arra a meggyőződésre jutottak, hogy helytelenül előlegezett nézetük nemcsak hogy helyt nem álló, hanem nyíltan is elismerték a cs. és kir. katonai közigazgatás üdvös és hasznos berendezéseit és rendelkezéseit.

Sohasem hittük, hogy ezáltal Belgrád lakosságát részünkre meghódítottunk gondoltuk, kevés volt erre az idő és a körülmények sem voltak éppen előnyösek, de a kezdet nehézségein túlesve, az alapkő le volt fektetve és szakszerű, ügyes vezetés mellett ezt a tőkét háború után gyümölcsöztetni lehetett volna.

A lakosság hazafias, fanatikus gondolkodásmódjára jellemző, hogy nem akadt egyetlen szerb sem, aki Szerbia akkori fölosztását és a királyság megszűnését elhitte volna, mégis többsége a Karagyorgyevics-dinasztiától és Pasics politikájától elpártolt. Tény, hogy Belgrád lakossága között sokan velünk tartottak már, kik őszintén ragaszkodva hozzánk, a háború leteltével szorosabb kapcsolatot óhajtottak Monarchiánkkal és kik e kapcsolatból Szerbia szebb jövőjét látták volna biztosítva. Ezt az érzést főleg a bolgárok ellen táplált határtalan gyűlöletük és félelmük a bolgár fenhatóság zsarnokoskodásaitól élesztette.

Kétségtelenül beigazolódott, hogy Monarchiánk legnagyobb politikai ellenfelei, tekintélyes radikálisok, arra a meggyőződésre jutottak és nyíltan is hangoztatták, hogy Szerbiának, a háború után, belső és külső politikáját alaposan meg kell változtatnia, ha újból feltámadni és fejlődni kíván. Persze az idők azóta megváltoztak...

Hogy a katonai közigazgatás működése annak idején lényegesen hozzájárult a viszonyok javulásához, az minden kétségen felül áll.

Detektívek és besugók szolgálata. 1915 november havában a cs. és kir. rendőrfőnökség felállítása után a detektívek és besugók alkalmazása felette szükségessé vált.

Ezeknek kötelességei voltak:

1. Csapataink bevonulása után a leszerelt és »békésen élő« szerb komitácsikat kipuhatolni.

2. Volt szerb katonák és politikailag megbízhatatlan elemek kinyomozása.

3. Elrejtett fegyverek, lőszer, érc (ólom, alumínium stb.) után kutatni. 1916 június haváig a rendőrfőnökség több mint fél millió korona értékű ércanyagot szolgáltatott be.

4. A számos hazaáruló és volt trónörökösünk meggyilkolásában résztvevő személyek kinyomozása.

5. A zágrábi felségárulási perben szerepelt és Szerbiába átszökött személyek kézrekerítése.

6. A háború kitörésekor elszökött cs. és kir. katonaszökevények előállítása.

7. Riasztó hírek terjesztőinek letartóztatása.

8. Erkölcsrendészet, a titkos prostitúció megakadályozása.

9. Elhagyott üzletek illetéktelenek általi bitortlásának megakadályozása.

10. Hamis bejelentések megállapítása.

11. Elrejtett gyaluanyag kipuhatolása.

Ezen szolgálatot előbb kipróbált, őrmesteri rendfokozatban levő altisztek, később hivatásos detektívek végezték.

A katonai rendőrség büntető osztálya. Első tevékenysége volt a lakosság összeírása. Büntetendő cselekmények elenyésző kis számban fordultak elő. Fegyveres támadás csapataink ellen csak egyszer fordult

elő, 1915 október 16-án, amikor egy járőrünkre sikertelen lövés adatott le, a tettest nem sikerült kézrekeríteni.

Sok munkát adott főleg az élelmicikkel való árdrágítás. A lakosság fegyelmzése csak nagyon lassan haladt előre. Sokan dacból, legtöbbször pedig tudatlanságból vétettek a fennálló törvények ellen. Sokan a Szerbiában divatban volt »Baksis« rendszerrel igyekeztek a hurokból kiszabadulni, de a súlyos büntetés még idejekorán észretérítette őket.

Sok utánjárás után végre sikerült a cs. és kir. rendőrpáncsnokságnak a volt szerb vidéki törvényszék (Alexander-utca 7. sz.) házában elhelyezkedni. Alapos renoválás és tatarozás után e ház pincehelyiségében a modern kor igényeinek megfelelő börtönöket és zárakat létesítettek.

Mint különösebb büntény, két rablógyilkosság fordult elő. A büntények zömét lopások képezték; főleg tél idején, mikor a megélhetési viszonyok a legnehezebbek voltak. Zsebtolvajlás a fiatalok körében fordult elő.

A fiatalok iskolák- és műhelyekben való gyors elhelyezése által e visszaállásnak is eleje vétetett. Megállapítást nyert az is, hogy a cs. és kir. csapatok bevonulása alkalmával üzleteket, raktárakat stb. főleg nem ezek, hanem a belgrádi fogházakból szabadon engedett csöcselék fosztotta ki, főképen pedig a fiatalok bűnözők. A legtöbb fosztogatás a szerb kir. csapatok visszavonulása és saját csapataink bevonulása közti időben történt.

Igen nagy volt a jelentkezési szabályok elleni kihágások száma, úgyszintén a forgalmi szabályok elleni vétségek.

Érc, fém stb. elrejtése, valamint csalások is igen sok esetben okoztak büntető eljárást.

Hazaárulók, rendszeren magyarországi szerbek, nagyszámban szerepeltek.

A büntető osztály igazságos és részrehajlatlan ítéletei nemsokára közismertté váltak, tiszteletet váltottak ki még az ellenséges lakosság részéről is.

Rendőrorvosi tevékenység. 1915 november és december havában a rendőrorvosi szolgálat az alábbi ügykörökre terjeszkedett ki:

1. A rendőrlegénységnél a katonai orvosi szolgálat.

2. Az internálandók megvizsgálása, halottkém, bírósági bűnügyeknél mint szakértő, oltások eszközése stb.

Különös figyelmet igényelt a halottaknak, kik a házak udvaraiban a lefolyt harcok után felületes módon temették el, a köztemetőbe való átszállítása, a Száva által kisodort számtalan hulla eltakarítása stb.

Halotti szemlékben a katonar orvosok 1,362 esetben vettek részt.

A legtöbb halálesetnek tuberkulózis, vagy az úgynevezett »morbus belgradensis« volt az oka.

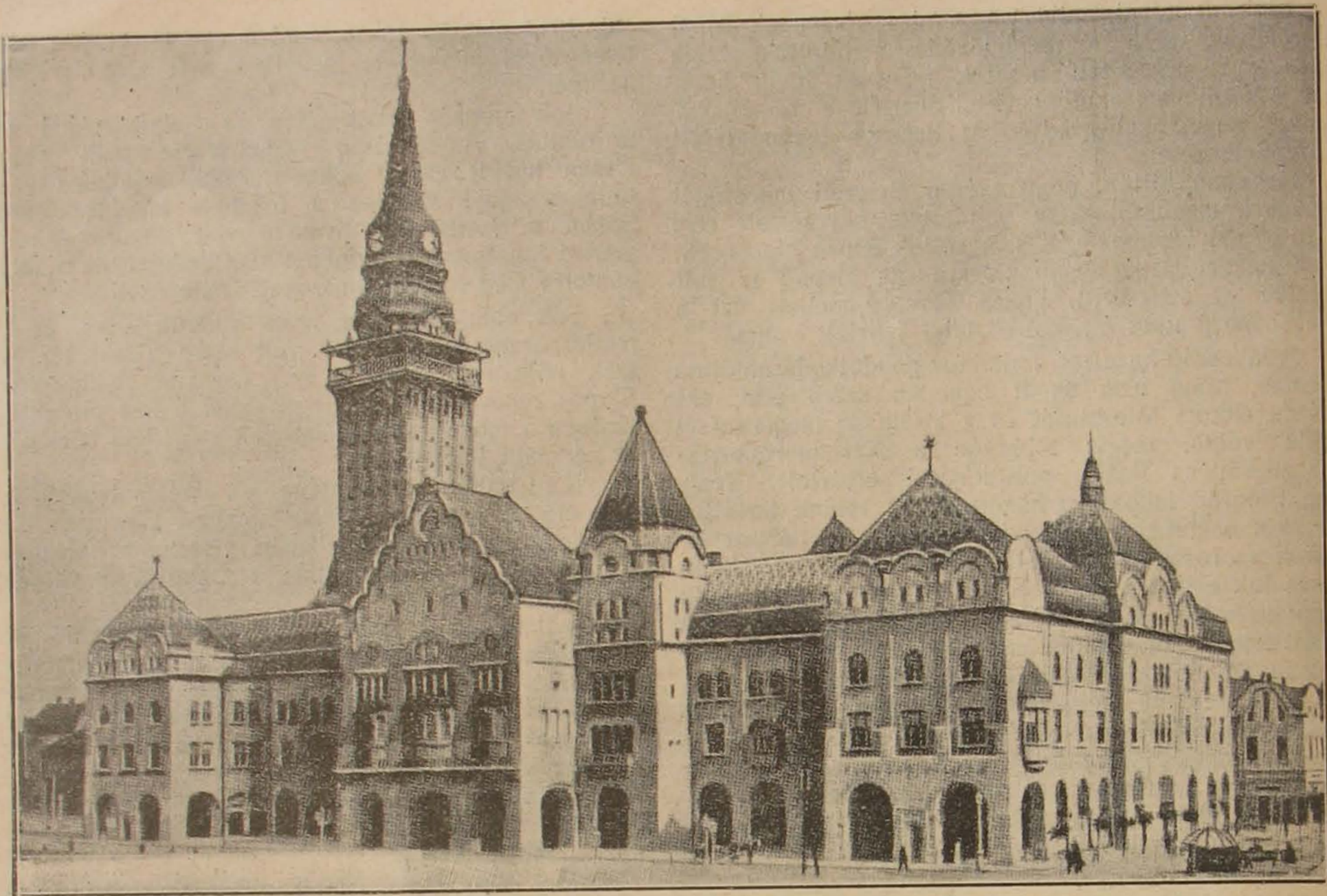
A prostituáltak nyilvántartása és ellenőrzése is sok gondot adott a katonai rendőrorvosoknak.

A prostituáltak eleinte kétszer, később háromszor kerültek hetenkint orvosi vizsgálatra.

A helyőrségi fogházban szintén a katonarendőrség orvosa végezte az orvosi szolgálatot.

Nagyon üdvös intézkedés volt a mentők intézményének felállítása, amely számtalan esetben nyújtott első segélyt a baleseteknél.

(Folytatjuk.)

Amit vissza kell szereznünk: Szabadka.

Ebu Bekir Ratib Effendi török miniszter utazása Magyarországon át 1792-ben.

A magyar királyi Hadtörténelmi Levéltrában őrzött
eredeti okmányok alapján
írta: MARKÓ ÁRPÁD alezredes.

II. Lipót magyar király 1791 augusztus 4-én Sistovonál békét kötött a törökkel. Bár a feltételek egyik pontja, Belgrádnak átengedése, fájdalmas volt, a békét az egész ország nagy örömmel üdvözölte, mert ezzel befejeződött az a hosszú török hadjárat, amelyet még II. József császár kezdett. Az ország fellelegzett, Magyarország és Erdély területe a török háború nyomásától megszabadult. A bécsi udvar és a török fényes porta az ellenségeskedések megszűntével barátságos szomszédi viszonyt igyekeztek fentartani. Hivatalos, diplomáciai érintkezésnél egymás kiküldöttjeit barátságosan és tisztelettel fogadták.

1791 decemberében indult el ismét egy fényes török küldöttség Ebu Bekir Ratib Effendi meghatalmazott miniszter vezetésével Sumlából, hogy uralkodójának üzenetét Bécsbe elvigye. A török főúrnak Magyarországon át kellett utaznia, útja előkészítéséről terjedelmes iratanyagot találunk a Hadtörténelmi Levéltár régi osztályában, amelyeknek alapján közöljük az alábbi adatokat. Mivel a török követ utazása Magyarországon 3 főhadparancsnokság területén (az erdélyi, bánáti, budai Generalkommando) át vezetett, a bécsi udvari haditanács egységesen adta ki mindhárom főhadparancsnokság számára az utasításokat a törökök fogadására, ellátására és továbbkísérésére. A török portától kapott előzetes tájé-

koztatás szerint Ratib Effendinek a Havasalföldön áthaladva 1791 karácsony estéjén kellett Nagyszebenbe érkezni. A határ átlépése előtt a vöröstoronyi szorosban felállított egészségügyi határzárállomáson töltött már néhány napot.

Nagyszebenből Szászvároson, Kossován, Lugoson, Temesváron, Csanádon, Mokrinon, Szabadkán, Halason, Vadkerten, Szabadszálláson, Lacházán, Soroksáron keresztül kellett volna neki január 30-ára Pestre érkezni. Számítva azzal, hogy a Duna jégtakarója az átkelést megengedi, a követnek február 2-án kellett volna Pilis-Vörösvár, Dorog, Neszmély, Komárom, Gönyűn át Györbe, onnan Magyaróvár, Bruck és Schwechat érintésével Bécsbe érkezni, még pedig az előzetes utazási terv szerint 1792 február 16-án. A követ és a 112 főből álló kísérete az egész utat kocsin és lóháton tette meg, olyformán, hogy egyfolytában 3 napig utazott, azután közben egy-két napot pihent. Útját a katonai és a polgári hatóságok a bécsi részletes utasításnak megfelelően kellőképpen előkészítették. Az előre megjelölt községekben az élelmicikkeket és a szükséges szakácsokat előre küldték. A nagy podgyászt külön előfogatokon mindig egy nappal előbb szállították tovább. Az előfogatokat, szekereket a községeknek kellett kiállítani. Minden éjjelező állomáson a lakosság kellő számú lepedőt és párnát is kénytelen volt összehordani a törökök kényelmére, mivel Sumlából egyfolytában utaztak s ezért csak a legszükségesebb holmit hozták magukkal.

A meghatalmazott követ kísérete a következő személyekből állott: Ghediklu Agalár, azaz egy magasrangú palotástiszt, Mustafa Beg Chogikan, Divan Effendi, azaz követségi titkár, aki egyúttal Ratib Effendi veje, Ahmed Effendi, Hiaga, azaz főudvarmester, Chalib Aga Chasnedar, azaz kincstárnok, Hadzsi Ahmed Aga, Miri achor, azaz főlovászmester, Ali Effendi Emir Imam, azaz lelkész, Hagi

Képek a csendőr gépjárművezetői tanfolyamról: Vezetőgyakorlat után átvizsgálják a gépeket.

Mehmed Aga Kapugileler Kiajasi, azaz főkamrás, Mustafa Aga Silikdar, azaz fegyvermester, Salih Aga, Itsch Csiohadári, azaz benső komornyik, Latif Aga Muhmdar, azaz pecsétőr, Kagi Szolejmán Aga, Chaftán Agasi, azaz ruhátári felügyelő, összesen 11 személy, mint a meghatalmazott miniszter szűkebb környezete.

A felsorolt személyeken kívül a kísérethez tartozik még: Janku Rossetti Murusi, hivatalos tolmács, 5 segéddel, 25 másodrendű Enderum Agalár, azaz palotástiszt, 19 Csiohadár, azaz háziszolga, 23 külső szolga (lovászok, ételhordók, patkolók, kovácsok, vízhordók), Veli Aga, Vetil Chardsch, azaz konyhafelügyelő, 24 szakács, inas, szabó, szűcs, stb., 1 Bezikan Basi, azaz házi zsidó (»Hausjud«, valószínűleg a számadások vitelére), végül 2 németül tudó görög fiatalember tolmácsi szolgálatra, összesen 112 személy.

A követnek és nagyszámú kíséretének napi ellátására a következő élelmicikkekre volt szükség: 295 adag kenyér, 5 adag kálács, 7 drb birka, 12 drb szárnyas, 30 oka hagyma (1 oka valamivel több mint 1 kg), 50 fej édes káposzta, 50 fej karfiol, 200 drb póréhagyma, 30 csomó petrezselyem, 30 csomó papsajt (fűszer), 10 oka spenót, 50 drb zeller, 100 drb tojás, 10 oka aszaltszilva, 20 oka só, 6 oka tej a pihenő napokon, 5 oka ecet, 150 drb faggyúgyertya.

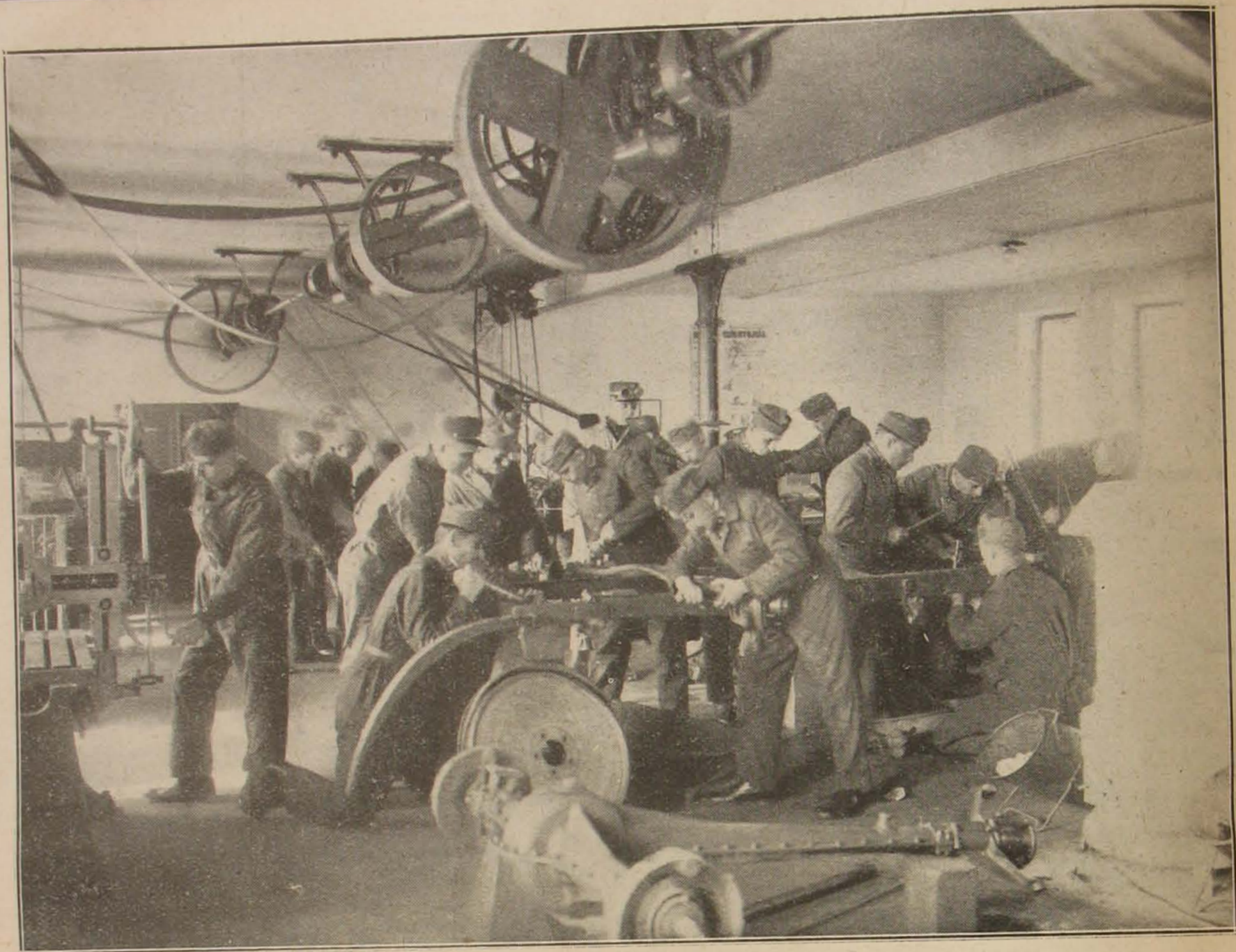
Ha az előírt zöltségek nem kaphatók, akkor hozzájuk hasonló veteményeket kell beszerezni. A birkákat és a szárnyasokat élő állapotban kellett a szakácsoknak átadni, hogy azokat saját szokásaiknak megfelelően vágják le,

mert a törökök megölt állatokat nem vesznek át. Naponta 8 öl fát és 4 veder szenet használtak el tüzelésre.

A török küldöttség 34 saját lóval érkezett. Ezek számára minden állomáson 6 veder árpát kellett előkészíteni. A továbbutazásra szükséges lovak és előfogatok tekintetében az udvari haditanács intézkedése így szól: Az utazási tervben naponként megjelölt községekben az indulást megelőző napon már délben elő kell készíteni 85 létrás szekeret, amelyek közül legalább 30 ponyvával vagy takaróval legyen befedve az értékesebb podgyászok szállítására. A megyei hatóságoknak kell megállapítani az útviszonyok figyelembevételével, hogy a szekerek négyes- vagy hatosfogatúak legyenek-e.

A török követ és szűkebb környezete 8 hatfogatú és 2 nyolcfogatú díszes udvari kocsin utazik. Ezek részére kellő számú felszerszámozott előfogatot rendeltek. Süppedékes, rossz utakon gondolni kellett arra is, hogy 5 udvari koci különösen nehéz, ezek elé tehát több és erősebb lovat kell fogni. A kíséret egyik része lóháton utazik. Naponként 40 háts lóra lesz szükség, a nyeregszerszámot a törökök azonban maguk hozzák. Szinyérszegen és Soroksáron 40 helyett 90 háts lóra lesz szükség, mert a török követ Temesvárra, illetőleg Pestre nagyobb, diszesebb kísérettel akar bevonulni.

A bécsi udvar az egész küldöttség irányítására 3 udvari biztost küldött Ratib Effendi elé. Ez az udvari küldöttség állott egy udvari tolmácsból, egy udvari ételmezési biztostól és egy udvari kamarai írnból. Kíséretükben volt még

Képek a csendőr gépjárművezetői tanfolyamról: Munka a műhelyben.

egy szakács és két inas. Minden helységben, amelyet a küldöttség érintett, 112 személy számára kellett kényelmes szállást csinálni. Természetes, hogy a követnek különösen jó szállása legyen. Tolmácsait, valamint a bécsi udvari bizottságot a követ lakása közelében kell elhelyezni. A követ részére azért is kellett kényelmes szállásról gondoskodni, mert hír szerint váltólázban szenved, de utazását azokon a napokon, amelyeken lázas, sem akarja félbeszakítani. Mivel Ratib Effendi hivatalos minőségben, mint a magas porta képviselője utazott Magyarországon át, az udvari haditanács intézkedésére állandó katonai diszkíséret kirendeléséről is kellett gondoskodni. Ezt a diszkíséretet — kellő felváltással — a lovasság adta, még pedig 50 lovast, egy százados parancsnoksága alatt. A követ lakása közelében minden éjjeli szálláson 1 hadnagy- és 25 közemberből álló diszörség vonult fel.

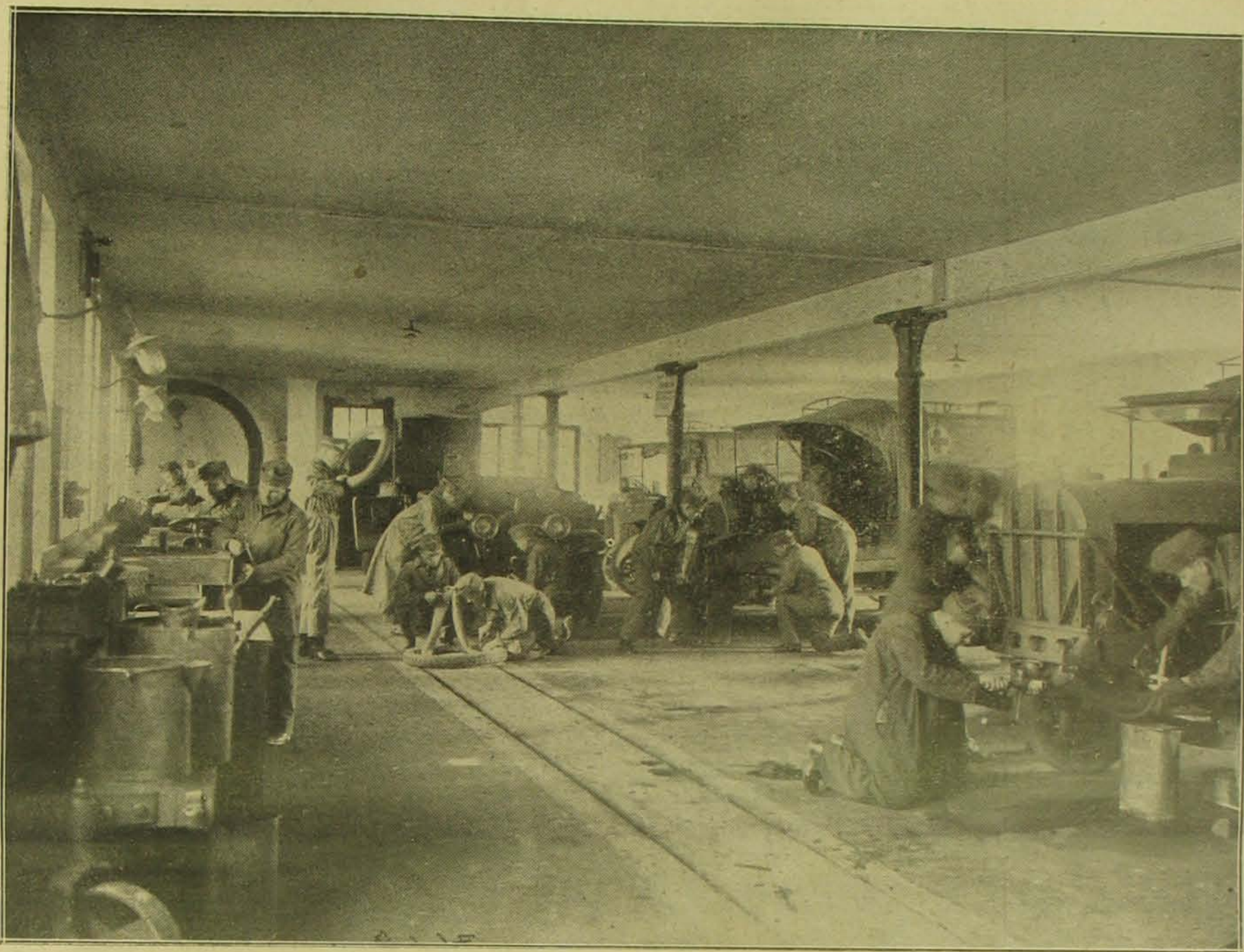
A követet mindazokban a városokban és községekben, ahol katonaság van elhelyezve, az előírt katonai díszes fogadtatásban kellett részesíteni, dobpergéssel, trombitajelekkel és hat ágyúlövéssel. Katonai személyek vele szemben kellő udvariassággal viselkedjenek s katonás tisztelegéssel köszöntsék. Ugyeljének azonban arra, hogy lényegtelen beszélgetéseket kivéve semmiféle más társalgásba sem a követtel, sem kíséretével ne bocsátkozzanak. Ha pedig módjukban van, akkor ellenőrizték azt is, hogy a törökök a polgári lakossággal mit beszélgetnek.

A téli időjárásra és talán a követ gyengélkedésére való tekintettel az előírt utitervet pontosan betartani nem

lehetett. Temesvárra január 9-én kellett volna a díszes küldöttségnek beérkezni. Melas altábornagy 1792 január 15-én jelentette Coburg herceg, tábornagy, budai főhadparancsnoknak, hogy a követ csak január 11-én déli 1 órakor érkezett Temesvár külső gyárvárosába. A rossz utak és időjárás miatt szekerei annyira megrongálódtak, hogy azok rendbehozatalára és a szükséges bevásárlások elvégzésére 4 napra volt szüksége, tehát csak 15-én reggel 9 órakor indult tovább Pest felé.

A menettervezetet később sem lehetett pontosan betartani, több pihenő napot kellett közbeiktatni. A kiutalt szekerek száma sem bizonyult elégnek, mint azt Schwind József udvari biztos egyik értesítéséből olvashatjuk. Azért azoknak számát 110-re emelték s a szükséghez képest ökröket is fogtak eljűk. Nagyon lelkére köti ez az értesítés a megyei hatóságoknak, hogy az előfogatokat pontosan az elindulás előtti nap déli óráiban menetkészen állítsák elő, mert a követ kijelentette, hogy szállásáról csak akkor indul el, ha minden podgyászát már előző nap délben új rendeltetési helyére útba indították. Tartalékló is több kellett, mint gondolták. Az élelmicikkek átvételére mint udvari megbízott Isel Dávid zsidó utazott mindig egy nappal a követ előtt.

Az időjárás azonban január közepe után enyhébbé vált. A küldöttség a befagyott Tiszán még át tudott ugyan kelni, de január 22-én este Izsákra beérkezve, Schwind udvari biztost Pest vármegye alispánjának az az értesítése várta, hogy a Duna jege felengedett, tehát Pestről Budára

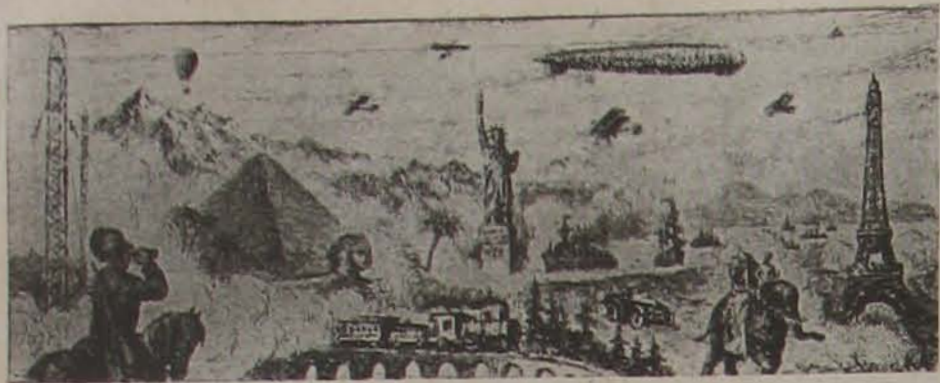
Képek a csendőr gépjárművezetői tanfolyamról: Munka a műhelyben.

átmenni ezidő szerint lehetetlen. Schwind közölte ezt a hirt Ratib Effendivel, aki azt az utasítást adta, hogy 26-án Pestre érkezve, ott legfeljebb 3 napig fog pihenni és 29-én, vasárnap reggel fogja útját folytatni, még pedig továbbra is a Duna balpartján, mert nem akar bizonytalan ideig — t. i. addig, amíg a Duna ismét befagy — Pesten vesztegelni s ezáltal a magyar kincstárnak felesleges kiadást okozni.

E változott utitervnek megfelelően Schwind meghatározta az új menetvonalat, amely Szobon, Érsekújváron, Szereden, Diószegen, Cseklészen át Pozsonyba s onnan Schlosshofon át vezetett Bécsbe. Egyúttal arra is kérte az ez út mentén fekvő hatóságokat, hogy pihenőállomásokul lehetőleg nagyobb községeket jelöljenek ki, hogy a magasrangú török főúr kényelmesen pihenjen. Ezen az úton azután a török pasa zavartalanul Bécsbe érkezett 1792 február 7-én. Úgy látszik, ott jól érezhette magát, mert az egész tavaszt a császárvárosban töltötte s csak július 12-én indult hazafelé, még pedig hajóval a Dunán. Kíséretére az udvari haditanács 1 századost, 1 hadnagyot, 1 őrmestert, 2 tizedest, 4 őrzetöt és 50 gyalogost rendelt ki Bécsből. Ezt a katonai kíséretet Budán és Péterváradon az ottani helyőrség csapataival váltották fel. Ratib Effendi bécsi életének egy mozzanatáról emlékeznek meg az akkori iratok. Előfordult ugyanis, hogy császári hadseregbe — valószínűleg erőszakkal — besorozott török alattvalók ismételtelen felkeresték a követet és kíséretét, kérve kiszabadításukat és török szolgálatba való felvételüket. Az

udvari haditanács erre szigorú utasításokat küldött Budára, amelyben felhívja Coburg herceg tábornagy figyelmét erre a körülményre és szigorúan megtiltja, hogy a hivatalosan kirendelt, megbízható katonákön kívül bárki más is érintkezhessek a követtel vagy kíséretével. Szokásban volt — mint az áktákból kitűnik —, hogy a megelőző években Magyarországon keresztülutazó török követeket a budai főhadparancsnok ünnepélyesen fogadta s nekik ajándékokkal, még pedig arany zsebórakkal, díszes pisztolyokkal, lőszerszámmal, aranyozott ezüst sorbetkelyhekkal, stb. kedveskedett. Coburg herceg úgy látszik, nem rokonszenvezett a törökökkel, mert ezt az ajándékozást feleslegesnek tartotta. Biztonság kedvéért azonban mégis kérdést intézett az udvari tanács útján Ő Felsége főudvarmesteri hivatalához. Innen a következő érdekes választ kapta:

Az utóbbi időben gyakran Bécsbe utazó török követek minden rendszer nélkül szerették felkeresni azokat a nagyobb városokat, ahol magasabb rangú katonai parancsnokok tartózkodtak, mivel azt remélték, hogy dús ajándékokkal folytathatják majd útjokat. Nyilvánvaló tehát, hogy látogatásaiknak nem annyira az illető katonai parancsnok iránt megnyilvánuló tiszteletet, mint inkább haszonlesés volt az oka. Ezért a főudvarmesteri hivatalnak az volt a véleménye, hogy Coburg herceg megfelelő tapintatos módon térjen ki a követ látogatása elől, mert ha ünnepélyesen fogadná, akkor nehezen kerülhetné el az eddigi szokások szerinti ajándékozást. Ilyen költséges és felesleges kiadásokra perlig a kincstárnak fedezete nincsen.

Portyázás.

Írjuk az Embert nagy »E«-vel, az állatot kis »á«-val, nehogy sérelem essék a nagy felsőbbrendűségen, mely a két fogalmat egymástól elválasztja. Az Ember a teremtés koronája, tehát rangsorban felette áll minden más teremtetett lénynek. Felsőbbsége olyan sokféle és soknemű, hogy évszázadok óta szakadatlanul bányásszák azokat a kincseket, melyeknek összességéből ez a Felsőbrendűség kitevődik. Elmondok két kis esetet, melyek nemrégiben történtek, hátha ezeket is be lehet illeszteni ékkövek gyanánt a Koronába.

...az Ember díszére s a Felsőbrendűség dicséretére.

*

Az egyik történet góliát péterről szól, akiről — miután nevét nem írtam nagy kezdőbetűvel — mindjárt sejteni fogja az olvasó, hogy nem Ember, hanem állat.

Ez a góliát péter egy ritkafajtájú orangután volt s mint ilyen, különös látványossága állatkertünknek. A másik kis történet főszereplője ugyancsak négylábú. Egy közönséges farkaskutya. Azért közönséges, mert anyja az egyik tavaszon nem ügyelt eléggé a pedig-réjére, aminek az lett a következménye, hogy Bodri — mert így hívták ezt a mi közönséges farkaskutyánkat — orrán egy világos barna folttal jött a világra.

*

Kezdjük góliát péteren.

Ez a góliát péter családotul került Szumatra szigetéről a Fővárosi Állatkertbe.

Felesége volt és egy csemetéje, utóbbit az állatkertben »Péterke« névvel becéztek. A vasrács mögül apatikusan kibámuló szülőknek ez a kis Péterke pótolta a szumatrai meleg, derűs napfényt, ami nagyon hiányzott az orangután-családnak. Szumatrán melegebb az égélj, mint a Városligetben és az őserdőben ozondúsabb a levegő, mint a nyugati pályaudvar jüstokádó környékén.

Először az anya kezdett köhögni.

Elpusztult.

A nagy péter kettesben maradt fiával.

Bizonyára bántódtak, de bánatuknak nem adtak semmi különös módon kifejezést.

Azután toroklobot kapott Péterke és elment az anyja után.

Szemtanuk azt mondják, hogy amikor Péterke ott maradt élettelenül elnyúlva a földön, az apja oly rettenetes üvöltésbe kezdett, hogy az állatkert valamennyi állatán ideges nyugtalanság vett erőt és félelemtől felborzolt szőrrel bújtak össze a ketrecekben. A fiát vesztett orangután rettenetes erővel rázta vak fájdalmában, tehetetlen dühében ketrecének karvastagságú vasrúdait. Egy teljes éjszakán és egy teljes napon át tartott ez a dühöngés. Étellel sem lehetett megközelíteni a ketrecet. Péterke tetemét akkor csem-

pészték ki az apjától, mikor ez 24 órai szakadatlan ordítás és tombolás után kimerülten, alélt módjára összerogyott.

Góliát péter egyedül maradt a ketrecben.

Minden áldott nap, amikor az esti 6 óra elérkezett, — ebben az órában múlt ki a fia — kínos nyöszörgésben kezdődő, mind fokozódó ordításban tört ki, melyhez hasonló hangokat sem az Állatkert vendégei, sem az Afrikát járt vadászok nem hallottak.

Góliát péter sirt. Az orangután zokogott gyermeke után.

Ez az orangutánzokogás egyszeriben reklámja lett az állatkertnek.

Góliát péter zokogott. Az Ember pedig örömmel dörzsölte össze a két tenyerét, mert a góliát péter hangjára kíváncsi látogatók száma egyre szaporodott. Oly reklámok, elhelyezett ujságcikkek stb. hirdették góliát péter zokogó hangját, akár a Meister-szappan vagy Diana sósborszesz kitiünő kvalitását.

Góliát péter zokogott. És az ő orangután-könnyein keresztül befolyó pénzt sóvár szemmel leste az Ember.

Ezeknek a panaszos, jajgató állati hangoknak a meghallgatására külföldről is jöttek vendégek.

Góliát péter rendszeren egy óra hosszat tartó fájdalom üvöltés után lekuporgott a ketrec egyik sarkába, immel-ámmal belekóstolt a vacsorájába és másnap reggelig ebben a kuporgó helyzetben maradt. Reggeltől este hatig egyik kezén az ujjait számolta esze-lősen.

A ketrec előtt sokan mondták: »Érdekes!« — »szegény góliát péter!« — De a forgalom élénkült. A zokogó góliát péter pénzt jelentett. Sok pénzt.

Igaz, hogy sokaknak eszébe jutott: »hátha nagyon szenved ez a szegény orangután!?« Egy látogató azt is mondta, hogy ez a kínzás több mint amennyit az Embernek saját maga aljasságaival szemben oly bőkezűen alkalmazott toleranciája elbír, — góliát péternek egy dumm-dumm kellene szétlőni a fejét, hogy a mérhetetlen kínoktól megszabaduljon. Persze ez a dumm-dummos gondolat nem az Embertől, hanem csak egy (kis betűvel írott) embertől indult ki s így góliát péter életben maradt mindaddig, amíg...

...különös ám a Sors!

Egy reggel góliát péter szokatlanul kényelmes pózban hevert ketrece sarkában. Még akkor is, amikor ballonos kis fiúk, elvirult arcú frajlanok kísérefében a ketrece előtt szokás szerint megjelentek: »Schau Pisti, das ist der koliath peter, — er schläft, si ehst was er für ein Faulian ist!«

Az ápoló is megunt a hosszas heverészést. Egy hosszú vasbottal megbökte:

»Kelj fel péter! — nem leszel kész a számadással! — Hé! — Hallod-e!«

Góliát péter azonban az Ember megkérdezése és jóváhagyása nélkül lezárt minden számadást. Elment a nőténye és fattya után. Az orvosok nem tudtak semmi szervi elváltozást találni rajta.

Góliát péter, az Ész, Értelem, Érzés nélküli állat belepusztult a fájdalmába.

*

Góliát péter kimulása nagy veszteséget jelentett az Embernek. Így keresztül húzni a számításokat!

Nem volt szép tőle.

*

A másik eset a Bodriról szól.

Ez a Bodri egy kilenc éves kis gyerekek volt a játszópajtása. S ez a kilenc éves kis gyerek az ő

disztingváltni nem tudó kilenc évével úgy szerette ezt a kuvaszt, mintha fajtisza pedigés kutya lett volna.

Kilenc éves serdülő szívének minden melegével szerette ezt a farkasba oltott kuvaszt, mely el tudott játszani kis gazdájával, a birkákat is visszaugatta, ha nagyon közelébe mentek a vasúti töltésnek. Csak egy nagy hibája volt a Bodrinak. Szeretett vadászni.

Ezt a szenvedélyt az Östermészet oltotta beléje és néha bizony vadászjegy nélkül is üzőbe vett egy-egy nyulat. Néha olyan területen is, mely a telekkönyv szerint nem az ő gazdájáé volt, hanem más valakié. Ez a Valaki pontos, precíz és jogi dolgokban jártas ember lévén, Bodrit egy ilyen vadászata után töltött puskával üldözőbe vette. Bodri, farkát behúzva, kilenc éves kis gazdája háta mögött keresett menedéket.

Lehet, hogy szégyelte magát a Bodri, hogy ő most megszabad Valami, Valaki elől, de viszont egy ösztönszerű sejtés azt súgta neki, hogy ez nem a bátorság hiánya, hanem természetszerű folyománya annak a viszonylatnak, amelyben egy kutya foga és egy duplacsövű Winchester egymással szemben állanak.

Az ember, a másik vadász, haragos volt, szívében indulat és a zsebében a vadászjegy. Igen. Mert az Ember a Jogot, az Igazságot keresi. Haragszik, ha sérelem esett rajta. Megtorolja.

— Állj félre! Hadd puffantsam le azt a dögöt! — szólt rá az Ember a kilenc éves gyermekre — és vállához kapta a duplacsövűt.

Hangos sikoltással tárta ki két karját a Gyermek. Jaj, bácsi! A jó Isten áldja meg, ne bántsa a Bodrit! ...a Bodrit ne! Nem, nem engedem! és...

...kis testével eltakarja az ő Bodri kuttyáját, az arca krétafehér, a fogai összevacognak, tágra nyitott nagy szemében ott ül a rémület.

Bácsi... kedves jó bácsi! Vigyázzunk majd a Bodrira! Most az egyszer ne bántsa!

A másik, az Ember egy pillanatra této-vázik. A Gyermek azt hiszi, hogy meg van mentve a Bodri és ráüt szurtos kis kezével a Bodrira: »Te semmiházi, fogsz még nyúl után szaladni? Nesze... nesze...« és az arca boldogságtól ragyog, hogy a Bodri megmenekült a puskától.

A bácsi azonban csak egy-két pillanatig této-vázott. Nem is této-vázott, hanem csak taktikából engedte le célzásból a puskát. Nem akarta megsebezni a gyermeket. Azért börtön jár. De a kuttyát, azt a kuvasz dögöt, azt elhatározta, hogy lelövi...

...nesze... nesze, te bitang, — mondja a kis fiú és paskol a Bodrira; magában pedig: »édes, kedves pajtikám, Bodrikám, ne haragudj, csak azért ütlek, hogy megmaradj nekem...«

Puff!

Egy váratlan lövés a Bodri oldalába.

A Bodri kétszer-háromszor felvonított és elnyúlt a vérében.

*

Az Ember haragja lecsillapodott.

A Férjasságon nem ejtett foltot a Szentimentalizmus.

*

A kis fiú meg kövé meredten áll...

Először nem akarja érteni...

Nagy fájdalomat érez és valami olyasfélét, hogy őt most rútul becsapták...

Bodri!... Bodri! — tör ki belőle.

A Bodri csak fekszik elnyújtva, a szájából véres hab szivárog.

Lelőtték a Bodrit...! Jaj!

Kilenc éves kis teste elkezd rángatózni és mint egy zsák, odazuhan pajtása mellé a vértócsába.

A szülei ott találtak rá később. Alig sikerült életre dörzsölni.

Az Ember pedig ezalatt kimért, férjias léptekkel haladt visszafelé. Az egyik táblánál megállt és új töltényt töltött az üresen maradt puskacsőbe.

*

Az eset négy évvel ezelőtt történt s a kilenc éves gyermek azóta tizenhárom lett.

Ijedős. A szemét lecsütve hordja. Éjszakánként felriad. Bodri! Jaj! Ne bántsa! Bácsi!...

*

Viziói vannak a gyermeknek...

Nem tudja elfeledni Bodrit... A durranást... A vért... és az

... Embert.

Figyelő.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség története.

Irta: NEMESSZEGHY LÁSZLÓ ezredes.

(8. közlemény.)

Természetes, hogy ettől kezdve még szorosabb kötelék fűzte a kormányt a csendőrséghez, melynek sikerei jelentékeny részét köszönhette. Hálátlanság és oktalanság lett volna részéről, ha a csendőrséget nem támogatja. Ezért 1871-ben is egy mobit (mozgó) csendőrlégiót állít fel, melynek létszáma 1100 emberből állott. Ezen légió egész 1879-ig állott fenn. Ezen időszak alatt a nyugalom napjai következtek be Franciaországra. Az erősen szervezésnek indult hadsereg értékes támaszát lelta a csendőrségben. A mobil csendőrséget 1879-ben leszállították egy zászlóaljra, mely 1885-ben szabadságoltatott.

A világháború alatt a csendőrségből önként jelentkezés folytán vonultak be emberek 1914—1915-ben a hadrakelt sereghez, hol az ujonnan felállított lovas ezredek kereteibe lettek beosztva. Működtek a Champagne csataterein, majd a Rheims körüli harcoknál.

II. RÉSZ.

Városi (köz társasági) gárda.

Az I. Rész alatt a csendőrség különböző alakulatait, melyeknek hivatása volt az állam területének összessége fölött őrködni, említettük fel s azok történelmét ismertettük, szükségessé vált azonban azon erőket is ismertetni, melyek Párizs városában tartották fel a rendet. A II. Rész ezen alakulatok történelmével foglalkozik.

Franciaország különböző korszakainak történelme az I. Részben a csendőrség történelmével kapcsolatosan röviden már ismertette, így a testőrség történeténél ezen általános ismertetés elmarad. Csupán egyes epizódok lesznek a szükséghez képest bővebben megvilágítva.

Konzulátus és első császárság.

Mint már az I. Részben (A forradalmi korszak) említettük a párizsi városi gárda 1802 október 3-án szerveztetett. Létszáma eredetileg 2 ezred gyalogság és 1 század lovasság volt. Az ezredek egyikének kötelessége volt a város védőfalainak és kapuinak felügyelete. Később másodszorban, mint karhatalomnak feladatává vált nagy tömegben a belső rend fentartása.

A városi gárda 1804—1812-ig élénken résztvett a császárság különböző hadjárataiban. Amellett odahaza leszállított létszámmal látta el különleges szolgálatát.

Napoleon Hollandia, Nápoly és Spanyolország, valamint több kisebb ország uralkodóházait elűzvén, trónjaikat családtagjaival töltötte be. Aggodalommal nézte ezt III. Frigyes Viimos porosz király s mikor Napoleon az előbb Poroszországnak átengedett Hannoverát titokban Angliának ajánlotta fel, hadat üzent Napoleonnak.

A francia-porosz háborúban 1806—1807-ben ott látjuk harcolni a városi gárda két zászlóalját is, midőn Jenánál és Auerstädtnél a híres két csatában (1806 október 14.) söpri maga előtt az utakon futó megfélemlített poroszokat.

A toborzott nem nemzeti porosz hadsereg nem képes helyt állani a franciák ellen. Egyedül Danczka (Danzig) városa áll ellent makacsul a franciáknak védelmezve az árvíztől és kétszeres sáncaitól.

Hogy a város körülrésztől nagyobb erőt legyenek képesek elvonni a párizsi városi gárda lett 1807 május 7-én a kiválóan megerősített »Kalk-Schanze« megrohamozásával megbízva. Danzig városa Báthory István egykori diadalainak színhelye, megadja magát. A városi gárda kiváló szereplése sokkal inkább, mint a többi csapatoké, hozzájárult e nap eredményéhez.

Később a poroszok oldalán Oroszország is beavatkozik a franciák ellen a háborúba. Az orosz hadsereggel vívja Napoleon 1807 június 18-án a friedlandi véres csatát, melyben azt szétszórja. A párizsi gárda ott harcol a friedlandi csatában is. Kiváló magatartása hadseregarancsban is meg lett említve.

A friedlandi csata eredménye az 1807 július 8-án kötött tilsiti béke lett, melyben Poroszország birtokainak felét elvesztette.

1807-ben a porosz-orosz háborúban résztvett két zászlóalj visszatért Párizsba, ott a városi gárda két más zászlóalját váltotta fel, melyeket haladéktalanul Spanyolországba indítottak útba.

A spanyolországi háború s a viszonyok, melyek között s ahogyan az lejátszódott, már az I. Részben ismertette lett.

Dupont tábornok hadseregéhez lett beosztva a gárda ezen két zászlóalja. Ezen Andalusiába bevonuló hadseregnek feladatává vált Cadiz fontos kikötőjének megszállása. Dupontnak sikerül is Alcoléánál a Guadalquivir hidjánál szétverni az andaluziai népfölkelést s bevenni Cordovát (1808 június 7.).

1808 június 6-án a párizsi városi gárda feladatává tétetik, hogy a spanyoloktól az alcoléai hidat Burgos bejáratánál elvegye. A súlyos léptekkel induló gárdisták jobboldalt erősen elsáncolt ellenségre találtak. Felvillanyozva Ratenot hadnagy vakmerőségétől, a gárdisták az ágyúk lörésein keresztül behatoltak a sáncokba, elfoglalták azokat és erős küzdelem után utat nyitottak a francia hadseregnek.

Az ellenállás azonban zsákmányolásra és kegyetlenségre

ragadtatja a franciákat. Az andalusiai nép most utolsó lázas erejét szedte össze a franciák ellen. Dupont kénytelen visszavonulni a Sierra Morena aljában fekvő Baylén felé. Ellene Castanos vezérlete alatt a spanyol derék-sereg is megjelenik. A spanyolok háromszoros túlerejével szemben Dupont tábornoknak nem marad más hátra, mint a fegyverletétel. Több mint 17.000 francia katona rakja le a fegyvert július 21. és 24-ike közt. A spanyolok a foglyokat nem kimélve, borzasztó kegyetlenséggel fertőzték meg diadalukat.

CSENDŐR LEKSZIKON.

66. **Kérdés.** *Kétségtelen öngyilkosság esetén elegendő-e a tényt ismertető, a közigazgatási hatóságnak tett jelentés?*

Válasz. A Bp. 88. §-a értelmében minden oly esetben, amikor valaki nem természetes halállal halt meg, a rendőri hatóságok és közegek kötelesek erről a kir. ügyészségnek vagy a legközelebb eső járásbírósnak jelentést tenni. Az ilyen holttestet csak a kir. ügyészség vagy a bíróság engedelmével szabad eltemetni.

Ebből a járőrnek adott esetben a következő kötelességei folynak.

Ki kell nyomoznia részletesen és alaposan, mi volt az elhalálozás oka. Tanukat kell esetleg kikérdeznie és más bizonyítékokat kell beszereznie.

Öngyilkosság esetében meg kell rögzítenie, hogy milyen helyzetben találták a hullát, őrizetbe kell vennie az öngyilkosság elkövetésére használt eszközöket. Ki kell derítenie azokat az egyéb adatokat, amelyek az öngyilkosság mellett vagy ellene szólnak (az öngyilkos viszonya környezetéhez, halála előtt tett nyilatkozatai, hátrahagyott levele, a szomszédság tanuságtétele, stb.).

Erőszakos halál esetén tehát a legalaposabb nyomozást kell teljesíteni, hogy eldönthesse a kir. ügyészség a büncselekmény fenn vagy fenn nem forgásának kérdését.

Bármily nyilvánvaló legyen is a járőr előtt, hogy valamely erőszakos halál nincs összefüggésben büns cselekmény elkövetésével, a részletes nyomozást s a Bp. 88. §-a értelmében szükséges jelentés megtételét nem mellőzheti. Ez egyébként a Szut. 423. pont 2. bekezdéséből és a 21. melléklet 16. pont b) alpontjából is világosan kitűnik.

67. **Kérdés.** *Mit kell érteni közelebről »közjeltűnést keltő büncselekményen?» (L. Szut. 396. és 518. pont.)*

Válasz. Közfeltűnést keltő büncselekmény az, amely a társadalomnak a megszokottat felülmúló érdeklődését, felháborodását, csodálkozását vagy megrettenését idézi fel. A társadalomnak ilyen különös izgalma a büncselekmény elkövetésének szokatlan módja, kegyetlensége vagy körmonfsága, a büncselekményben résztvevők nagy száma, a tetteseknek vagy a sértettnek megkülönböztetett társadalmi állása ad rendszerint okot.

Ilyen büncselekmények elsősorban az állami rend felborítása vagy az alkotmány megváltoztatása végetl szögt

összeesküvések, ha a szereplők számánál fogva vagy a kieszt terv végrehajtásához való közelség miatt komoly veszedelmet rejtettek magukban a köznyugalom szempontjából. Ilyen bűncselekmény volt a 80-as években az a rabló-gyilkosság, amelynek áldozata *Mailáth György* országbíró volt, vagy a tiszazszlári bűnpár, amelynek tárgya zsidók által vallási okokból egy keresztény leányon elkövetett gyilkosság volt. Közfeltűnést kellett az a bűncselekmény is legutóbb, amelynek tettese egy, az értelmiségi osztályhoz tartozó, kényes izlésű, párbajozó gavallérként viselkedő, de egyébként teljesen züllött és munkakerülő fiatalember volt, aki nagyösszegű biztosítást kötött felesége életére, akit aztán többféle gyilkossági kísérlet után megfojtott, hogy a biztosítás felveendő összegéből hamis váltóit kifizesse. Ilyen közfeltűnést keltő bűncselekmény történt legutóbb Franciaországban, ahol egy 14 és egy 15 éves fiú egy magános villában lakó gazdag öregasszonyt megölt és kirabolt.

Igaz ugyan, hogy sokszor maga a sajtó mesterségesen tesz közfeltűnést keltővé valamely bűncselekményt, amelynek esetleges sikamlós részleteit a közönség elé tárja, de általában azt kell közfeltűnést keltő bűncselekménynek tekinteni, amely önmagában véve valamely felöltő és szokatlan jelenségnél fogva az. A mostani viszonyok között méltán keltenek közfeltűnést és aggodalmat a társadalmi forradalom, vagyis a polgárháború előkészítése végett bolsevista (kommunista) szervezkedés címen elkövetett gaztettek. Ezeknek a bűncselekményeknek nyomozása nagy ügyességet igényel, mert maga a bolsevista propaganda is rendkívül ügyes és furfangos. Mikor a járőr ily bűnesetek tárgyában nyomoz, akkor megokolt, hogy ezekről a bűncselekményekről az előljáró parancsnokság (szakasz, szárny) idején tudomást szerezzen. Módjában van így a nyomozást figyelemmel kísérni és az esetleg szükséges utasításokat idején megadnia, valamint értékelni azokat a társadalmi tüneleket, amelyek ily bűncselekmények hátterében állanak.

68. **Kérdés.** *Uzsora-e, ha magánegyén 20 százalékos kamatra kölcsönöz pénzt?*

Válasz. Törvényeink értelmében 8%-nál nagyobb mérvű kamatot kölcsön után kikötni és bírói úton érvényesíteni nem lehet. Magában véve azonban az, hogy valaki 8%-nál magasabb kamatot szed kölcsön adott pénze után, még nem teszi szükségképpen uzsoraigyletté a kölcsönügyletet. Az uzsoratorvény (1883:XXV. t.-c.) szerint ugyanis a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között az eset körülményeihez képest szembeötlő aránytalanságnak kell mutatkoznia. Lehetnek az esetnek olyan körülményei, amelyek 8%-nál nagyobb kamat kikötése esetén sem mutatnak szembeötlő aránytalanságot a kapott hitel és a hitelezőnek nyújtott vagyoni előny között. Lehet ugyanis például eset, amikor a hitelezésnél vállalt kockázat nagysága megokolja a nagyobb mérvű kamat kikötését. Az uzsora büntetőjogi megállapításainál figyelembe jön továbbá a sértett nyomasztó szorultsága, sőt az a rendeltetés is, amelyre a kölcsönvett pénz szolgált. Mindazonáltal az a véleményünk, hogy 20%-os kamattal mellett adott kölcsön akkor is mint uzsora büntetendő, ha a sértett nem volt szorult vagyoni helyzetben, vagyis ha módjában volt ezt a nagy kamatot is megfizetni s ha bármily célra vette is igénybe hitelezője pénzét. Itt ugyanis a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közt az aránytalanság olyan szembeötlő, hogy azon az eset semmiféle körülményei nem változtathatnak.

69. **Kérdés.** *A tettes az életkorának 12. évét még be nem töltött leányzóval, ennek belecselezése mellett nemileg közösül. Hivatalból vagy magánindítványra kell-e megindítani a bűnvádi eljárást?*

Válasz. Minthogy a Btk. 232. §-ának 2. pontjába ütköző erőszakos nemi közösülés büntettéről van szó, a szabály

pedig a Btk. 238. §-a értelmében az, hogy az eljárás magánindítványra indul meg, a kérdésben jelzett bűncselekményt csak a sértett leányzó törvényes képviselőjének magánindítványára lehet bűnvádi üldözés alá vonni. Az esetnek ugyanis nincs olyan körülménye, amely a Btk. 239. §-a értelmében a cselekményt hivatalból üldözhetővé tenné.

70. **Kérdés.** *A járőr tettenéri a tettest, amidőn a földre tepert sértettel nagy késsel szurkálja. A járőr jelszólítására a tettes a szurkálást abbahagyja, mire a járőr őt kikérdezés végett a község házára elvezeti. Az előhívott orvos megvizsgálván a sértettet, rajta oly sérüléseket észlel, amelyek 20 napon túl gyógyulnak. El kell-e fognia a járőrnek a tettest, mint tettenért egyént?*

Válasz. Minthogy a tettenért tettes büntett elkövetésével gyanúsítható, semmi ok nincs arra, hogy a járőr eltérjen a Szut. 312. pont 2. alpontjának rendelkezésétől.

Az 1921:XXVIII. t.-c. 8. §-a, amely újabban a tettenkapásnak különleges perjogi jelentőséget adott, szintén szabályként rendeli, hogy tettenért egyént a kir. ügyészség elé kell állítani. Ha a tettenért egyén egyesbirósági hatáskörbe tartozó testi sértést vagy lopást követett el, akkor a kir. ügyészség vádiratot szerkeszteni nem köteles, hanem a terheltet három napon belül a kir. törvényszék elé állíthatja s itt a vádat előszóval terjeszti elő.

Amint látjuk tehát, a tettenkapás miatt történt elfogásnak nagy jelentősége van az igazságszolgáltatás gyorsítása szempontjából éppen azokban az esetekben, amelyekben az elkövetett bűncselekmény nem főbenjáró jelentőségű. Maga a terhelt is nyer, mert ügye három nap alatt eldőlhet.

Ilyen eljárást a kir. ügyészség rendszerint akkor kezdeményez, ha a bizonyítékok rendelkezésre állanak, vagyis a nyomozás az ügyről teljes képet ad s minden, az ügy eldöntésére szükséges bizonyítékot számbavett.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy eredményes lesállítás.

Irta: **CZEGLÉDY JENŐ** százados.

Új szolgálati utasításunk 78. §-a magában foglalja mindazon rendelkezéseket, melyek a lesállítások megtartására, azok előírására stb. vonatkoznak.

Régi szolgálati utasításunk a lesek megtartására nem intézkedett; a hiányt pótlandó a Cs. 5. jelzetű »Általános Szolgálati Határozványok« című utasítás VII. fejezet 14., valamint 33. pont 6. alpontjában találtunk rendelkezéseket. Az itt előírtak is azonban csak nagy általánosságban foglalkoztak e kérdéssel. Csupán e rendelkezések alapján a lesállítások hasznáról, szükségességéről, az ott szerzett adatok későbbi felhasználásáról, illetve azok értékeléséről stb. nem nyerhetünk tájékozódást.

A Szut. fent hivatkozott szakasza azonban már kiterjeszkedik részletesen a lesállításokkal kapcsolatos összes szolgálati tevékenységekre. Ezeket áttanulmányozva, tiszta képet nyerhetünk az idevonatkozó tudnivalókról, melyek birtoká-

ban sikeresen tudunk megfelelni szolgálati kötelezettségünknek.

A lesállásokra vonatkozó rendelkezésekre nem óhajtok kiterjeszkedni. A Szut. fenti szakaszában minden lényeges meg van mondva; az alábbiakban csupán a lesállások szükségességét óhajtanám röviden kifejtetni s ezzel kapcsolatosan egy eredményesen teljesített lesállás történetét elmondani.

Első látszatra úgy tűnik fel, mintha a leseknek kézzelfogható gyakorlati értelme, illetve haszna nem volna.

Ha összeszámítjuk, hogy egy őrsparancsnok — mondjuk egy hónap vagy egy év alatt — hány lesállást ír elő, illetve a járőrök ezidő alatt önkéntes elhatározásukból hány lest tartottak, úgy arra az eredményre jutunk, hogy a megtartott lesállások száma az eredménnyel, vagyis az olyan lesállások számával, melynél tettenérés forog fenn, bizony nincs arányban, sőt azt látjuk, hogy a néha-néha sikerült tettenérések száma a teljesített lesek számához viszonyítva elenyészően csekély, miből — tekintve a sok időt és fáradságot — azt a következtetést lehetne levonni, hogy lesállások tartása egyáltalán nem áll a szolgálat érdekében.

Azonban a dolog nem így áll. Az eredményes lesállások csekély számából nem lehet arra következtetni, hogy a leseknek nincs gyakorlati jelentőségük, mert hiszen a lesállások megtartása főképen preventív, tehát »megelőző« jellegű, ami alatt az értendő, hogy e szolgálatot főképen a büntetendő cselekmények *meggátlása*, valamint egyes gyanús helyek, egyének *megfigyelése* céljából teljesítjük.

E célt világosan kiolvashatjuk a Szut. 472. pontjának ama rendelkezéséből, mely előírja, hogy milyen esetekben célszerű a les tartása. (Pl. a községben előforduló gyakori lopások, betörések, egyes helyeken való gyanús összejövételek, vasúti kocsik rendszeres fosztogatása stb.)

Lest tehát csakis ott tartunk, ahol arra valóban szükség is van. Ötletszerűen, minden különösebb indok vagy cél nélkül tartott lesnek értelme nincs. Ez esetben valóban merő véletlen, ha a járőr eredménnyel végzi lesállítását.

Azok a lesek, melyek értelemszerűen, tehát a fent vázolt esetekben és helyen lesznek megtartva, rendszerint eredményre is vezetnek. Eredmény alatt azonban nemcsak a maximális, mondhatni 100%-os eredményt, a »tettenkapást« kell érteni, hanem eredményes lesnek számít az is, midőn a járőr értékes és felhasználható adatokat szerez, melyek akár közvetve, akár közvetlenül támpontokat nyújtanak a megfigyelendő egyén törvénybeütköző magatartásához stb.

Ha pl. Kiss Péter gyanúsított házatáján tartom a lest s azt észlelem, hogy nevezett rendszerint éjjelenként 2—3 órára eltávozik vagy pedig azt észlelem, hogy Nagy Pálhoz éjjelenként kommunista gyanús egyének járnak stb., már is eredményes a lesállás, habár a tettenkapásról vagy pedig az esetleges bűnösséget megerősítő, kézzelfogható bizonyítékról szó nincs.

A továbbiakban a járőr, illetve az őrsparancsnok kötelessége intézkedni aziránt, hogy Kiss Péter, illetve Nagy Pál gyanús viselkedése tisztáztassék.

Ily módon kell a les szükségességét értelmezni. Aki a les alatt csupán arra törekszik, hogy tettest kerítsen kézre, az nincs tisztában a lesállások céljával.

Természetesen ilyen esetek is előfordulnak, de a tettenkapásig rendszerint csak a lesállások sorozatos megtartása árán jut el a járőr. Azért tehát nem kell az eredménytelennek vélt lesállások fölött elkedvetlenedni, mert ha csak némi támpontot is szerzünk a megfigyelt egyén magatartására vonatkozólag, már is megvan a les haszna.

A kitartás, törekvés és állhatatosság a les megtartásánál nélkülözhetetlen.

Hogy a szívós kitartás, a lesek következetes megtartása és a csendőr fáradságot nem ismerő tevékenysége milyen

szép eredményt tud e téren is felmutatni, annak illusztrálására elmondom a következő esetet.

*

H... községben egy tolvajszövetkezet állandóan kisebb-nagyobb lopásokat, betöréseket követett el.

Bűnös üzelmeiket olyan ügyesen leplezték, hogy sem a károsok, sem pedig az őrs nem tudtak semmi terhelő adatot ellenük beszerezni. A bizonyítékok beszerzése azért volt nehéz, mivel a tett helyén sohasem maradt vissza semmiféle nyom, ami a tettesek kilétére engedett volna következtetni.

Nap-nap után érkezett a h...i őrsre feljelentés, mely szerint a bezárt kamrából, pincéből vagy egy bődön zsír, vagy 25—30 liter bor stb. eltűnt. A feljelentők rendszerint a cselédségre, hozzátartozóikra gyanakodtak, mivel az ajtón semmi sérülés, erőszak nyoma nem volt felfedezhető, az pontosan be volt zárva, mintha misem történt volna.

Az őrs egyik tagját, F. Ferenc csendőrt, módfelett bosszantotta a sok eredménytelen nyomozás s elhatározta, hogy ha török, ha szakad, végére jár a dolognak.

Feltűnt a községben mindenkinek az eddig szerény viszonyok között élt K. család költsége s jóléte; F. csendőr is úgy vélte, hogy a mindinkább megismétlődő lopások s K. család tagjainak költsége között összefüggésnek kell lennie, amiért sűrűn tartott úgy szolgálatban, mint azonkívül a gyanúsított házatáján lesállást, sőt elfoglaltsága esetén ilyen lesállások megtartására egyik megbízható besúgóját is felhasználta.

A sikertelenség már-már kedvét vette az ambiciózus csendőrnek, midőn 1924 június 29-én este tartott lesállása alkalmával azt észlelte, hogy K. Gábor, a gyanúsított család egyik tagja, deszkákat vitt be a házba, mely deszkák, a besúgótól vett értesülés szerint, valószínűleg lopásból származtak.

F. csendőr — ki M. János csendőrrel jelen alkalommal rendes szolgálatban állott — sürgősen egy bizalmi egyént kerített s ezzel együtt meglepetésszerűen behatolt a gyanúsítottak lakására, hol K. Gábor és F. Lajos gyanúsítottakat azonnal megmotozta. K. Gábornál két hamis kulcsot találtak s a házkutatás folytán a padláson lévő lopott deszkák is előkerültek.

E bizonyítékok következtében a járőr mindkét egyént elfogta s őket a község házára kísérte, hol mindkét gyanúsított beismerő vallomást tett.

A járőr gyors és ügyes fellépésével nem remélt »jó fogást« csinált. Ugyanis a gyanúsítottak a lopásoknak és betöréseknek egész sorozatát ismerték be azzal, hogy e bűncselekményeket bandába tömörülve követték el s hogy bűncselekmények elkövetésével állandóan foglalkoztak. A banda tagjai a fentnevezett két egyénen kívül a következők voltak: K. Gábor atyja K. Mihály 35 holdas kisgazda, ennek még egy másik fia, G. László s végül Ö. Gábor ottani lakosok.

F. csendőr az elfogottak őrzésére a laktanyából segílyt kért, ő maga pedig azonnal őrizetbe vette az esetről még mit sem sejtő bűntársakat is.

A hirtelen őrizetbe vett gyanúsítottak meglepődöttségükben, valamint a járőr által ügyesen eléjük tárt — bár kevés — bizonyíték hatása alatt sokkal többet is beismertek, mint amire számítani lehetett.

Az 1769-ben kiadott Lascy-féle szabályzat a következő büntetéseket szabta meg: Fegyelmi fenyítésképpen tiszteknek és hasonló állásúaknak házi és foglárfoogság; őrmestereknek, altiszteknek és hangászoknak vasban töltendő foglárfoogság; örvezetőknek és közlegényeknek 50 botütés vagy 100—300 ember közt vesszőfutás. A katonai bűnöket a hadicikkek szerint, a közönséges bűntetteket pedig külön bűnperrendtartás szerint ítélték el. A halálos ítéletet golyóval, kötéllel vagy kerékbetöréssel hajtották végre.

A beismerések folytán a járőr hosszas munka után megállapította, hogy az elfogottak 132 lopást követtek el, akkori 27—28 millió K. értékben.

Egyik gyanúsított előadása szerint K. Mihály őrizetében 30 drb. különböző hamis kulcsa volt a társaságnak. A lopásokat hamis kulcsok segítségével követték el, óvatosan felnyitva a kamrákat, pincéket. A munkájuk után a helyiségeket ismét bezárták. Ezzel az eljárással elérték azt, hogy sokszor nem is tudta a káros megállapítani, hogy lopás történt, legfeljebb a hiány tünt szemébe.

Az öreg K. Mihály konokul tagadta, hogy nála hamis kulcsok volnának, végre is azonban beismerte, hogy azokat a félreeső helyre dobta. Az előhívott cigányok ott valóban meg is találták a kulcsokat.

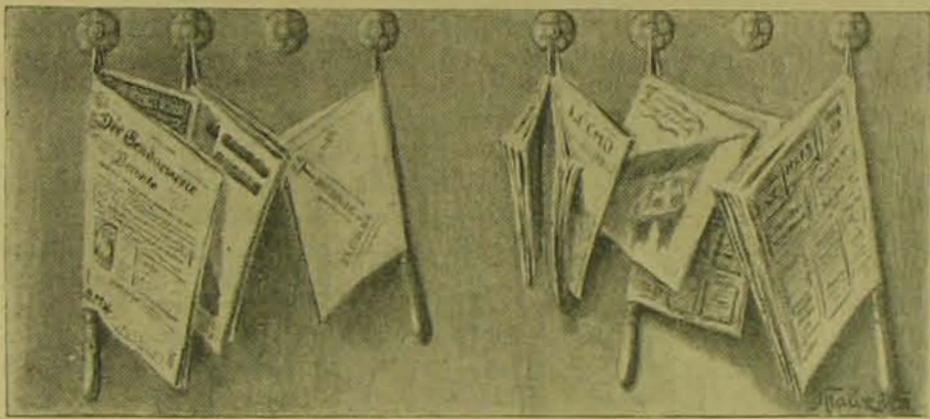
Az elfogottak az összes még előkeríthető bűnjelekkel a d.....i kir. ügyészségnek átadattak.

A csendörök pedig eredményes és igen szép tevékenységükért dicséretben részesültek.

*

Fentiek elmondásával azt akartam bemutatni, hogy a kitartás s fáradságot nem ismerő kötelességteljesítés — még sorozatos eredménytelen lesállítások dacára is — milyen szép eredményre vezetett.

Kitartás, türelem és éberség azok az irányelvek, melyek a szolgálat sikeres ellátásánál nélkülözhetetlenek. Ha ezeket szem előtt tartjuk, úgy a fáradozás meghozza a maga gyümölcsét.

LAPSZEMLE.

(Németország.) Der Gendarm.

1929 április 6.

Szomorú rekordot ért el a porosz csendőrség folyó év március 27-én: három betörő Grosalmerode városkában agyonlőtte Ullrich csendőrt, aki 1919 január 1-e óta éppen a századik áldozata a csendőrségi szolgálatnak. A porosz csendőrségnek körülbelül 8700 főnyi létszámát tekintve, a szolgálatban meggyilkolt csendörök száma több mint 1%. Ha ehhez hozzászámítjuk azt a 49 csendőrt is, akik 1919 január 1-e óta halálos szerencsétlenségeknek estek áldozatul, összesen 149 főnyi veszteséget kell megállapítanunk, nem is számítva a néhány száz főre tehető súlyos és könnyű sebesültet. Ennél bizony a mi viszonyaink összehasonlíthatatlanul jobbak, aminek valószínű okaira már több ízben rámutattunk.

Köllner csendőr százados praktikus útmutatást ad arra nézve, hogy mi mindenre kell a csendőr figyelmének a mozgóképszínházak ellenőrzésénél kiterjednie.

Hindenburg elnök rendeletet adott ki, amely szerint a német hadsereg toborzott tagjai a hadsereg kötelékéből való kilépésük után is engedélyt nyerhetnek arra, hogy az egyenruhát viseljék. Nem szabad egyenruhát viselni a polgári foglalkozás üzése közben és olyan politikai gyűléseken, amelyeken a hadsereg tagjainak nem szabad résztvenniük.

»Akinek nem lehet tanácsolni, azon segíteni sem lehet« inti a csendöröket a lap egy ismételt előfordult esetről kifolyóan, amikor egy zsidó uzsorás nagyhangú kölcsönigérekkel több tisztviselőt és csendőrt érzékenyen megkárosított. Hirdetéseket fizetésletiltás ellenében gyors köl-

csönt ígért, amit persze nem tudott megszerezni, az előzően már kezei közt levő fizetésletiltást azonban prágai bankoknál levő tartozásaira fedezetül használta. A lap óva inti a csendöröket az ilyen zúgkölcsönügynököktől.

»Megint egy hazug újságjelentés« cím alatt Irle Kreuztali csendőr a Vossische Zeitung-nak egy február 28-iki hírével foglalkozik, amelyben egy, a litffeldi rendőrség által nyomozott és elfogott pénzhamisító bandáról esik szó. A Vossische Zeitung az esettel kapcsolatban a legmelegebb elismeréssel adózik a litffeldi rendőrség ügyes detektíveinek a szép eredményért. Irle csendőr most közli, hogy az egész esetet elejétől végig a csendőrség nyomozta ki és jelentette fel, detektív az egész nyomozásban egyáltalában részt sem vett, a litffeldi rendőrség annál kevésbé. Hevesen kikel a rendőrség eljárása ellen, amely a csendőrség tollával akart ékeskedni.

Érdekes a lapnak az a megállapítása, hogy Berlinben még mindig 28 »diplomata« van, akik az egyes német kisállamokat képviselik. Ebből egyedül a szász követségre 10 fő esik, míg például az egész német követségnek Londonban csak 6 hivatásos diplomatája van. Poroszországnak csak Bajorországban van követsége, Bajorországnak Berlinben, Stuttgartban és a pápai államnál önálló követsége van. Egyes kisállamoknak konzulátusai is vannak s — ami a legérdekesebb — a német birodalom, amelynek Bajorország is tagja, külön követséget tart fenn Münchenben. A német »beldiplomáciai kar«-nak körülbelül 40 főnyi létszámában a segéd személyzet nincsen benne. Ime — mutat rá a lap — egy kitűnő takarékosági alkalom! Ezen takarékoskodjanak, ne a csendőrségen.

1929 április 16.

Dr. Delius titkos tanácsos a magántársaságok és kaszinók zárórai kötelezettségeiről értekezik. Az értekezés minket nem érdekel, mert a német törvények és rendeletek alapján bírálja el a kérdést.

Dr. Grünwald orvos azt fejtegeti, hogy mikroszkópikus vizsgálatoknál miről lehet az emberi haját az állati szőrtől megkülönböztetni. A hajszál keresztmetszetéből, kopásából stb. legtöbbször meg lehet állapítani, hogy az a test melyik részéről származik, az állati szőrök legtöbb ismeretjelét a keresztmetszetben találjuk.

A Schaumburg-Lippei tartományi gyűlés elhatározta, hogy a tisztviselők illetményeit a magasabb fizetési osztályokban 10%-kal, az alacsonyabb fizetési osztályokban pedig 5%-al leszállítja. Dr. Leo Schwering ezt a határozatot, amelyet az agráriusok befolyásának tulajdonít, rendkívül veszedelmes precedensnek tartja, mert hiszen a német tisztviselői kar még nagyon messze van a háború előtti életről, az illetményeket tehát még egy jó darabig emelni kell, nem csökkenteni.

Az Elzász-Lotharingiai csendörök a tartományi kormánytól külön pótdíjat élveztek, amelyet most a német kincstártól is követelnek. A belügyminiszter a kérést elutasította azzal, hogy az új fizetésrendezés folytán valamennyi csendörnek egyforma illeték jár s a háború előtti külön pótdíjakra igényük nincsen.

Részletesen leírja a mult számban említett Ullrich csendőr esetét, akit három tettenért betörő agyonlőtt. A csendörnek a járási hivatal felhívására éjjel 1 órától 6 óráig a közlekedő gépjárműveket kellett a község kijáratánál számolni; ezen szolgálata közben igazoltatta a betörőket, akik éppen a zsákmányukat cipelték, mikor pedig be akarta őket kísérni, az egyik betörő pisztolyt rántott és lelőtte a csendőrt. A sérülés nem volt ugyan feltétlenül halálos, de a néptelen utcán a sebesült csendőr elvérzett.

Emma Samulevsky-Döring, egy csendőr felesége a szerkesztőséghez írt levelében az Ullrich-esetről folyóan azt kívánja, hogy az állam a csendörök életét az eddiginél hathatósabban megvédje. Mindenekelőtt azért, hogy éjjeli időben csak két csendőrt vezényeljenek szolgálatba vagy pedig bocsássanak jól kiképzett rendőrkutyákat a csendörök rendelkezésére. Így bizony nagyon keserves kenyér ez, — írja — az ember sohasem tudja, amikor a férjétől búcsúzik, hogy a búcsú nem örökre szól-e?

A magyar népet szeretem és csodálom, boldog vagyok, hogy néhány írója nevemet az ő nagy költőjük nevével, Petőfi Sándoréval hozta kapcsolatba.

(BER-ANGER 1780—1857.)

(Ausztria.) Der Gendarmeriebeamte.

1929 április 1.

Mult számunkban megemlékeztünk az osztrák csendőrség ügynevezett *ügyeleti pótdíjáról*, amelyet a mult hónapban rendszeresítették. Az osztrák csendőrség lapja súlyos vádakat emel ezzel kapcsolatban az osztrák csendőr-egyesület ellen, amely a tárgyalások folyamán sztrájkhíreket terjesztett azért, hogy az ügy kedvező megoldását *meghússítsa*. Ha ugyanis az ügy kedvező megoldást nyer, nincs mivel a csendőrséget izgatni és az egyesület fennállását és működését igazolni. (Annyi tény, hogy a »demokratikus« csendőr-egyesületek állandóan gondoskodnak róla, hogy a csendőrség elégedetlen legyen, ők maguk pedig sohase fogyjanak ki a »kiharcolnivalóból«, amin az existenciájuk alapszik. Szerk.)

Az alsóausztriai tartományi gyűlésen egy képviselő felszólalt és kérte, hogy a bécsi rendőrség által kiadott *körözéseket* egyszerűsítsék, mert azok most már olyan terjedelműek, hogy a csendőr nem képes magával szolgálatba vinni s ha ez tovább így tart, a csendőrnek nemsokára kézikocsin kell majd a körözéseket maga után húznia, mert t. i. el van rendelve, hogy azokat a csendőrnek szolgálatba magával kell vinnie. Csak a főnyilvántartás ezer oldal s ehhez minden hónapban egy-egy újabb pótlék is járul.

»Nyugdíj-e vagy *aggkori biztosítás*« cím alatt a lap állást foglal egy felmerült idea ellen, hogy az állam a maga alkalmazottait nyugdíj helyett aggkori biztosításban részesítse. A nyugdíj nem száz százalékos teher az államra nézve, — írja a szerző — mert hiszen a nyugdíjas illetményeiből nyugdíjjárulék címén tekintélyes összegeket levonnak, olyanoktól is, akik később nem nyernek nyugdíjjogosultságot.

A lap hosszabb cikkben válaszol egy rendőrségi szaklapban megjelent közleményre, amelyben a szerző — gyaníthatóan a rendőrség tagja — a rendőrség és a csendőrség szolgálatát összehasonlítva, kifogásolja a csendőrség számára engedélyezett ügyeleti díjakat. Jellemző a közfelfogásra a cikknek az a nagylelkű megállapítása, hogy a pihenőidő alatt eszközölt figyelmeztetéseket, felvilágosításiadásokat és a bejelentőlapok átvételét a rendőrség tagjai nem tekintik külön hivatalos ténykedésnek és azért külön díjazást nem követelnek.

Gutmann József őrsparancsnok rámutat arra, hogy a csendőrség kiváló minőségű ruházattal való felszerelése mennyire fontos és takarékos dolog lenne. Háború előtt a csendőrnek — írja — 120 korona tömegátalánya volt s ebből nemcsak ruházkodni tudott, hanem megtakarítani is, mert 6 koronáért már egy méter jó szövetet és 31 koronáért teli köpenyt lehetett kapni. A tömegátalány ma 200 silling (160 pengő. Szerk.), de egy méter szövet 28 silling és egy köpeny 130 silling. A háború előtti nívót csak 480 sillinges évi tömegátalánnyal lehetne elérni, vagyis a jelenleginek csak több mint a kétszeresével. Kíváncsinos lenne megengedni, hogy a csendőr a tömeg terhére fehérneműt és bőrneműt, különösen szijazatot is beszerezhessen, mert az osztrák csendőrség jelenlegi szijazati felszerelése mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy a tekintélyt emelje.

»Egy csendőr« dicséri a »pelerines« vers szerzőjét s a maga részéről is kiemeli, hogy a vállgallérra a csendőrnek a köpeny mellett feltétlenül szüksége van. A vállgallért állítólag egy előfordult esetből folyóan törölték el, amikor egy gonosztevő a csendőrt a vállgallérjába formálisan becsavarta és ily módon tette ártalmatlanná. Szerző azt vitatja, hogy ez az egyetlen eset köpenyben is éppen úgy megtörténhetett volna.

Ludwig Fuchs járásparancsnok a skisportnak az osztrák csendőrség körében való öröndetes terjedéséről számol be, amelynek megteremtője és ébrentartója Bilgeri szkv. ezredes, a neves skisportsman. (Igaz, hogy terepük is van hozzá. Szerk.)

*

(Franciaország.) Revue de la Gendarmerie.

Vabres (Vábr) jogtanár a francia esküdtbíróság intézményének megreformálásáról értekezik. Az újjászervezés kérdése azáltal vált aktuálissá, hogy a francia esküdtbíróságok (jury = zsűri) újabban olyan feltűnő ítéleteket hoztak, amelyek az egész művelt világ kritikáját kihívták; sőt egy esetben Itáliával politikai feszültségre is adtak alkalmat. Modugno (Modunjo) olasz emigráns elégedetlen volt a fasiszta rend-

szerral. Érzelmeinek oly módon adott kifejezést, hogy Párisban lelőtte az olasz kormány képviselőjét, anélkül, hogy ismerte volna, csak azért, mert az fasiszta volt. Ez gyilkosság, amit mindenütt halállal büntetnek. De a francia jury ezen is felülemelkedett és csak két évi elzárásra ítélte a gyilkost. Ez az ítélet egyenes arcú csapás volt az olasz fasiszta kormányra nézve, egyenes kihívás arra, hogy ne küldjön többé fasiszta képviselőt Franciaországba, mert ott nem védik meg a fasisztákat. (Tényleg több mint 32 olasz fasisztát gyilkoltak meg Franciaországban az utolsó 2 évben. Szerk.) Szerző azzal igyekszik a francia esküdtbíróságot mentesíteni, hogy nem ők a hibások, hanem a rendszer. A francia lélek mindig hajlott a misztikus, a titokzatos felé. Ezt igazolják a régi ítélethozások, mint: Az Isten-ítéletek és párvialatok, amelyeknél sohasem lehetett tudni, hogy hogyan fognak végződni a bűnösre nézve. Erre emlékeztetnek némileg az esküdtbíróságok is. Ha a népszerűsége való tekintettel nem is lehet mindjárt eltörlésüket követelni, annyit a jó diplomáciai viszony fentartása érdekében meg kell tenni, hogy külföldi politikai bűnösöket nem szabad esküdtbíróságok elé állítani, hanem rendes törvényszékek elé kell őket utalni.

Chambon (Sambón) és Fábry (Fábr) hadnagyok jegyzetei a »Büntetőrendőrségi hivatalos lap«-ról már több füzetben húzódtak végig, míg véget értek. Minthogy a csendőrség veszi a hivatalos lapnak legtöbb hasznát, úgy kell a csendőrörsön berendezkedni, hogy helyesen lehessen azt értékesíteni. Ezt a célt szolgálja, hogy a csendőrörsön nyilvánított nevek mind betűrendbe legyenek szedve; mert a hivatalos lap többnyire névszerint rendel el nyomozásokat, a nevek felkutatása tehát nem fog idővesztést okozni. A kettős, sőt többnevű személyeket minden egyes névvel kell a kezdőbetűnek megfelelő betűnél a jegyzékbe felvenni, a többi nevet pedig zárjelben hozzátenni. Férjezett nőket pl. a leánynevükön és férjük nevével kell kimutatni. Szerzők végül néhány kívánságot fejeznek ki a hivatalos körözőlappal szemben, hogy az jobban megfelelhessen a célnak.

Benson (Banzón) lovas százados megjegyzéseket fűz az új szabályzathoz a hadsereg részvételéről a nyilvános rend fentartásában. Kielezi a különbségeket a régi rendszer között, amikor a katonaság csak nagyobb rendzavarások esetén vonult ki a rend fentartása vagy helyreállítása érdekében, de akkor maga intézte el az ügyet — és az új rendszer között. Utóbbi a katonai szolgálati idő csökkentésével vált szükségessé. A mai francia hadseregben nincs más, mint ujonc. Ezekben nem lehet feltétlenül megbízni, felállították tehát a Köztársasági Mozgó Gárdát, amely azonban már nem áll katonai vezetés alatt, hanem a megyei prefektus rendelkezik vele. Az új szabályzatot tehát minden csendőrnek és katonának jól kell ismernie, nehogy félreértések keletkezhessenek a régi szabályzattal való összetévesztés folytán.

Famel százados leírja a skí alkalmazását a csendőrségnél és különösen a Brianconi (Brianszón) osztagnál. Képekkel kiegészített összefoglalást nyújt az eddig a skisportról megjelent javarészt német és svéd művekből. Egyes esetek meg vannak említve, melyekben a Brianconi csendőrség a magas hegyekben eredményesen használta a skit, különösen mentőakcióknál, hólavínák által okozott szerencsétlenségeknél.

Plique (Plik) tbnk. a »Maréchaussée« (Marésosszé) századok intézményéről folytatja történelmi tanulmányát. A »maréchaussée« volt a későbbi (1790-ben keletkezett) »gendarmerie« elődje a csendőrségi szolgálatban, amint azt elnevezése is mutatja. (Ugyanis két szóból van összevonva: Maréchal — maresál — lovas őrmester és chaussée — sosszé — országút.) Régebben a nemesség mind fegyverben járt, tehát nem szorult védelemre; a polgársággal nem törődött senki. A háborúskodás állandó lévén, az ideoda vonuló csapatokat a polgárság volt kénytelen ellátni, különben raboltak és gyűjtögettek. Elsőizben Louis XIII. (Lui = Lajos) francia király minden nagyobb helységben egy-egy tisztet bízott meg a lakosság védelmével (prévot = prévó = porkoláb), aki segítségül egy századot kapott. Cikkíró több századnak a történelmét írja le. Átlag a század a prévot, 2 hadnagy, 5 altiszt és 20 íjászból állott. Ez alkotta tulajdonképpen a későbbi csendőrség első fogalmát. (Folytatása következik.)

Bourmeaux (Burmó) százados előkészíti a csendőrséget, a háborúban hőiesen viselkedett csendőrök emlékének tervbevett megörökítésére. Erre annál is inkább szükség van, mert a világ harnar felejt és különösen nem akar emlékezni a csendőrség háborús tetteire. (Aminek következménye pl., hogy nem adták meg eddig nekik a frontharcos igazolványt.)

Most a csendőrség parancsnoka részletes tervet dolgozott ki a hőses csendőrök emlékének tiszteletére, ami a napokban már meg is fog valósulni és abban áll, hogy a csendőrlaktanyákat, azok udvarait, folyósóit és szobáit egyes hős csendőrök után fogják elnevezni, akiknek tettei az illető helyiségben kifüggesztett táblán lesznek olvashatók.

Lamour (Lamur) ügyvéd a csendőrséget érdeklő bírósági végzést közöl. A csendőrségi esőköpenyek szállítása alkalmával ugyanis előfordult a szerzői jog megsértése, egyik szállítócég által a másik kárára, ami nagyszabású perhez vezetett és végül a sértő fél elítélésével végződött, dacára annak, hogy azt az elsőfokú bíróság felmentette.

Végül Fabre (Fábr) hadnagy színházi és irodalmi ismertetést közöl. Többek között idézi Vilmos császár mondását a háborúról: »A háború néprajzi törvény, amit semmi sem képes megváltoztatni, csak az Isteni hatalom.«

KÖNYVISMERTETÉS.

Dr. Erdélyi Gyula: A magyar katona. A magyar hadszervezet és hadművészet fejlődése. Katonanemzet vagyunk, azt tudjuk magunkról nagyon jól. A történelemből ezt megtanultuk és szépirodalmi művekből azt is olvastuk, hogy a magyar faj már az írott történelmet megelőző időkben is állandó harcokat vívott. Katonai multjára, hadi dicsőségeire minden nemzet büszke, mi is azok vagyunk. S hogy ehhez jogunk is van, azt bebizonyítja dr. Erdélyi Gyula most megjelenő kitűnő könyvében. A többi nemzeteknek már eddig is megvoltak a maguk hadtudományi munkái, csak éppen nálunk hiányozt az egész mostanáig, Erdélyi könyve megjelenéséig, holott a hadtudomány terén mi valóban mesterei voltunk a többi nemzetnek. Ez a könyv az első, amely teljes egészében és hűségében tárja eléink mindazt, amit eddig csak írott talált részletekből, hagyományokból és sokszor nem egészen helytálló leírásokból olvashattunk.

A mű az írott történelem előtti ősmagyarok hadviselésével kezd ismertetni a magyar hadművészet és hadszervezet történelmét. A könyvnek ebben a részében olvasunk az ősmagyar magakészítette fegyveréről, az íjéről, itt olvassuk azt, hogy ebben a korban a lónak még nyoma sincs a magyarok hadviselésében, akkor még rénszarvas által vont szarvakkal, gyalog és ladikon járt a harcos magyar. A második korszak a hunok hatása alatt álló kor, amikor a hun népelembe való beolvadásunk a hadviselésünket sem hagyta hatás nélkül. Ekkor született meg az annyira rettegett hunmagyar könnyű lovasság. A hadtudomány ekkor igen fejlett, már tervszerű hadmozdulatokkal és előre kiszámított cselekedetekkel dolgozik. Nagyon érdekes a parancsnoklási viszonyokkal és a hadkiegészítést tárgyaló fejezet.

Ismerteti a könyv a honfoglaló magyar hadsereget, külön fejezetben tárgyalja a hadjáratok jellegét, a menetet, elhelyezést, biztosítást, felderítést, összeköttetést, a harcéljárás keletkezésében a mozgást és közelharcot, kiterjedést, tagozódást, tartalékokat, harcmódot, a támadás általános alapelveit, a

támadás és védelem neveit. Ezer évvel ezelőtt tehát a magyar a hadviselés minden mozzanatával éppen úgy tisztában volt, mint ma, a legmodernebb hadviselés korában. Honfoglaló őseinknek korukat meghaladó bámulatos harcászati és hadászati ismereteik voltak, hiszen csak az előbb vázoltakból is látjuk, hogy amit ma a modern harcelvek a világháború tapasztalatai gyanánt elfogadnak, azt őseink már ezer évvel ezelőtt alkalmazták. Erdélyi könyve azt is bebizonyítja, hogy honfoglaló őseink hadviseléseikkel nem rabolni akartak, hanem a megszerzett hont akarták biztosítani.

Igy vezet végig bennünket a könyv a nemzet hadtörténelmében Szent István koráig. Látjuk a minden áldozatra, türelemre és nélkülözésre kész, engedelmes, fegyelmezett mindenkor magyar katonát, látjuk a lovagias magyar harcost s a mű átolvasása után büszkén tesszük le a könyvet, mert azokat az érzéseket, amelyeket a magyar harci erényekről eddig tápláltunk magunkban, a tudományos kutatás kétségtelen bizonyosságával erősítette meg bennünk. Az előszóban azt ígéri a szerző, hogy a többi évszázadok hadászatait is megírja. Várjuk.

Öszinte örömmel fogadjuk s ajánljuk olvasóink figyelmébe az érdekes művet, melynek ára postaköltséggel együtt 10 P. Megrendelhető a szerzőnél: dr. Erdélyi Gyula Bocskai reálnevelőintézeti tanárnál, Budapest, Hűvösvölgy.

8. Az emberi test szerkezete.

Az emberi testet általában a legbonyolultabb masinának szokták nevezni. A hasonlat nagyon is sántít, mert az emberi elme évezredek óta egészen a mai napig még csak messze megközelítőleg sem volt képes olyan gépezetet feltalálni, amely a csodálatosan, isteni módon megalkotott emberi testnek akár csak az árnyéka is lehetne.

Az alábbiakban meg fogunk ismerkedni az emberi szervezet egyes alkotórészeivel, azok rendeltetésével, speciális működésével.

A legfontosabb életmegnyilvánulásaink közül már láttuk eddig a szív, a vér, a lélegzés, a táplálkozás, a látás, a hallás szerveinek működését. Az alábbi fejezetben meg fogunk ismerkedni a még hátralévő fontosabb szerveinkkel, végül egy külön fejezetben a fogamzás, az agy, az idegrendszer, röviden a szellemi életünk működésével, hogy aztán a mindennapi élet fontosabb betegségeire térhessünk át.

a) A csontrendszer.

A csontrendszer az a szilárd váz, amelyre az összes szerveink rá vannak növe, illetve rá vannak erősítve. A csontrendszer — mint egy erős oszlop — adja meg a testünk alakját, nagyságát és formáját. A csontok védik meg puha

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művésziek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

és nemes szerveinket minden külső behatástól, pl. az agyvelőt. Magának a csontrendszernek is van külön támasztó oszlopa, ez a gerincoszlop.

Közismert dolog, hogy pl. a friss, élő fűzfabotról annak a hancsát milyen könnyen le lehet húzni. Tulajdonképpen ez a hancs (cambium) a vessző, a bot táplálója. Ugyanaz a helyzet az élő csontoknál is. Minden egyes csontot egy ilyen hancs (kötőszöveti tok) vesz körül, amelyet itt csonthártyának nevezünk. A csonthártya is a csontról egészen könnyen lehúzható. Ez a csonthártya tartalmazza a csontot tápláló ereket, idegeket, stb. A csontot ért ütéskor is sohasem maga a csont, hanem ez a csonthártya fáj, mert magát a csonthártya nélküli csontot már fájdalom nélkül lehet fűrészelni. Ha a csonthártyát bármilyen kicsi helyen is lehúzzuk a csonttól, a csont ott elhal, mert nem jut táplálékhoz. A csonttöréseknél is ebből a csonthártyából (és nem a régi csontból) lesz az új csont. Ha csonthártyát a testünk bármely részébe átültetünk, akkor ott is mindig csont fejlődik ki belőle. Így érthetők a csontátültetések. Minden csontnak a vége rugalmas és puha porckoronggal van bevonva, hogy a csontvégek egymáshoz való ütdéseit felfogja.

A csontok belsejében csatorna van, amelyet a csontvelő tölt ki. A lapos csontokban (lapocka, bordák) és a hosszú csontok végeiben ez a csontvelő vörös. Részben ebben a vörös velőben készülnek a vörös vérsejtek. A többi csontokban sárga csontvelő van, amely majdnem tiszta zsírból áll.

Az emberi test csontjainak a száma összesen 233, amely szám a következőképpen oszlik meg: van 33 csigolyánk, 24 bordánk. A fej 22, a kar 31, a láb pedig 29 csontból van összerakva. A csontok összsúlya a test egyhatod részét teszi ki, tehát egy 70 kg.-os emberi testben tizenegy és fél kg. a csont.

b) Izületek, forgók.

Az emberi testet alkotó 233 csontból kb. 200 nincs egymással összenőve, hanem csak egyszerűen egymáshoz vannak kötve, mert ha ez nem így volna, akkor minden testi mozgás egyszerűen lehetetlen volna. A csontoknak ezt a roppant komplikált összekapcsolását kb. 200 ízület végzi.

Az egymással szembenálló csontok végén porc van, amely mintegy ütközőként (Puffer) szerepel és így rugalmas mozgásaink létrehozásában igen nagy szerepe van.

A porccal fedett csontvégeket igen erős tok (orvosi nyelven: tokszalag) kapcsolja egymáshoz, amely tokszalag a szemben álló csontvégekre erősen rá van növe. Ezt az összetartó tokot még sok-sok különálló szalag és azonkívül az ízület mellett elhaladó izom is megerősíti. Mindezekhez járul még az az igen fontos körülmény, hogy az ízületi tokon belül nincs levegő, tehát pl. a térd, a könyök, stb. ízület (forgó) légmentes és így a külső légnyomás is segít az ízületek összetartásában. Ha az ízületeink nem volnának ennyire biztosítva, akkor a szemben álló csontvégek mindig kiugranának a helyükről, azaz kifícamodnának. A közönség igen sokszor jön azzal a panasszal, hogy »kifícamodott« pl. a bokája, pedig ez a legnagyobb ritkaság. Amit a közönség ilyenkor fícamnak nevez, az nem más, mint rán-

dulás (distorsio), amikor is az ízületnek néhány külső segítőszalagja megszakad, innen van az ilyenkor fellépő duzzadás és belső vérzés. Maguk a csontok azonban ilyenkor is helyükön maradnak. A törött lábú ember esetleg még tovább tud menni, de a kifícamodott láb olyan szörnyen fáj, hogy arra nem rálépni, de még hozzányúlni is alig lehet.

A légmentesen záró tokszalagon belül minden ízületben sárgásszínű, elég sűrű olajszerű folyadék van, amely a csontvégek olajozására szolgál. Ha ez az olaj (synovia) nem volna, akkor a csontvégek érintkezése igen fájdalmas volna és akkor, akárcsak a gépek surlódásnak kitett fémalkatrészei, idővel ezek a csontvégek is lesurlódnának, elkopnának.

c) Az izmok.

Láttuk, hogy az emberi test szilárd vázát a csontok alkotják s hogy ezeket a csontokat ízületek, forgók, csuklók rögzítik egymáshoz. Előttünk van tehát egy valóságos emelőrudakkal (lábak, karok) és olajozott csapágyakkal (izületek) ellátott emberi gépezet, amely a legkomplikáltabb mozgásokra is képes. Mi mozgatja azonban ezt a gépezetet? Az izomzat, amit közönségesen »hús«-nak szoktunk nevezni. Ez adja a mozgató erőt. Az emberi izmok száma 340. Az egész testsúly 45%-át izom képezi; tehát egy 70 kg.-os emberen kerek számban 31 kg. hús és 11 kg. csont van.

Az izomnak megvan az a rendkívül fontos képessége, hogy össze tud húzódni, ami által viszont meg is rövidül és hogy újra el tud ernyedni, amikor újra visszanyeri eredeti hosszúságát. Az összehúzódás olyan nagy is lehet, hogy az izom a felére rövidül meg. Természetes, hogy amennyivel az izom megrövidül, ugyanannyival meg is vastagszik. Legszemléltetőbben lehet ezt látni a behajlított és megfeszített felkar izomzatán (biceps).

A legtöbb izom két vége inasan végződik. Az izom egyik inas vége az ízület — a forgó — fölött, a másik vége pedig az ízület alatt rá van növe a csontra. Ha most egy ilyen izom összehúzódik, vagyis megrövidül, akkor azokat a csontvégeket, amelyekkel össze van növe, maga után húzza és így a csontokat az ő »csapágyuk«-ban, az ízületekben mozgásra kényszeríti.

Egy izom természetesen rendszerint csak egyfelé mozgást tud végezni. Ezért vannak külön hajlító, külön feszítő és forgató, közelítő, távolító stb. izmaink. Így pl. csak az egyik egész lábat 56, az egyik egész kart 41, az egyik szemet 6 izom mozgatja. A rendkívül sokoldalú arcjátékot pl. 24 különböző izom végzi.

Tudjuk azonban, hogy a testmozgások mindig összetettek, így ha mondjuk lehajolunk, akkor nem csak egyedül a lábak, hanem egyéb testrészek is mozogni kénytelenek. Ezért van az, hogy pl. csak egy leesett tárgynak a földről való felemelésénél is 42 izomnak kell munkába lépnie.

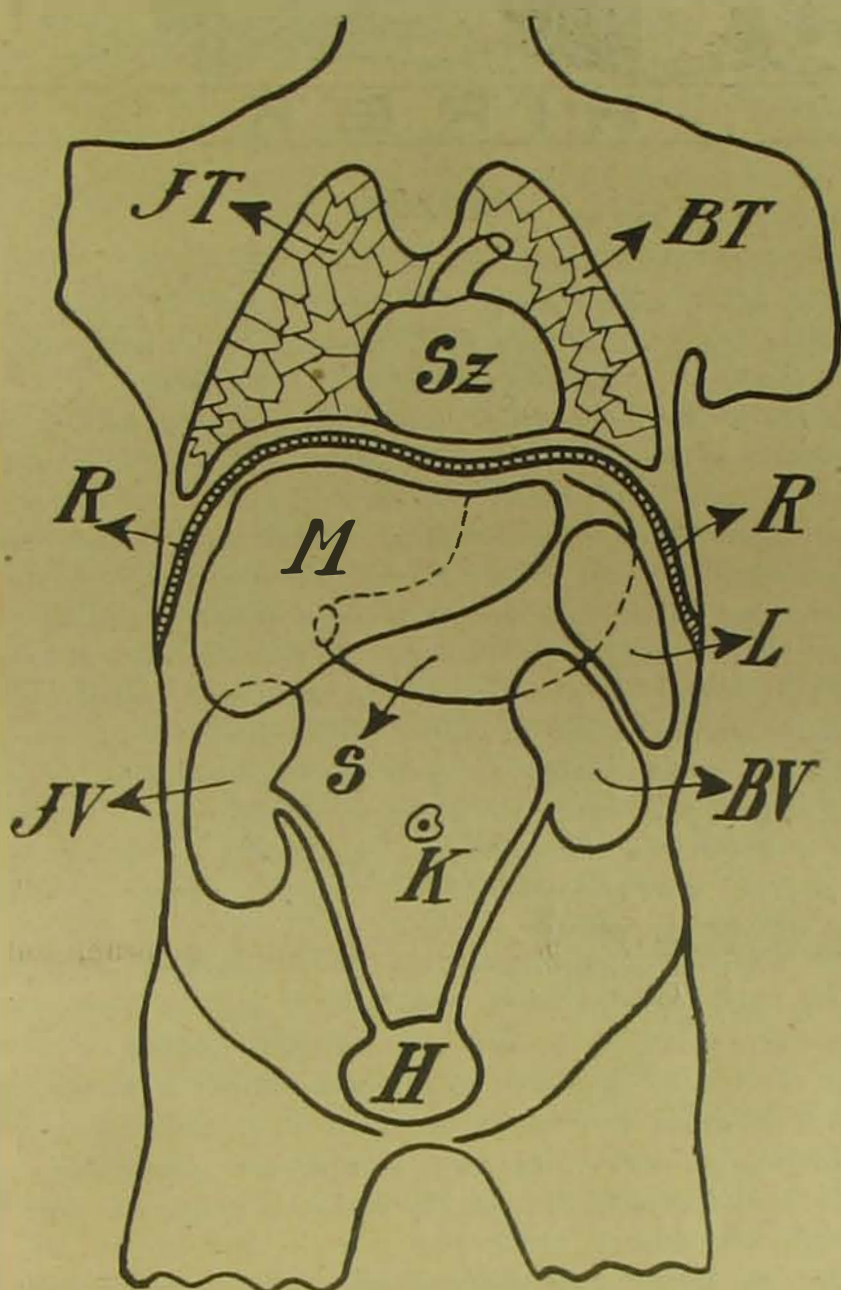
Az izmok legnagyobb része akkor húzódik össze, amikor mi akarjuk (haránt csikolt izom); vannak azonban olyan izmok is, amelyek sohasem engedelmesskednek a mi akaratunknak (ú. n. síma izmok). Így pl., ha valaki a szemünk felé legyint, akkor a szemeink, akár akarjuk, akár nem, mindig becsukódnak. Vagy pl. a szívünk éjjel-nappal, álmunkban, sőt eszméletlen állapotban is folyton dolgozik, ebben a munkában őt megakadályozni egyáltalában nem áll hatalmunkban. Ugyanilyen a lélegzés, a gyomor és a belek mozgása is. Minden egyes izomnak megvan a maga külön idege, a sürgönydrótja, amely ideg egyik vége magában az izomban, a másik vége pedig az agyvelőben van. Az agyvelőben kiadott parancs egyszerűen végigfut az idegdróton az izomhoz, amely erre munkába lép. *Ha ez az idegdrót valahol megszakad (pl. sérülésnél), akkor a kiadott parancs nem juthat el az izomhoz s így az nem tud*

»Európa sohasem hálálhatja meg Magyarországnak azt a szolgálatot, amelyet azzal tett, hogy a saját testével védelmezte a török és tatár ellen. Mialatt a magyar gátat emel a barbár betörés elé, nyugaton a művészetek szabadon virulhattak. A tűzvonalon túl a harci zaj dúlt, ideát Provence édes dalai hangzottak.«
(Michelet francia történetíró. 1798—1874.)

összehúzódni. Ilyenkor az izom munkaképtelenné, azaz bénává válik.

d) A máj szerepe.

A máj működése amellet, hogy a legtitokzatosabb, egyúttal a legnélkülözhetetlenebb is. A jobb bordaív alatt elhelyezkedő ezen két és fél kg.-nyi hatalmas mirigy valóságban a testünk táplálkozását dirigálja.

JT = jobb-lüdő	JV = jobb vese
BT = bal "	BV = bal "
Sz = szív	K = köldök
R = rekeszizom	H = húgyhólyag
M = máj	S = gyomor
L = lép	

A gyomorban, de főleg a belekben megemésztett ételeket a bélrendszer vére szívja fel. Mig pl. a fejünkbe, a lábainkba, a kezeinkbe stb. menő vér a tüdőkön át egyenesen a szívbe megy vissza, addig a gyomor és a bélrendszer vére a benne lévő táplálékkal együtt előbb az utolsó cseppig a májba kerül s csak azután jut a tüdőkön át a szívbe. A felszívott, a vérbe jutott táplálékokon ugyanis az utolsó rostálást, simítást a máj végzi el s csak ezután a tisztító munka után kapja meg egész testünk a kész tápanyagokat.

Egy másik hasonlóan életfontosságú hivatása a májnak, hogy a *főlösteles* tápanyagaink, mint valami raktárban, benne rakódnak le. Ez a lerakódás azonban csak ideiglenes. Ha például sok tésztát, krumplit, rizst stb. eszünk, akkor két-háromszor annyi cukrot termel a testünk, mint amennyire szükségünk van. Ez a főlösteles ideiglenesen mind a májban rakódik le. Innen, a májraktárból kerül aztán újra vissza a cukor a vérbe akkor, amikor ott cukorban hiány lép fel.

A máj készíti az epét is, amely nélkül (mint a táplálkozás című fejezetben láttuk) nincs zsíremésztés. A máj

sérülései mindig igen súlyosak és életveszélyesek, még a vérzés elállítása is szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik.

Itt említem meg az ú. n. »fehér májat« (pancreas), amely kereken 100 gramm súlyú mirigyes szerv, de a has ellenkező — bal — oldalán fekszik a lép mellett. Részben a fehérmáj megbetegedése okozza a híres cukorbetegséget, azonban az Insulin felfedezése óta már ez az évezredeken át olyan súlyos betegség is veszített veszedelmes voltából.

e) A lép.

A lép a májjal szemben az ellenkező oldalon, a baloldali bordaív alatt fekszik. Hatalmas mirigy, amelynek a biztos működése még ma is ismeretlen. Tény azonban, hogy azok az emberek is, akiknél a lép valamilyen okból (sérülést, daganat) ki kellett operálni, akár az emberi kor legvégső határáig is életben maradnak. A mandulákhoz hasonlóan, fertőző betegségeknél (typhus, malária, vörheny stb.) a lép mindig megnagyobbodik. Mai tudásunk szerint a lép főszerepe a vörsejtek készítésében van.

f) A vesék.

A táplálkozás tárgyalásánál láttuk, hogy testünk túlnyomó részét (85%-át) egy százalékos (1%) sós víz alkotja; ebben a sós vízben van feloldva minden táplálék, ebben úsznak a vörsejtek, a nyirok stb. is. Hogy ez a sós víz mindig csak egy százalékos legyen és hogy a víz a szükségesnél se több, se kevesebb ne legyen, erre vigyáznak a vesék.

Ha mármint bármilyen okból több víz halmozódik fel a testünkben, ezt a fölösleget a vesék a vizelet útján azonnal kiürítik (pl. sok víz, sör, tea, stb. ivása esetén). Ezzel szemben viszont csodálatos igazság az is, hogy nagy kánikulai melegben, sivatagi meneteléseknél, nagyfokú izzadással járó munkáknál stb., amikor a bőrünkön át nagy az izzadás, amikor tehát a bőrünkön át is veszítünk el vizet, akkor a vesék szinte beszüntetik a működésüket, ilyenkor a munkájuk csak a káros anyagok kiürítésére (sűrű vizelet) szorítkozik. A vesék tehát az emberi és állati test vízforgalmának a szabályozói, egyszerű zsilipek, amelyek a rajtuk átmenő folyadékot nem maguk termelik, hanem azt a megszürés céljából magukon egyszerűen átbocsátják.

A vesék nélkül már pár nap múlva halál következik be, azért, mert a vesék, mint az emberi test legfinomabb szűrői, a szervezetünkbe jutott mérgező anyagokat (mérgeket) és a testünkben mindig és állandóan termelt káros bomlás termékeket onnan lehetőleg a leggyorsabban mintegy kilövik, eltávolítják.

A két vese szűri meg a vérünkben lévő összes anyagokat. Ami nem oda való, ami a testre káros, azt a vesék vizelet alakjában eltávolítják, ami ellenben értékes, jó, azt meg egyenesen nem eresztik ki, hanem a vérárammal tovább küldik a testbe. Vesebeteg esetében betegek a szűrők és nem tudják ezt az osztályozást elvégezni, ami aztán rövid idő múlva az egész szervezetet romlásba dönti.

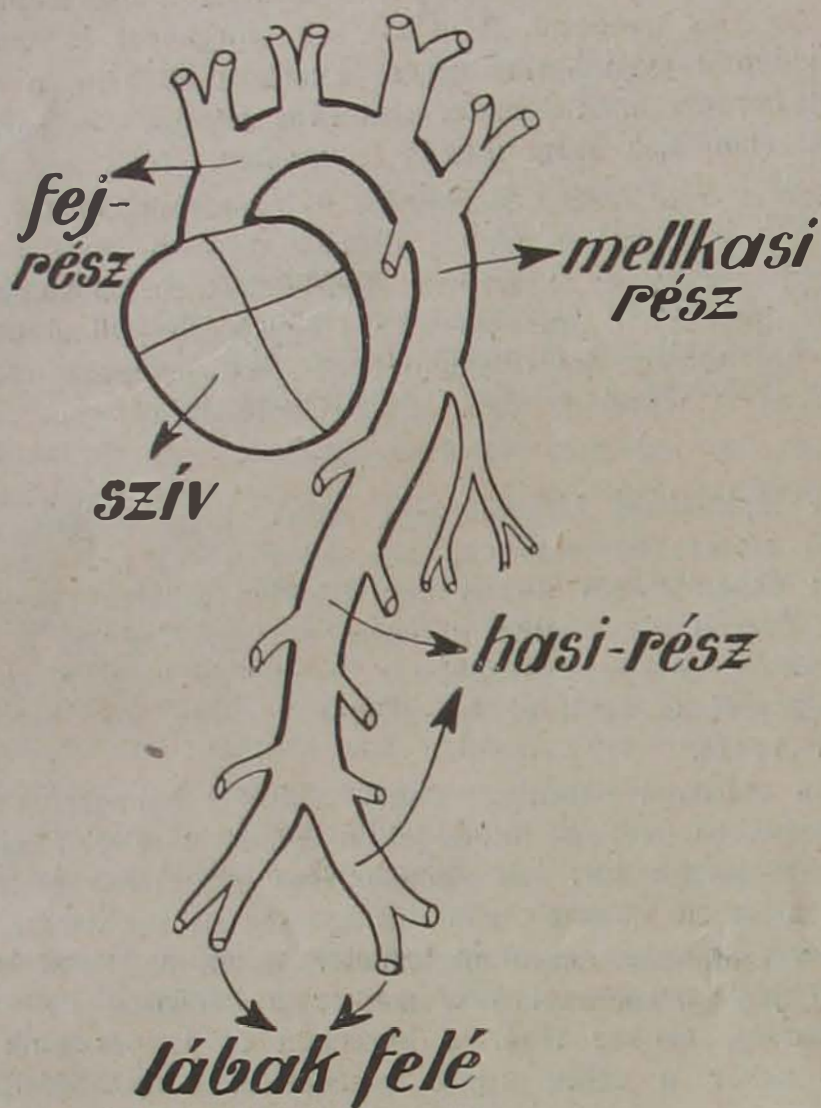
A vesék hátul a keresztcsont felett a gerincoszlop mellett jobbra és balra helyezkednek el, tehát valamivel feljebb azon hely felett, ahol ruháinkat megkötjük. A tapasztalat azt mutatja, hogy egy vesével is el lehet élni, csak az egyik vese eltávolítása után pár évig az orvosi előírás szerint kell táplálkozni addig, amíg az egyedül maradt és megnagyobbodott vese az elveszett társa munkáját is át tudja venni.

g) A vérerek.

»A szív« című fejezetben láttuk már, hogy az öt liternyi vérünket a szív, mint valami központi dugattyú, folytonos összehúzódásai és elernyedései révén tartja mozgásban. A szív a benne összegyűlt vért az összehúzódáskor

kilöki az erekbe s a vér ezen a csatornahálózaton jut el az egész testbe. A szívből indul ki a fő-fő csatorna (aorta), ebből a főcsatornából pedig útközben számtalan oldalcsatorna ágazódik ki. Összes ereinket két csoportba osztjuk:

Verőerek (arteriák): a szívből indulnak ki; mindig a mélyben futnak, azért nem látszanak. Piros színűek azért, mert a szívből jó piros vért visznek. Ezekben az erekben

állandó lökötés van. Minden lökötés megjelel egy-egy szívösszehúzódásnak, vagyis egy-egy pulzusnak. Pulzust bárhol, bármelyik verőéren számolhatunk, de mert az összes verőerek igen mélyen vannak, csak a csuklón és a nyakon fekszik a verőér felületesen, azért számoljuk a pulzust mindig ezen a két helyen.

Viszerek (venák). A testből a szív felé, tehát visszafelé haladnak, mindig felületesen a bőr alatt futnak, ezért látszanak meg. A viszerek színe kék, mert az elhasznált rossz, tehát kékszerű vért hozzák vissza a tüdőbe s onnan a szívbe. A legtöbb verőeret két víszér kíséri, ezért a viszerek száma igen nagy. Ismeretes szójárás a »kékvérűek«, ami alatt a mánások magukat szeretik érteni. Azoknál ugyanis, akik kevésbé vannak a két kezük munkájára utalva, a kezek fehérek, puhák, vagyis vékonybőrűek maradnak s az ilyen finom kezeken a fehér bőr alatt futó és rossz vért hozó viszerek átlátszanak, míg a cserzett, dolgozó, munkáskezek vastag, barna bőrén viszont nem látszanak át. Innen van a »kékvérűek« elnevezés. A valóságban azonban a teremtésben mindenki egyforma: a legszegényebb munkásembernek hajszálig ugyanolyan vére van, mint a legrégebb »családfájú« embernek.

Az emberi testet ellátó főcsatornák, a nagy verőerek száma 174, a nagy viszereké pedig kereken 300. Ebből az óriási csatornarendszerből sok-sok ezer apró csatorna indul ki és hálózza be az egész testünket. Az erek végágai, a finom hajszálerek eljutnak testünk legrejtettebb zugába is. Ahová az ér és így a vér valamilyen betegség vagy más ok miatt el nem juthat, az a testrész pár nap múlva táplálék és meleg hiányában egyszerűen elrothad és leesik, leválik a testünkről.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

Május.

Csukjuk le a szemünket s álmodjuk vissza a másfél évtized előtti május elsejét. Felejtsük bele egy pillanatra lelkünkkel ebbe az álomvilágba, lépünk be a virágpompás, üde lombos, napsugaras természet birodalmába.

Ezen a másfél évtized előtti májuson még boldog volt az ember, mert a virágok nyílásában, a levelek hajtásában a maga szíve dobbanását is érezte. Akkor az ember az évnek legalább egyetlen napjára — majálisra — oda tudta hagyni köházait, ezen az egy napon nem hivalkodott kicsinyes alkotásaival, mesterkedéseivel, a maga felsőbbrendűségét az ember akkor még nem vitatta a Természettel szemben, ahonnan maga is létét nyerte s amelynek mindörökkön porszeme marad. Azon a másfél évtized előtti májuson jelent meg a gyermek, tudós és ügyefogyott, milliomos és szegény egyesült a virág és napsugár imádatában. S bizony azon a májuson a Természet is meghálálta az ember hűségét, mert a lombok közül hazatért embert — kenyér várta otthon az asztalán.

A Végtelen azonban nem szereti a gondtalanul kacagó embert. Megirigyelte ezt a temérdek örömet s elhaláloztatta, hogy május elsejét ezután — másként rendezze.

A következő májuson már vér borította a tavasz első rügyeit s aztán még négy májuson át tömegsírokon szomorkodott az első virágocskák s a komor viharjelzők jeltették a bárányfelhőket. A kacagásból sírás, az örömből kétségbeesés lett.

De mi akkor még hittünk az új május eljövételében, hittünk abban, hogy a meglámadott Hazát meg tudjuk menteni.

Aztán pergelt tovább a tragédiánk. Az Igazság átharapott torkából patakozó vért kéjesen szürcsölte a demagógia, korlátoltság és hatalomvágy szörnyű torzalakja: a forradalom. S mire a következő majális napja rákvirradt, dermedten láttuk a rügyező fák kísérteties gyümölcsét: a magyarságáért kivégzett magyart. A pompázó természet ekkor üldözött magyarok menedéke lett. S ezen a májuson is hűtlen lett az ember a természethez, mert riadtan kellett figyelnie a város köburokoltának a dühöngését.

Elköttyavetyélték a Hazát, az ember eldobta a szerszámot, kézigránáttal üdvözölte a kikeletet s az asztlalokról elmaradt a — kenyér.

Azóla pereg tovább a Trianonnal is szörnyebbé tett jilm — meddig még? A városok kövezete minden év májusában jeldübbörög, az embernek nincs — majálisa. A kikelet üde zöldjét vörösbe próbálja az ember öltöztetni s az újjászületés ünnepét a rombolás követeli magának. Az ember fejetejére akarja fordítani a természet rendjét, hadat üzen a természet törvényeinek s magát elbizva veri a mellét, hogy majd most ő terem magának új világot, löbb és jobb kenyeret, új majális — a barrikádon s piros embervért tűz ki a maga új maiálisának színeit.

Mi csendőrök, kiknek útja ezen a májuson is a mezők virága, a fák zöld lombja közt s az Isten napjának meleg sugara alatt visz el, szánalommal nézzük a lelki útvesztőbe keveredett embertársaink majálishamisító vergődését.

Szemünk figyel s ha a filmet újra ennek az éledező kis országnak a romlása felé pergetnék: megragadjuk a rendezők kezét!

Lelkünket pedig kitárjuk a kikelet csodájának és az újjászülető magyar Haza hitének.

Ez a mi májusunk: anno 1929. Hiszünk a természetnek, amely a feltámadást hirdeti. Hiszünk neki!

—o—

Beöthy Kálmán százados: Szemtől-szembe. Beöthy Kálmán százados, az esztergomi gyalog tanalosztály parancsnoka, lapunk írógárdájának egyik legtehetségesebb tagja, legszebb elbeszéléseit a közeljövőben könyvalakban is sajtó alá rendezi, »Szemtől-szembe« cím alatt. Beöthy Kálmánt nem kell olvasóink előtt külön bemutatnunk, hiszen a *Csendőrségi Lapokban* évek óta megjelenő szebbnél-szebb elbeszéléseinek mindegyike nemcsak a csendőrség körében, hanem a testületen kívül is mindig komoly irodalmi sikert jelentett. Mestere a tollnak, lebilincselő elbeszélő s az érzelmek skálájából az igazi tehetség biztos könnyedségével csalja ki a leggyönyörűbb akkordokat. És — ami még értékesebbé kell, hogy tegye előttünk minden sor írását — szereti, nagyon szereti a magyar csendőrt és a csendőrséget. Költői lelke mindig a magyar csendőr délceg alakját repdesi körül; szeretettel simogatja, dédelgeti, hajlitgatja a jóra, szépre fogékony csendőrlelkeket s fenkölt ideálok szimbolumává magasztosítja a komor kakastollat. Lapunk mai számához csatoljuk megjelenő könyvének megrendelési felhívását. Milyen könyvet támogassunk most, a magyar könyvnek szentelt héten, ha nem azt, amit egyenesen nekünk írtak, s amelynek minden szava a mi vérünkéből és lelkünkéből fakadt. Beöthy százados könyvével szemben tegyük félre a közömbösséget, rendelje meg mindenki, akinek módja van rá s aki egy Vele a törhetetlen magyarságban és testületünk igaz szeretetében. Örök időkre kedves olvasmányai és szép emlékei lesznek mindenkinek ezek az érdekes, gyönyörűen megírt csendőrtörténetek, aki megveszi őket. Öszinte meleg-séggel ajánljuk a könyvet olvasóink szíves figyelmébe.

Elöléptek: A budapesti I. sz. kerületben törzsörmesterré: Lukács László, Geröcs Antal, Veréb András és Kemecsei Lajos örmesterek. Örmesterré: Nagy István IV., Egerszegi Sándor, Szabics Pál, Köteles Ferenc, Hajnal István, Kemecsei Sándor, Borsos János, Kutasi Imre, Zabláczki János, Fűrész Mihály, Gáspár Lajos I., Jakus János, Tóth József V., Dobos Elek, Korcsmár József, Skrabák István és Siroki József csendőrök. — A szegedi V. sz. csendőrkerületben örmesterré: Gyepes Mihály, Balogh József, Dékány Ferenc, Darázs Miklós és Mócza József csendőrök.

Tanulmányi ösztöndíjban részesített csendőr gyermekek. A múlt iskolai évben tanulmányi ösztöndíjban részesült középiskolai és egyetemi, főiskolai hallgatók névsorában örömmel látjuk testületünk tagjainak a gyermekeit is. A tanulmányi ösztöndíjban tudvalevőleg csak a valóban kiváló tanulókat részesítik a tanári kar javaslata alapján s mert a mi szegény országunknak erre a célra sem igen áll sok pénz rendelkezésére, a jutalmazás ténye a legnagyobb dicséretet és elismerést rejti magában. Ösztöndíjban részesültek a következő középiskolai hallgató csendőr gyermekek: dr. Valló József alezredes fia József, Pajor Tamás ny. százados fia Elemér, Szabó Kálmán ny. tiszthelyettes fia Zoltán, Gelencsér Mihály tiszthelyettes fia József, Kárpáti József tiszthelyettes fia Károly, Bajkó Ferenc g. tiszthelyettes fia György, néhai Imre József tiszthelyettes fia József, Mórítz Sándor ny. törzsörmester fia Lajos, néhai Brúz Károly törzsörmester fia Károly. Főiskolai hallgatók: Goreczky Gyula ny. ezredes fia Gyula, Varga István I. alhadnagy leánya Anna, Barasics Kálmán alhadnagy fia István, Huba István fia Árpád, Eberhardt Sándor fia Sándor, Barla Ferenc

fia Szép Ernő, Metzner Károly fia Károly, Novotny János fia János valamennyien ny. tiszthelyettesek fiai és néhai Fátyol István ny. örmester fia Zoltán. Gratulálunk! További haladásukhoz kitartást, sikert kívánunk.

Végetért a gépjárművezetői tanfolyam. A m. kir. honvéd gépkocsizó tanosztagnál Budapesten a múlt évi november 5-én 20 fővel csendőr gépkocsivezetői tanfolyam vette kezdetét, amely a nyomozó osztály és a közlekedési csendőrség számára szükséges gépjárművezető csendőrök első csoportját volt hivatva kiképezni. A nehéz, sok szorgalmat és tanulást igénylő tanfolyam április végén fejeződött be teljes sikerrel. A tanosztagparancsnokságtól csak elismerést hallottunk a tanfolyam tagjainak igyekezetéről és viselkedéséről.

Ez az első lépése az ötven éves csendőrségnek a motorok, a gépek világa felé. A magyar csendőr félév századon át gyalog és a nehéz terepeken lóháton rótt a kilométereket s ma, amikor az országutakat és egyáltalán járható utakat a gépek tömege járja, amikor az egész gazdasági élet, a motoros járművek gyorsaságát is szolgálatába állította, amikor már a bűnözők világában sem ismeretlen az automobil, a csendőrség sem zárkozhatik el a motoros járművek alkalmazása elől.

Pillanatnyilag talán csak a 20 csendőr sikeres vizsgájának tűnik fel ez a dolog, nekünk azonban meggyőződésünk, hogy ezzel a vizsgával lépett testületünk a modern fejlődés útjára anélkül, hogy a múlt nemes és hasznos tradícióihoz hiitlenné kellene válnia. Az eszmények és célok örökérvényűek maradnak, de az eszközök változnak, fejlődnek s a most levizsgázott 20 derék bajtársunk bebizonyította, hogy a csendőrség minden követelménynek, mindenkor teljes értékkel képes eleget tenni.

A tanfolyam tagjai megtanulták a gépek hibakeresését, javítását, karbantartását, szerkezetét elméletben és gyakorlatban s az autók és motorkerékpárok vezetését. Ma már használható gépjárművezetők s tudásukat remélhetőleg hamarosan bemutathatják a közbiztonsági szolgálat terén is.

Szorgalmukhoz s az elért szép eredménghöz őszintén gratulálunk mindannyiuknak. A tanfolyamról több felvételt készítettünk, azok közül hármát a mai számunkban közlünk.

Ugyancsak a gépkocsizó tanosztagnál múlt év november 5-én kezdődött tiszti tanfolyam hallgatói közt van két csendőrtiszt is: Kontra Kálmán százados és Bernáth Sándor százados. A tiszti tanfolyam előreláthatóan a nyár közepéig tart.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. sz. csendőrkerületben: Nagy István II. tiszthelyettes Szudinka Annával Pöcspetrin; Dankó Győző g. tiszthelyettes Farkas Rozáliával Pesterzsébeten és Csiki András törzsörmester Koncz Máriával Vácon. — A székesfehérvári II. sz. csendőrkerületben: Sulyok József törzsörmester özvegy Hölter Sándorné született Dominek Máriával Keszthelyen. — A szegedi V. sz. csendőrkerületben: Sipos István tiszthelyettes Balogh Rozáliával Magyarcsanádon és Szél András örmester Pilbáth Etelkával Gyálanagyréten.

Kérelmek. Patarics István volt csendőr tudományos és szépirodalmi művekből álló s több száz pengőt megérő könyvtárát — esetleg darabonként is — a beszerzési ár feléért eladja. Nevezett lakóhelye Hercegszántó (Bács-bodrog megye), az érdeklődők válaszbélyeggel ellátott levélben hozzá forduljanak. — Bódi László csendőr tiszthelyettest, aki 1922-ben a Tolna megyei Öcsényben teljesített szolgálatot, kéri Németh Lajos tanító (Tiszacsege), hogy címét vele közölje.

35 éves, gyakorlott főzőnő ajánlkozik nagyobb örsre főzőnőnek. Címe: Csonki Vincéné, Bekésszentandráshoz 79.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kér-

jük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekkszámlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Turul madár. 1. Évente egy festés vagy meszelés minden olyan lakásban, amelyet rendben és tisztán tartanak, elegendő. Sőt a festés gondos lakóknál évekig is kitart, de a meszelésnek is egy évig feltétlenül elégnek kell lennie. Ha a laktanyatulajdonos a szerződés értelmében a szobákat évenként egyszer köteles kimeszeltetni, másodszori meszeltetésre nem kötelezhető, a kincstár pedig természetesen nem vállalja ezeket a költségeket. Mást tehát nem tehetnek, mint vagy ügyelnek arra, hogy a falak tisztán maradjanak, vagy pedig a maguk költségén meszeltetik évközlben azokat. Ebben az esetben természetesen az örs egész legénységének egyenlő arányban kell a költségekből kivennie a részét, közzgazdálkodás terhére ezt a kiadást elszámolni semmi szín alatt sem lehet. Nem arra valók a közzgazdálkodások, hogy minden címen és módon előálló terheket arra hárítsanak, hanem azért, hogy a nőtlen legénységnek olcsó és jó megélhetést nyújtsanak. A nők közül sokan azt hiszik, hogy a nősülésükkel egészen elszakadtak a laktanyától, holott az nekik nemcsak állandó munkahelyük, ahol a nap nagy részét töltik, hanem második otthonuk is. 2. A mai Csendőrségi Közlönyben jelenik meg a gazdasági átalányokra vonatkozó belügyminiszteri körrendelet, az a világítási költségekre vonatkozólag is intézkedik. 3., 4. Az örsparancsnokság szolgálati úton felterjesztheti a kérelmet a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály), ahol a kérdést elbírálják s ha lehet, a költségek megtérítését engedélyezik. 5. Ha egy csendőr az örsön megbetegszik és a nagyobb távolságra lakó orvoshoz előfogattal megy, az előfogati díjat a kincstár nem térítheti meg. Ma már alig van nagyobb község, ahol orvos ne volna. 6. Ilyen esetekben,

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmarka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

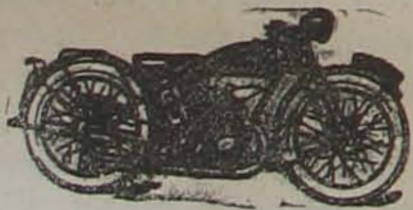
kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5.
Alapítatott: 1770. évben. Csenedőrnöknek kedvezményes részletfizetés!

Nem kell tinta után keresni! Helyenként egyszer újratöltve, mindig írásra kész, zsebben hordozható, elpusztíthatatlan a Járőrszolgálatban nélkülözhetetlen. Ára 6 pengő. —

Levelezőlap megrendelésre bérmentve, kezelési utasítással küldi vidékre, teljes garanciát vállal!

HATTYU ARANY TÖLTÖTOLL

HATTYU PAPIRKERESKEDÉS Budapest, IV., Múzeum krt. 21

ZENITH
ÉS **DOT**

angol motorkerékpárok árban és minőségben utólérhetetlenek

DOT villanyvilágítással **1140 PENGŐTŐL**

Vezérkép-viselet: **DEMÉNYI ÉS FIA**

BUDAPEST, VI. kerület, Király-utca 85. szám.

Modern javítóműhely és alkatrész raktár.

Igen kedvező fizetési feltételek.

Világmarkás **kerékpárok, varrógépek**

gramofonok legolcsóbban, részletre is

LENGYEL Gépáruház Bpest, Jókai-u. 1.

BUTOR RÉSZLETRE

12—20 hónapra készpénz-
árban, megbízható minőség-
ben. ROYAL butorcsarnok

VIII. kerület, Baross-utca 34 és 42. — Közzalkalmazottak állandó szállítója.

amikor a közgazdálkodás tagjai valami kérdésben nem tudnak megegyezni, egyetlen megoldás az, hogy az őrsparancsnokuknak erről jelentést tegyenek, aki aztán igazságot tesz vagy jelenti az ügyet felfelé. A magunk véleményét a levélben említett kérdés felől már többször is megírtuk. Nem helyeseljük, hogy a közgazdálkodás tagjai minden pihenésről, szórakozásról és kényelemtől lemondva, minden munkát, ami a közgazdálkodással kapcsolatban felmerül, maguk végezzenek, de azt sem helyeseljük, hogy urizálásból mindent fizetett munkással végeztessenek. Láttunk már táblabírókat is, aki időtöltésből fát vágott, megteheti tehát azt a csendőr is, nem árt azzal se az izmainak, se a tekintélyének. Egy 150 négyzetméteres konyhakert megmunkálását a közgazdálkodás tagjai egész nyugodtan elvégezhetik. 7. Az őrsiroda fűtési átalányát az egész fűtési időre kiutalják, azzal ki-ki úgy gazdálkodik, ahogyan tud. A pazarló esetleg már március elején a maga zsebéből fűthet, a takarékos pedig az átalányból tüzelhet akár esetleg augusztusban is, ha kedve van.

Orvos. Orvosi oklevelet kell felmutatnia, egy éves katonai szolgálatot kell előbb teljesítenie, továbbá nőtlennek és 30 éven alulinak kell lennie akkor, amikor a honvéd orvosi karba való felvételét kéri. Erre van lehetőség, de kíváncsok, hogy a fia személyesen keresse fel a honvédelmi minisztériumban *Bergmann* törzsorvos urat (III. em. 25. ajtó), aki egyes kérdésekben csak személyesen adhat felvilágosítást.

Bélabánya 1929. Regénnyel el vagyunk látva, nem kérünk.

Fegyvernek. Hiba, hogy a laktanyába bárkit, aki akár-milyen árút megvételre ajánl, beengedtek, mert a Szut. 126. pontja megtiltja, hogy ügynökök a laktanyában árúítsanak vagy megrendeléseket gyűjtsenek. Aki vásárolni akar, annak lapunkban elegendő számú, teljesen megbízható cég áll rendelkezésre, rendelje meg azoknál s ismeretlen emberekkel ne álljon szóba. Ami a levelében említett vételt illeti, végeredményében nincs ellene szavunk, mert azokat a könyveket, amelyeket önök megfizettek, a Magyar Külügyi Társaság valóban Angliába küldi ki egyetemi tanároknak, intézményeknek, politikusoknak s általában az angol vezető körökhöz tartozóknak. Az akció hazafias és hasznos működése kétségtelen, ebben a tekintetben a legmesszebbmenőleg megnyugtathatjuk önöket. Hazafias áldozatkészségükért pedig elismerést érdemelnek.

Karcag. Csendőr egyének családtagjai a fogaikat a katonai fogászaton nagyon kedvezményes áron gyógykezel-

tethetik. Persze csak ott, ahol katonai fogászat van, vagy pedig be kell oda menniük, ami azonban már költségesebb is lehet, mintha a fogukat otthon, polgári orvossal kezeltetik. A polgári fogorvosnál felmerült költségekből nem csak a családtagoknak, de maguknak a csendőröknek sem térít meg a kincstár semmit.

Megy a gőzös. Az, amit a mai számunkban »Tátra H.« jelígre üzentünk, általánosságban önnek is szól. Semmi módunk nincsen arra, hogy állást szerezzünk vagy ajánljunk, ha azonban módunk lenne rá, akkor is — ne vegye rossz néven az ösztintéséget — nem azoknak szereznénk, akiket a testületből eltávolítottak, hanem azoknak, akik tisztességgel távoztak el tőlünk. Lám-lám, így van ez, ahogy mi mindig mondjuk és írjuk: legtöbbször csak akkor tudják megbecsülni azt a kicsi, de biztos darab kenyeret, amit a csendőrség nyújt, amikor már elveszítették.

Buchhammer őrm. Zákány, »Gondolkozzunk«, K. Temesvár, L. F. Pusztavacs, Biacsi th. Szeged. Rejtvényeik idővel talán sorra kerülnek, de egyhamar nem számíthatnak a közlésre.

Kéziratok:

Tavaszi. Nagyon rossz vers, nem közölhető.

Gál. Van közte közölhető. Leveléből mintha egy kis elbizakodottságot olvasnánk ki a jövőjét illetően. Ettől óva intjük, mert még nagyon messze van attól az időtől, amelynek az eljöttét máris várja. Lehet, hogy még fejlődni fog, de az is lehet, hogy nem.

P. J. szds., Szombathely. A rendelkezésre álló hely szerint jönni fog, a lehetőség szerint azonban olyan közleményt kérünk, amelyet nem kell folytatásokra szakítanunk. A közlés idejét nem tudjuk megmondani, mert nagyon sok a közlésre váró kéziratunk. A Csendőrségi Lapokra csak félévre lehet előfizetni. Kérjük az illetőket, hogy az első félévi előfizetési díjat előre küldjék be, mert így írják elő az alapszabályok. A rajzokat minél nagyobbakra kérjük, hogy kicsinyíthessük őket.

Tollforgató. Erről a témáról már közöltünk egy részletes szakközleményt, a beküldött cikk csak ismétlése lenne a már elmondottaknak. Nem közölhető.

Dr. Jönni fog, de türelmet kérünk, mert sok a kéziratunk.

Halápy. Nem rossz, de nem nekünk való.

1891. II. 3. Fogalmunk sem volt róla eddig, hogy ilyen rossz verset is lehet írni.

KIRÁLYI BÉRPALOTA

HALÁSZ GYULA

m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete
BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. SZÁM, (főlelelet).

Telefon: Automata 833—39.

HALÁSZ GYULA

József főherceg Ő kir.

ALAPITVA:

fensége udvari szállítója

1915. ÉVBEN

M. KIR. EGYENRUHÁZATI INTÉZETE ÉS CSENDŐRTISZTI FELSZERELÉSI CIKKEK ÁRUHÁZA

A Honvédelmi Minisztérium által kiosztott szövevényanyagokból I. osztályú munkával készülő ruhadarabokat a következő áron készítem el:

Köpeny	P 64.—	Szalonnadrág	P 24.—
Zubbony	P 48.—	Lovagló „	P 32.—
Bocskai sapka 5.60			

A csomagból hiányzó anyagokért a következő árat számítom:

KÖPENYNÉL: bársonygallér, szegélyposztó, parolin, nagy- és kishombok, köpenycsalló P 13.60

ZUBBONYNÁL: főtiszti, valódi nikkellal aranyozott sujtás, parolin, csillag, nagy- és kishombok P 8.—

ZUBBONYNÁL: törzstiszti P 10.—, tábornoki P 16.—

Felhívom a Tiszt urak figyelmét, hogy a nálam készülő ruhákat ne méltóztassanak összetévesztetni az esetleg olcsóbb árat számító alkalmi ruhakészítő alakulatokkal, mert nálam minden ruhadarabot szakemberek készítenek el, akiknek a szakmában már évtizedes gyakorlatuk van.

Nagy raktár speciális sapkáiban. — **Dús választék** angol zubbony és lovagló nadrág anyagokban, valamint **úri divatszövetekben** és fehérneműekben.

T. M. ny. rtan., Miskolc. Csak komoly szacikket fogadunk el, amiből tanulni lehet valamit, laikus közönségnek való riportszerű közbiztonsági cikkeket nem használhatunk. Méltóztassék talán a témát szakemberek számára szükséges alapossggal feldolgozni, akkor szívesen közöljük. A példákat is méltóztassék lehetőleg a mi viszonyainkból meríteni; Londonban és Párisban történt — és nem is mindig egészen hiteles — ékszerlopási történetek a csendőrt kevésbé érdeklik.

Palics-fürdő. A téma jó, de nincs alaposan kidolgozva, a történelmi visszapillantás is nagyon hiányos, sőt egy-két helyen téves is. Az idegen szavak nincsenek mindenütt helyesen használva. Tessék talán megpróbálni ugyanezt a témát a csendőrré vagy a csendőrségre vonatkoztatva kidolgozni, mert ez nem üti meg a mértéket.

Rendelet. A cikkben foglaltakkal tökéletesen egyetértünk, azt azonban — őszinte sajnálatunkra — nem közölhetjük, mert témája nem a mi lapunkba való. Egyébként is, miniszteri rendelkezéseket nagyon kényes dolog bírálni, akár egyenként, akár általánosságban, különösen nehéz pedig ezt egy olyan szaklapnak megtennie, mint amilyen mi vagyunk. Tanulságos szacikket kérünk!

Dr. B. B. ügyvéd, Szeged. Alkalomadtán közölni fogjuk.

Székely paraszt. Az egyik jönni fog, a másik nem sikerült. Terjedelméhez képest túlságosan sovány a cselekménye.

Kassa város. Nem jó vers. Nem közölhető.

H. P. testőrőrmester, Budapest. Amint helyünk lesz rá, közölni fogjuk.

Berettyó. Hazafias érzéseit megdicsérjük, a versét kevésbé. Nem közölhető.

Gendarm. Jól van megírva, de a történet nagyon valószínűtlen. Az írói fantázia csapongásának is határai vannak, amelyeken túl az ember már nem hajlandó az író követni. Aztán egy kis ténybeli tévedés is belecsúszott a dologba: Marathon Attikában van, a marathoni győzelem pedig nem 460-ban, hanem 490-ben volt Kr. e. Nem közölhető.

R. Zs. fhdgy., Székesfehérvár. »Légcsavar«. Mindkettő jó, jönni fognak.

Önzetlen. Az önzetlenség, hogy tiszteletdíjra nem reflektál, nagyon szép dolog s meg is dicsérjük érte. Őszintén sajnáljuk, hogy azt nem tudjuk igénybe venni. Vannak t. i. cikkek, amelyek ingyen sem kellenek. Ilyen az öné is.

B. G., Budapest. Nagyon érdekes téma, rettenetesen unalmasan megírva. Abból, hogy az ember szacikket ír, nem következik, hogy annak feltétlenül unalmas értekezésnek kell lennie. Szakkérdéseket is lehet érdekesen, elevenen s a figyelmet lekötő módon tárgyalni. Arra, hogy a cikket átdolgozzuk, nem érünk rá, átfésülés pedig nem segít rajta. A szenvedő igealak használata nagyon magyartalaná teszi a stílusát. Tessék talán megpróbálkozni az átdolgozással, mert ebben a formájában nem közölhető.

Ne bánts a magyart! Ez már jól sikerült, szívesen közöljük, de türelmet kérünk, mert egyelőre nincsen helyünk.

F. J. th. szakpk., Toponár. Közölni fogjuk.

Érdekes. Hát ez tényleg érdekes. Nincs számunk, amelyben ne kérnők olvasóinkat arra, hogy: 1. félhasáboosan, 2. olvashatóan és 3. a papírnak csak az egyik oldalára írjanak. Ezzel szemben ön: 1. az oldal egész szélességében, 2. olvashatatlanul sűrű gépirással és 3. a papírnak mind a két oldalára írta a közleményét. Természetes, hogy nem bosszankodtunk vele, hanem a papírkosárba dobtuk.

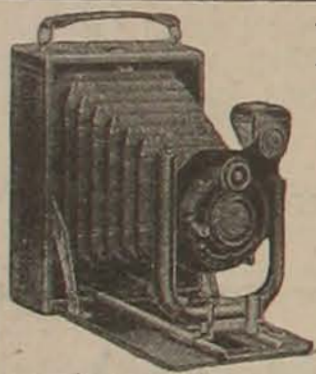
Gyümölcsfa. Szépen, jól és érthetően megírt munka, kár, hogy nem aktuális időben kaptuk. Ha most közöljük, öszig feledésbe megy, ezért augusztusra jegyeztük elő.

Söpör-e más a más háza előtt? Némileg átfésülve közölni fogjuk. Így nagyon személyes éle van, azt pedig nem szabad.

Lippai. Közöljük, de csak később.

Öreg csendőr. Mindenféle, a csendőréletről vett történetet szívesen közlünk. Ha maga a történet jó, nem baj, ha nincs is irodalmi színvonalon megírva, mi majd átfésüljük. Csak küldje be egész bátran, azt hisszük, sohasem adtunk okot arra, hogy féljen tőlünk. Mi csak a fűzfapoétákkal szemben vagyunk harapósak, de hát ezt muszáj, mert különben így tavasz felé élni se tudnánk tőlük.

(A többi kéziratról a jövő számban.)

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérjen árajánlatot!

Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Gitera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.

Művészi javít, legjobb hurokat készít.

Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetést kedvezmény

A legjobb
gyártmányu

GYERMEKKOCSIK

a legdúsabb választékban

HOCHMANN LAJOS-nál

Budapest, VII., Erzsébet körút 4.

Telefon: József 418—90.

Ugyanott: réz, vas és kerti butorok matrakok, paplanok, stb. Vidékre megrendelést azonnal elintézzük. — Képes árajánlat díjtalan. Legelőnyösebb fizetési feltételek.

BUTOR részletre
olcsón VI., **Ó** Budapest **3.**
Postások és rendőrség szállítója.

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

közalkalmazottak bevásárlási forrása.

~ • **KEREKPAROK** •
• LEGJOBBAK •
• LEGOLCSÓBBAK •
~ • **KEDVEZŐ** • ~
RÉSZLETFIZETÉSEK
CSENDŐRÖKNEK
~ • KÜLÖN • ~
ÁRKEDVEZMÉNY.

✱ **BALINT LA SZLO** ✱
KEREKPARKERESKEDE'S BUDAPEST VIII. ÜLLŐI-ÚT 52b.

Brazilián keresztül.

Irta : KALETSKY ZOLTÁN.

(13.)

Nemsokára egy hét tapirból álló csoport jelent meg a patak medrében, gondtalanul keresve ételmet a patak iszapjában rovarok és férgek között. Majdnem egyidőben löttem társammal együtt s olyan szerencsétlenül, hogy mindketten a vezető hatalmas kant vettük célba, mely ott is maradt, a többiek ellenben gyors iramban tűntek el a sűrű bozótban. A kis epizód után rövidesen hajnalodott s ránk köszöntött a várva-várt reggel. Hozzá fogtunk a bőrök lehozásához és igyekeztünk táborunk felé. Dél volt, mikor odaérkeztünk. Már mindenki otthon volt, csak minket vártak türelmetlenül és éhes gyomorral. Ők is hoztak két jaguárt, az eredménnyel nagyon meg voltunk elégedve.

Február 21-ig maradtunk e helyen, hat nap leforgása alatt nem várt eredményt értünk el; kilenc jaguár, négy tapir és tizenkilenc erdei kutya lett a zsákmányunk. Nagyon örültünk, hogy éppen ezt a helyet szemeltük ki vadászatunk végpontjául. Mivel ételkészletünk rohamosan fogyott, azt határoztuk el, hogy visszaindulunk a Paranához és onnan beosztva időnköt, kiindulási pontunkhoz. A bőrök, néhány kivételével, már jól ki voltak száradva, alig volt valami súlyuk.

A Paranáig minden említésre méltó epizód nélkül tettük meg a fárasztó utat; 25-én érkeztünk a torkolathoz, hol

két napi pihenőt tartottunk. E két nap alatt nyolc sukrit ejtettünk el. Az itthagyt bőröket és ételkészleteket magunkhoz vettük s 28-án reggel tovább indultunk a Rio Verde torkolata felé, hova március 3-án érkeztünk meg. Útközben még hat óriáskigyót ejtettünk el. Csak az éjszakát töltöttük a torkoltnál, reggel elosztva a terheket, nem feledkezve meg az itthagyt bőrökről sem, tovább mentünk.

Március 6-án délután négy órakor a Presidente Epitacio végállomás fondájának udvarába érkeztünk. A gyéren lakott község lakói és az üzlet tulajdonosa nagy óvációval fogadtak. A tulajdonos ismét rendelkezésünkre bocsátotta szobáját, hova leraktároztuk az összes bőröket. Másnap kifizettük a négy idevaló emberünket, akik azonban felajánlották a szolgálataikat még arra az időre, amíg dolgaink a községhez fognak kötni. Kevés ételkészletünket, ami még megmaradt, kiosztottuk a munkásaink között s a jutalomról sem feledkeztünk meg. Öszvéreinket, bár némi veszteséggel, de sikerült eladnunk, maga a vendéglátó gazdánk vásárolta meg őket. Jó vásárt csinált, mert bár nagyon el voltak csigázva, mégis kipróbált állatok voltak, mert a nehéz erdei utat minden baj nélkül tették meg.

A bőröket külön osztályozva csomagoltuk és adtuk vonatra a saõ-paulói címünkre. Március 14-én már meg is érkeztünk a fővárosba. Mikor végelszámolásunkat meg ejtettük, láttuk csak, hogy veszélyes kirándulásunk anyagiilag nem a legszebb eredménnyel végződött. Háromezer-ötszáz Millreis és a felszerelés fele volt a tiszta kereset, de örültünk mégis, hogy egészségünk épségben maradt s hogy minden komolyabb baj nélkül úsztuk meg a kirándulást.

*

Hogy fáradalmainkat kipihenhessük, barátommal együtt a Santos melletti Guarnja fürdőre utaztunk, hol néhány hetet akartunk tölteni. Két hétig voltunk ott, mikor barátom levelet kapott, hogy azonnal utazzék Saõ-Paulóba, mert nagyobb felmérési munkálatokra vonatkozólag akarnak vele megegyezni. Barátom el is utazott azzal, hogy ha sikerül a birtokossal megállapodnia, akkor engem táviratilag értesít és a munkálatokat közösen vállaljuk. Elutazását követő

BUTORHITEC

ÚJ ALAPON, készpénzárban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. Sándor Ignác butoráruháza Budapest, VI., Dessewffy-utca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező utca között (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

Saját készítményű BÚTORAIMAT

malmenlességgel MÜLLER LAJOS bútorgyáros Dohány-u. 37
engedélyezlek. Gyári telefon : 980-95. —o— Mintaraktár telefon : J. 373-18.

10 százalékos árkedvezményvel kaphatják fényképes igazolványuk felmutatása mellett a csendőrség tagjainak 12 havi részletvásárlásnál teljes ká-

33 év óta a világot uraló eredeti angol
The Champion kerékpárokat
és elsőrangú Central, Bobbin súlyesztős
varrógépeket 5 évi jótállással 20 P havi rész-
letre szállítunk.

kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányú kerékpárhoz
nagybani, eredeti gyári árban külső gummit 6.50, belsőket 2.10 pengőért.

Kerékpárok 130 P.-lől feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és varrógépnagykereskedők.
Magyarország legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete
Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb
-strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — 17. — „
Khaki kammgar, szintartó, tiszta gyapju — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus
kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon : József 321-78.

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi hitelle.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes
szakképzett vezetésem mellett működik.

napon már meg is kaptam hívó értesítését, azonnal csomagoltam s még az est folyamán São-Paulóba érkeztem.

Másnap barátommal együtt elmentünk a birtokoshoz, aki birtokának — mely teljes egészében erdővel borított — három legnagyobb folyóját és egy átlót, mely birtokát két részre osztja, kivánta felmérni. Sok alkudozás után végre megállapodtunk s a szerződést aláírtuk. Átvettük a szükséges felmérési eszközöket és szállodánkba mentünk, hogy mindent pontosan megbeszéljünk s az előkészületeket megtegyük.

A birtok, amely São-Paulo állam délnyugati részén, a sorokabanai vasútvonal és a Paranapanema folyó között terül el, dr. Labiano da Costa Machado ügyvéd tulajdonát képezi, ki birtokát telepesek részére akarta eladni. Santo Anastázio a vasútállomása, melytől délre, három napi járásra, sikerült neki huszonöt német családot telepíteni. Barátom, ki már ismerte a felmérési munkákat s az azzal járó nehézségeket, ügyesen készítettt elő mindent.

Április 10-én indultunk el a felszereléssel. Az embereket, akik a felméréshez szükséges utakat fogják vágni, végállomásunkon fogadjuk fel. Az élelmiszereket is ott vásároljuk meg a birtokos számlájára, akitől erre nézve írásbeli utasítást kapott az anasztázioi kereskedő. Élelmiszerhitelünk 3000 Millreis erejéig szólott.

Santo Anastázióra érkezve, egyhavi időre, nyolc ember részére vásároltuk meg az élelmiszereket. Hat embert itt szerződtettünk, kikkel 16-án reggel indultunk el a három-napi távolságra fekvő telepre, hol a birtok intézője székel.

Jó ösvérek, minden különösebb esemény nélkül tettük meg az utat és már 19-én este meg is érkeztünk a telepre. Egy rendelkezésünkre bocsátott helyiségben leraktuk élelmiszerünket s mivel kéthetenként visszajövünk a telepre, csak kétheti élelmet vettünk magunkhoz. Ez ugyan nagy idő-pazarlással fog járni, de kénytelenek voltunk így beosztani, mivel nagyobb terhet nem vihetünk magunkkal.

Április 22-én indultunk el a telepről, állandóan keleti irányt tartva. Ösvény vagy út egyáltalán nem létezett.

Mivel nagyon meg voltunk terhelve, csak nagyon lassan haladtunk előre, az irányt állandóan megtaroltuk, mert tudtuk, hogy 2—3 nap múlva keresztezni fogjuk a Pirapo folyót, melyet elsőnek fogunk felmérni.

23-án este célunkhoz érkeztünk. Csak függőágyainkat hoztuk magunkkal, a sátrak nagy terhet képeznek, azért azokat São-Paulóban hagytuk. Másnap reggel már hozzá is fogtunk a mérés előmunkálataihoz. Először is ösvényt vágattunk, mely párhuzamosan haladt a folyó medrével. Két csoportra szakadtunk, az egyik felfelé haladt, a másik pedig lefelé. A felmérő út a »picada«, szélessége egy és fél méter volt és úgy lett vágatva, hogy az ötven méternél távolabbra csak kivételes természeti akadályok miatt térhetett el a folyótól. Az irányt minden 100 méter után megadtuk a munkásoknak, kik közül csak kettő vágta az ösvényt, a harmadik az élelmet és a felszerelést hozta részletenként előre. Ennek volt kötelessége, ha alkonyodott, táborot ütni és tüzet gyújtani, hol vacsoránkat készítettük el és az éjszakát töltöttük.

A munkának ez a folytonossága tíz napig tartott így, amikor visszatértünk kiindulási pontunkhoz, hol megbeszélésünk értelmében barátommal és embereivel találkoztunk. Innen az egész csoport a telepre indult, hogy élelmiszereket vegyünk magunkhoz. Odaérkezve, két napig maradtunk a telepen.

Mikor kétheti élelemmel megrakodva ismét a Pirapónál voltunk, most már valamennyien a forrás irányába mentünk és pedig úgy, hogy magunk mögött felmértük a már előzőleg kivágott utat. Embereink állandóan vágták elől az utat, ha néhány kilométer elkészült, azt felmértük, pontosan feljegyeztük az adatokat és vázlatot készítettünk. A felmérést nem lehet nehéz fizikai munkának mondani, természetesen a picada vágását nem értve alatta, az egész nem egyéb pontos háromszögelési műveletnél, hol a beállított műszerekről csak az adatokat kell pontosan leolvasni és feljegyezni. A munkákat azonban nagyon zavarják a mozgó ezrei, melyek ellen csak állandó dohányzással véde-

Végre
megjelent
a

Stoewer írógépek fordozható modellje

Páratlan
újítások: } **sajtott acélváz
kiemelhető betűkarok
leemelhető kocsi**

A csendőrség tagjainak legkedvezőbb árak és feltételek!

Saját érdekében kérjen ajánlatot a vezérképvisellettől:

U., Vilmos császár-ut 60.

TELEFON: 248-65.

Világceg: Sferberg
királyi hangszergyár BUDAPEST
Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

Ha megbízható
beszabályozott,
pontosan járó

ÓRÁT

akar venni, for-
duljon hozzám
bizalommal

SÁRGA JÁNOS

királyi udvari ékszerész
Alapítva: Kolozsvár 1895.

BUDAPEST, IV. KERÜLET, KIGYÓ-UTCA 5 SZÁM. — Klotild-palota.

Uj, képes árjegyzék ingyen. bérmentve!

A világmárkás
német

„REX” kerékpárok

és a legkiválóbb német **Central-Bobbin** varrógépek egye-
dűli **magyarországi főelárusító helye:**

REX

**Kerékpár és Varrógépkereskedelmi
Vállalat Budapest, IV. ker., Petőfi
Sándor utca 6. szám, félemelet.**

Véglegesített csendőröknek a legelőnyösebb
részletfizetési kedvezmény.

kezhettünk némileg, mert a füstöt nem szeretik. Sokat szenvedtünk a kimondhatatlan hőségtől és a gyakori trópusi záporoktól is.

A Pirapó felmérési munkálatainál történt, hogy egy éjszaka nem várt vihar ért bennünket. A villámok gyakori ismétlődése állandó megvilágításban tartotta a terepet, egyik villámcsapás a másikat követte, a hatalmas fák kártyavárakként dültek össze, magukkal rántva az útjukban álló kisebbeket is. Valóságos Istenítélet volt az orkán vad pusztítása. Hogy közölünk senkinek sem történt baja, azt csak annak köszönhattuk, hogy táborunk közelében egy kis tisztást találtunk, mely menedéket nyújtott a ledülő fák agyon-tiprása elől. Az eső olyan tömegekben zúdult alá, hogy a lélegzést is akadályozta. Minden oldalról ijedt madarak és állatok hangja volt hallható. Azt gondoltuk, hogy sohasem lesz reggel, mikor egyszer csak halvány csík jelent meg a horizonton, az állandó villámlás, dörgés és az eső is alább kezdett engedni, míg vegre teljesen megszűnt. A felhők szétbontakoztak és reggel nyolc órakor már olyan hévvel tűzött le a nap, hogy az árnyékban voltunk kénytelenek menedéket keresni.

Most láttuk csak igazán, hogy az orkán milyen nagy pusztítást művelt. Rengeteg fa volt kidőnlve, melyek a haladást erősen akadályozták. A nap hevében hamar megszáritottuk nedves ruháinkat s mikor ezzel rendbe voltunk, munkához fogtunk.

Bár a felmérési munkálatok nem engedik meg a vadászatot, mégis, hogy kosztunkon javítsunk, lőttünk néha olyan állatot, melynek húsa élvezhető.

Éjjeli táborozásunk alatt gyakran hallottuk a jaguárok nyávogását és a tapiroknak mozdonyfütytő utánzó hangját,

de mégsem mentünk lesre, mert a bőrök hordozása az amúgy is nehéz műszerek és élelem miatt lehetetlen lett volna. Kígyót rengeteget öltünk meg, de mindig csak azokat, amelyek utunkba kerültek és veszélyeztettek.

A Pirapó méréseit befejezve, felmértük még a Jakutinga és Rio Bonito kisebb folyókat is, majd ezek után a keresztező átlót.

Négy teljes hosszú hónapig tartó, nehéz, nélkülözésekben gazdag munka volt ez. Mikor befejeztük, a telepre mentünk, hogy rendbe szedjük magunkat és visszatérjünk a fővárosba.

A telep gondnokától, ki egy porosz kulturmérnök volt, tudtuk meg, hogy nem utazhatunk el, mert São-Paulóban forradalom ütött ki és a vasútvonal több helyen fel van robbantva, úgyhogy a vonatok nem is közlekedhetnek. Mivel ilyenformán a telepen voltunk kénytelenek maradni, kértük a gondnokot, hogy adjon részünkre alvállalatba mérési munkálatokat. Ezt meg is kaptuk, a telep közelében végeztünk méréseket újonnan jött telepeseik részére.

Augusztus 6-áig dolgoztunk a telepen, mikor egy kilenc magyar fiatal emberből álló csoport jött a telepre s ott engem kerestek. Érintkezésbe léptem velük és megtudtam, hogy ők mint braziliai tisztek résztvettek a most zajló forradalomban. A következőképen mondták el a dolgokat:

Mikor São-Paulóban kitört a forradalom, minden üzem és kereskedelem szünetelt a városban. Benszülött és néger hordák verődtek össze, amelyek az idegen negyedeket állandóan fosztogatták, asszonyokat és leányokat éjnek idején megtámadtak és elcipeltek lakásaikból, hogy megbecstele-
nítsék őket.

A jobb érzésű idegen férfiak, mikor látták, hogy az

DUPLA

erős acélcsövek,
belső erősítések,
hegyi gummik,
tölcséres sínnyereg,
erős küllők,

csak
az ára

SZIMPLA

Megjelent az 1929. Modell, nehéz kivitelű csendőrségi szolgálati kerékpár, járása azonban pehelykönnyű, mert szab. csapágyrendszere van.

„SCHÜTZENRAD”

(védjegye:
karabélyos csendőr
a kerékpárral).

extra erős **úti-
kerékpár**
ára felszerelve

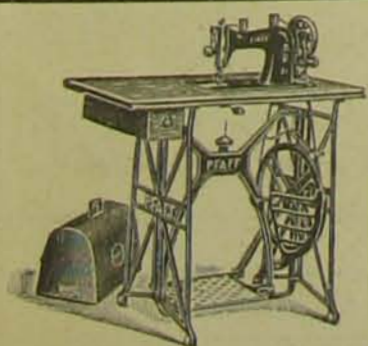
230 P

Havi részlet 20 pengő.

Ne késlekedjék, hanem saját érdekében még ma írjon egy levelezőlapot az előnyösen ismert csendőrségi kerékpár-szállító cégnek és kérjen díjtalan, képes műszaki leírást.

KOVÁCS JÓZSEF

GLOBUS Kerékpár és Varrógép Vállalat BUDAPEST, VI., Szív-utca 37 b.
(Ezelőtt Podmaniczky ucca 18.) Alkatrészek, gummik részletre is!

PFAFF

a legjobb varrógép

Herbster Károly

BUDAPEST, VII., Károly körút 9. sz.

Legrégibb varrógép és kerékpár szaküzlet.

Előleg nélkül részletre

szalonok szőnyegek,
matracok, paplanok,

vasbutorok, szalongar-
niturák, sezlontakarók

készpénzárban

Budapest, Magyar-utca 8. sz., kárpitosműhelyben

PAPLAN- és szőnyegáruház

ezelőtt:
Rákóczi-út 66. **most Rákóczi-út 82. szám.**
Nagy választék paplanok, szőnyegek, terítők, takarók, pokrócok, matracok,
sezlerek, bőröndök, nyugágyak, szalongarnitúrokban. **Mosásan olcsó árban.**

idegenek molesztálása mindig nagyobb és nagyobb méreteket ölt, elérkezettnek látták az időt, hogy személyesen lépjenek fel és akadályozzák meg a féktelen hordák gaztetteit. A magyarok közül egy tartalékos tűzérőhadnagy volt, akinek virágzó vegyészeti üzeme volt Sao-Paulóban. Ez kezébe vette a bántalmazott magyarság ügyét. Lépéseket tett a városban tartózkodó különböző külképviseleteknél, hogy szólaljanak fel az idegeneken esett sérelmek miatt, de mert kielégítő választ nem kapott, személyesen jelentkezett a forradalmi kormány és a hadsereg parancsnokainál, hogy egy »csendőr« zászlóaljat szervezhessen, melynek célja volna, hogy a rendet fentartsa és az idegenek vagyonát és testi épségét megvédje. A magyar főhadnagy ajánlata megnyerte a vezető forradalmi köröket s azonnal megbízták, hogy egy zászlóaljat toborozzon a magyarságból, mert maguk is belátták, hogy sok kilengés történik s az mind megtorolatlanul marad. Vállalták a csapat teljes felszerelését,

a tiszteknek havi 3000, a legénységnek pedig havi 300 Millreist ígérték, arra az esetre pedig, ha a forradalom győzni fog, valamennyinek 10.000 Millreis végkielégítést és 10 alquer földet (1 alquer = 4 magyar hold).

Az idegenek valamennyien munka nélkül voltak már a forradalom első napjaiban is, keresetük nem volt, a szó szoros értelmében éheztek.

Futótüzként terjedt el a hír, hogy nőtlen fiatalemberek jelentkezhetnek felvételre a magyar »csendőr« zászlóaljhoz. Rövid hat nap leforgása alatt már állott a zászlóalj, amelyet vadonatúj ruhába öltöztettek és ellátták fegyverrel, 200 ember részére lovat is adtak úgy, hogy a zászlóalj fele lovasítva lett. Több, mint 2000 magyar jelentkezett felvételre, de — bár a vezetőség nem korlátozta a felvehető létszámot — a főhadnagy mégis csak 400 embert vett fel, kik legnagyobb részét már katonaviselt és nőtlen emberek voltak.

(Folytatjuk.)

Ki milyen bűnös?

(A Csendőrségi Lapok pályázata).

1928 május 27-én éjjel tizenegy órakor Bertók János földmives — miután meggyőződött arról, hogy Partos Elek nyug. intéző a nála látogatóban lévő, Amerikából megérkezett nagybátyjával együtt a szomszéd faluba ment vendégségbe s otthon csak a szakácsné tartózkodik egy hét és egy öt éves gyermekkel — elhatározta, hogy a faluban szöbeszéd tárgyát képező amerikai dollárokat megszerzi magának.

A tett elkövetése előtt kis fiát, a 11 éves Jánost, egy darab mérgezett kenyérrel a Partos házához küldte, ahol a gyermek a kutyát megmérgezte. Azután három felnőtt fiával együtt (mindannyian bekormozott arccal) a Partos házához mentek, ahol az élősvény kerítés erőszakos szétfeszítése után behatoltak az udvarba. A házörző eb már nem él és ottfeküdt a sertésöl előtt... A sertés a mozgolódásra röfögni kezdett, amire az az elhatározás érlelődött meg bennük, hogy a sertést is ellopják. Bertók azt mondta a két fiának, hogy intézzék el a sertést, addig ő majd az amerikai vendég pénze után lát.

A két fiú — János és István — megpróbálta a sertésölát záró erős lakatot levenni, de az nem sikerült. Erre a közeli színből két ást hoztak s a laza homokban ásni kezdtek s mivel az ől padlózva nem volt, könnyen a sertéshez jutottak. Az egyik erre hazaszaladt kocsiért és kukoricáért s a sertést kicsalva a kocsira feltették.

Közben az apa, a harmadik fiával, Péterrel, a nyitva lévő előszobán keresztül behatolt az egyik szobába. A zajtól a cseléd és a gyermekek felébredtek és kiáltozni kezdtek, Bertók és a fia azonban a náluk lévő fejszéssel annyira megrémítették őket, hogy elhallgattak. A cseléd ijedtében megmondta, hogy az amerikai vendég vaskazettája a ruhaszekrényben van. Ezután a nyitott ruhaszekrényből a kazettát magukhoz véve eltávoztak.

A tett elkövetése után mindnyájan felültek a kint várakozó kocsira és elhajtattak, hogy sógorukhoz menjenek, aki hét kilométernyi távolságra lakott egy másik községben.

Útközben azonban vihar érte utól őket s a közelben lévő erdőházban akartak menedéket keresni azzal az ürügygel, hogy vásárra mennek X. községbe, ahová korán reggel akarnak megérkezni.

Az erdőor azonban nem volt otthon, de mert őt Bertók János személyesen ismerte, feltörte a lakás gyenge zárját s fiaival együtt bement a lakásba, hogy ott megvárják a vihar végét. A lovakat beállították a szin alá, s az egy szobából álló erdőorlakásban elhelyezkedtek. A szoba sarkában vagy húsz kilónyi zabot találtak egy zsákban, amit a lovakkal megetettek.

Közben kíváncsiak lévén, hogy mi van a vaskazettában, a szobában lévő fejszéssel felfeszítették; a feszítés folytán a fejsze teljesen használhatatlanná vált. A kazettában csak húsz dollárt találtak.

Ifj. Bertók János kíváncsiságból kinyitotta az erdőornek a szobában lévő ruhaszekrényét (nem volt becsukva) s az egyik polcon lévő öt pengőt magához vette. Közben a vihar elmúlt és távozni akartak. Alig mentek azonban néhány lépést, megérkezett az erdőor, akinek a kiáltására Bertókék nem álltak meg. Az erdőor azonban a Bertók

lovaikat és kocsiját felismerte s látva, hogy mi történt a lakásában, azonnal az örsre sietett s megtette a feljelentést.

Kérdés:

1. Ki milyen bűncselekményt követett el az itt leírt esetben? Minden bűncselekménynél le kell írni, hogy az melyik törvény, rendelet, szabályrendelet stb., melyik szakaszába ütközik s röviden azt is meg kell indokolni, hogy miért?

2. Kiket kell a Szut. alapján eljogni és miért?

A válasz — amelyet csak a csendőrség legénységi állományú egyéneitől fogadunk el — két gépirásos vagy négy kézírásos hasábot meg nem haladhat. A pályázatokat hozzánk május 10-éig kell beküldeni s azon az örsparancsnoknak (örsparancsnoknál a szakasziparancsnoknak, utóbbinál a szárnyparancsnoknak) igazolnia kell, hogy a választ valóban maga a pályázó szerkesztette.

A legjobb választ lapunkban közölni fogjuk, szerzőjét pedig egy aranyhegyű tolltollal fogjuk megjutalmazni.

A pályázat eredményét a május 20-iki számunkban közöljük.

A folyó évi 11. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vizszintes sorok:

1. Magyar hiszekegy, 14. anód, 15. Európa, 16. apró, 17. tc, 18. Spaa, 20. pels, 22. az, 23. San, 25. ül, 26. ez, 27. Kni, 28. Jano, 30. él, 31. és, 32. kinai, 33. ti, 34. erő, 36. cár, 38. gát, 40. S. H. S., 42. ist, 44. árva, 45. az, 46. gy, 47. olló, 48. mo, 49. akó, 51. si, 53. Vác, 54. Iba, 56. cs, 57. áldás, 59. gömba, 61. gyaloghuszárság.

Függőleges sorok:

1. Macsói bánság, 2. antant, 3. gól, 4. Ady, 5. repülőharc, 6. hus, 7. ír, 8. s. o. s., 9. Zalescsyki, 10. kap, 11. ép, 12. gránát, 13. Jorki grófság, 19. al, 21. ez, 24. na, 27. in, 35. R. S., 37. át, 39. Éva, 41. szó, 42. iga, 43. Olt, 48. násó, 50. Olga, 52. Ily, 53. Vál, 55. roa, 56. a. b. c., 58. da, 60. som.

A keresztrejtvényt helyesen fejtették meg:

Lázár Alajos th. Zalagereszeg, Árkosi Gyula th. Budapest, Papp Titusz th. Kiskunfélegyháza, László Ferenc l. örm. Pusztavacs, Plagh Károly örm. Szikszó, Sipos Imre örm. Nagybátany, Hordós Gyula örm. Csurgó, Benkő József örm. Szekszárd.

A sorsolásnál a díszes hamutartót Plagh Károly szikszói örsbeli örmester nyerte meg, akinek azt egyidejűleg postán elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weiltz Károly.